

LOL.430.003.2020
Nr ewid. 178/2020/P/20/073/LOL

Informacja o wynikach kontroli

ZAGOSPODAROWANIE WÓD
OPADOWYCH I ROZTOPOWYCH
NA TERENACH ZURBANIZOWANYCH

DELEGATURA W OLSZTYNIE

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Informacja o wynikach kontroli

Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych

Dyrektor Delegatury NIK w Olsztynie

Piotr Górny

Akceptuję:

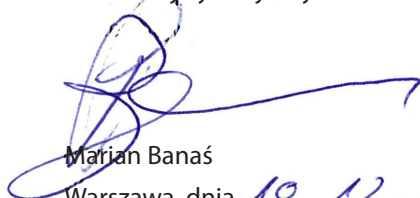
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Marek Opiola

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 10.12.2020

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	5
2. OCENA OGÓLNA	7
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI.....	10
4. WNIOSKI	20
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	21
5.1. Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.....	21
5.1.1. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej	21
5.1.2. Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej	26
5.1.3. Zarządy Zlewni	35
5.1.4. Gminy miejskie	48
5.2. Wydatkowanie środków na realizację zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.....	58
5.2.1. Gminy miejskie	58
5.3. Przygotowanie, nadzór i kontrola nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych	62
5.3.1. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej	62
5.3.2. Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej	64
5.3.3. Zarządy Zlewni	66
5.3.4. Gminy miejskie	67
6. ZAŁĄCZNIKI	72
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	72
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	91
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności.....	99
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	102
6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli	103

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

Prawo budowlane	Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.).
Prawo ochrony środowiska	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219).
Prawo wodne lub ustawa Prawo wodne	Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310, ze zm.).
uozzwioś	Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2019 r. poz. 1437, ze zm.).
Regulamin Organizacyjny Wód Polskich	Regulamin Organizacyjny Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie nadany przez Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie zarządzeniem nr 5/2019 z dnia 26 marca 2019 r.
PGW Wody Polskie lub Wody Polskie	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej – jednostka organizacyjna PGW Wody Polskie.
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej – jednostka organizacyjna PGW Wody Polskie.
Zagospodarowanie wód opadowych	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych – na potrzeby kontroli terminem tym objęto wszelkie formy działalności (w tym stosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych i procedur) zmierzające do zagospodarowania tych wód poprzez ich: retencjonowanie, opóźnianie odpływu, infiltrację oraz podczyszczanie, a także odprowadzanie ich nadmiaru, w zakresie w jakim jest to niezbędne do ochrony infrastruktury miejskiej, a nie jest możliwe zastosowanie innych form zagospodarowania.
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni – jednostka organizacyjna PGW Wody Polskie.
Zlewnia	Obszar lądu, z którego cały spływ powierzchniowy wód jest odprowadzany przez system strug, strumieni, potoków, rzek i kanałów do wybranego przekroju cieku.

¹ Dalej: PPP.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy zapewniono prawidłową gospodarkę wodami opadowymi i roztopowymi?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych były realizowane skutecznie?
2. Czy środki na realizację zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych były wydatkowane oszczędnie i wydajnie?
3. Czy przygotowanie jednostek oraz nadzór i kontrola nad ich funkcjonowaniem umożliwiają właściwe zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych?

Jednostki kontrolowane

Badaniami kontrolnymi objęto 39 jednostek, w tym:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- sześć regionalnych zarządów gospodarki wodnej,
- 12 zarządów zlewni,
- 18 urzędów miejskich,
- dwa wyspecjalizowane podmioty, którym gminy powierzyły zadania dotyczące wód opadowych i roztopowych.

Okres objęty kontrolą

2018–2020 (do dnia zakończenia kontroli)

Miasta, w których żyje około 23,3 mln osób (około 60% populacji kraju) są obszarami szczególnie wrażliwymi pod względem przyrodniczym, w których koncentrują się najpilniejsze współcześnie wyzwania, do których zaliczyć można z jednej strony niedobory wody, a z drugiej nawalne deszcze, podtopienia i zagrożenie powodziowe. Postępująca urbanizacja powoduje znaczny przyrost powierzchni utwardzonych i nieprzepuszczalnych, co skutkuje przekształceniem coraz większej ilości opadów atmosferycznych w spływy opadowe. Wobec braku odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych zwiększeniu ulega obciążenie i tak już niewydolnych systemów kanalizacji deszczowej. Stanowi to pokłosie przeświadczenia o nadrzędnej funkcji ochrony infrastruktury miejskiej przed wodami opadowymi i powoduje, że około 70% tych wód jest bezpowrotnie tracona, poprzez odprowadzanie ich systemami kanalizacji do rzek, a następnie do mórz. W dobie zmian klimatycznych i towarzyszących im gwałtownych zjawisk pogodowych, powodujących okresowo podtopienia i powodzie lub susze istotna jest zmiana podejścia do zagadnienia wód opadowych i dążenie do ograniczenia ich spływu powierzchniowego, poprzez m.in. zwiększanie retencji terenowej, a także ich podczyszczanie w celu wykorzystania w gospodarce komunalnej, przemyśle oraz w gospodarstwach indywidualnych. Zmiany w infrastrukturze miejskiej i na terenach zielonych, polegające na zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych powodują również obniżenie ryzyka termicznego jakiego poddawani są mieszkańcy miast w okresach letnich upałów, a także poprawiają warunki mieszkaniowe i inwestycyjne oraz komfort życia w mieście.

Nowemu podejściu do problemu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych miały służyć zmiany legislacyjne, których wyraz stanowiło uchwalenie w dniu 20 lipca 2017 r. ustawy Prawo wodne. Zawarte w tej ustawie instrumenty finansowe w postaci systemu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych oraz za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej mają m.in. zachęcać do zmian w istniejących systemach odprowadzania wód opadowych i roztopowych w takim zakresie, aby zwiększenie retencji terenowej i stopnia wykorzystania tych wód prowadziło do zmniejszenia ich presji na środowisko wodne i jednocześnie służyło prowadzeniu zrównoważonej gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi na terenach miejskich. Zmianie uległa prawna kwalifikacja tychże wód, które zaprzestano uznawać za ścieki, zaś na gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz właścicieli lub posiadaczy nieruchomości nałożono nowe obowiązki, odpowiednio w zakresie ustalania i egzekwowania, bądź ponoszenia opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych do wód na terenach miast lub z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenu. Celem tych regulacji jest zwiększenie znaczenia retencji wód opadowych, stanowiącej realizację zasady, że woda powinna pozostać, tam gdzie spadła. Przepisami ww. ustawy wprowadzono również obowiązek uzyskiwania pozwoleń wodnoprawnych dotyczących odprowadzania wód opadowych do wód. Należy jednak mieć na względzie, że nie każde odprowadzanie wód opadowych związane jest z koniecznością uzyskania pozwolenia i ponoszenia daniny.

WPROWADZENIE

Infografika nr 1

Położenie kontrolowanych podmiotów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej

Źródło: opracowanie własne NIK.

2. OCENA OGÓLNA

Działania organów administracji publicznej nie sprzyjały prawidłowemu zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Nie we wszystkich bowiem obszarach zadania związane z zagospodarowaniem tych wód realizowano zgodnie z obowiązującymi przepisami, rzetelnie i skutecznie.

Pomimo obserwowanych zmian klimatu i systematycznego obniżania się w Polsce poziomu wód gruntowych nie opracowano jednolitej strategii dotyczącej problematyki zagospodarowania wód pochodzących z opadów atmosferycznych, która określałaby w szczególności cele, działania zmierzające do ich realizacji oraz docelowe wskaźniki zagospodarowywania tych wód. Opracowanie, a następnie wdrożenie do realizacji takiego dokumentu ma kluczowe znaczenie dla przeciwdziałania skutkom działalności człowieka, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych, na których systematycznie zwiększa się powierzchnia uszczelniona, uniemożliwiająca wsiąkanie wody opadowej. Tym samym wzrasta ryzyko podtopień po nawalnych opadach, a jednocześnie zwiększeniu ulega odpływ wód z obszarów zurbanizowanych i w rezultacie obniżeniu ulega poziom wód gruntowych.

Zagadnienie zagospodarowania ww. wód marginalnie ujmowane było w dokumentach planistycznych i programowych opracowanych przez PGW Wody Polskie, zaś podejmowane działania nie miały charakteru systemowego i polegały głównie na wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych (na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej oraz na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych), a także na naliczaniu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych.

Objęte kontrolą miasta dostrzegały wprawdzie problematykę gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi oraz ujmowały ją w dokumentach strategicznych i planistycznych, jednak głównie w kontekście ochrony lokalnej infrastruktury przed negatywnymi skutkami powodzi i podtopień, będących wynikiem gwałtownych opadów atmosferycznych. Nie odnoszono się w nich natomiast do aktualnego i docelowego stopnia wykorzystania wód opadowych i roztopowych w miastach.

Podejmowane przez j.s.t działania obejmowały głównie rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej, w tym jej wydzielenie z tzw. „kanalizacji ogólnospławnej” (pełniącej także funkcje kanalizacji ściekowej). W mniejszym natomiast stopniu dotyczyły budowy zbiorników retencyjnych, czy studni infiltracyjnych, pomimo tego, że retencja i infiltracja wód opadowych i roztopowych stanowią w istocie dodatkowe, względem przeciążonych sieci kanalizacji deszczowych, narzędzia ochrony infrastruktury miejskiej przed skutkami gwałtownych zjawisk pogodowych. Zadania inwestycyjne ujęte w miejskich planach zostały w większości przypadków zrealizowane. Objęte próbą inwestycje zostały rzetelnie przygotowywane oraz zrealizowane oszczędnie i wydajnie.

Większość (15 z 18) skontrolowanych miast nie określiła zasad partycypacji właścicieli nieruchomości, odprowadzających wody opadowe i roztopowe do miejskiej kanalizacji deszczowej, w kosztach jej utrzymania. Były one wówczas ponoszone wyłącznie z budżetów miast. Zaniechanie określenia odpłatności za korzystanie z miejskiej infrastruktury kanalizacji deszczowej było ekonomicznie nieuzasadnione i nie tworzyło zachęty do zagospodarowywania wód opadowych i roztopowych przez właścicieli nieruchomości na terenie własnych posesji. Ponadto tylko pięć spośród 18 skontrolowanych miast prowadziło działalność promującą zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych lub wdrożyło programy dofinansowania takich przedsięwzięć, realizowanych przez właścicieli nieruchomości we własnym zakresie. Na szczęblu centralnym program taki – Program Priorytetowy Moja Woda na lata 2020–2024 – wdrożony został dopiero 1 lipca br., czyli ponad 2,5 roku po przyjęciu ustawy

Niezapewnienie prawidłowego zagospodarowania wód we wszystkich obszarach działalności

Prawo wodne. Jest on ukierunkowany na dofinansowanie przedsięwzięć prowadzących do zatrzymywania wody opadowej w obrębie nieruchomości, zaś jego celem jest ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej.

W 12 miastach (67% skontrolowanych) dostrzeżono wartość wód opadowych i możliwość ich wykorzystania na terenach zurbanizowanych. W ramach realizowanych inwestycji, w tym obejmujących zagospodarowanie przestrzeni publicznej stosowano rozwiązania zapewniające infiltrację i gromadzenie wód, a także umożliwiające nawadnianie terenów zielonych. Działania takie są szczególnie korzystne, gdyż nie tylko zapobiegają lokalnym podtopieniom, ale również wpływają na podniesienie poziomu wód gruntowych i wspierają tereny zielone będące tzw. „płucami miast”, „małymi środowiskami życia” oraz obszarami zbiorowego wypoczynku ich mieszkańców.

W przypadku wszystkich rodzajów jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie stwierdzono przypadki załatwiania spraw z przekroczeniem ustawowych terminów, a także przewlekłego prowadzenia postępowań administracyjnych dotyczących zarówno wydawania pozwoleń wodnoprawnych jak i rozpatrywania wniosków o zatwierdzenie taryf. Nieprawidłowości w tym zakresie nie mogą być przy tym rozpatrywane jedynie w kontekście naruszeń proceduralnych. Nie sprzyjały one bowiem realizacji zaplanowanych przez podmioty ubiegające się o te pozwolenia zamierzeń związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. W przypadku zaś przedsiębiorców mogły też negatywnie oddziaływać na rozwój gospodarczy.

Nie wszystkie skontrolowane jednostki wykonywały zadania związane z naliczaniem opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej oraz za odprowadzanie wód opadowych do wód rzetelnie i skutecznie. Stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości wystąpiły w sześciu zarządach zlewni oraz pięciu miastach¹ i dotyczyły m.in. nie naliczania wymaganych opłat, naliczania ich w nieprawidłowej wysokości, przekazywania informacji dotyczących opłat z opóźnieniem. W pięciu zarządach zlewni oraz dwóch miastach² również działania związane z dochodzeniem należności z tytułu ww. opłat obarczone były nieprawidłowościami. Polegały one m.in. na niepodejmowaniu działań zmierzających do dochodzenia zaległych opłat lub podejmowaniu ich z opóźnieniem względem terminów określonych wewnętrznymi procedurami.

Nieskuteczna była współpraca jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie z gminami miejskimi. Jedynie cztery zarządy zlewni przekazywały gminom dane o pozwoleniach na szczególne korzystanie z wód polegające na zmniejszeniu naturalnej retencji terenowej, które były pomocne w naliczaniu opłat z tego tytułu. Odnotowania przy tym wymaga, że odbywało się to głównie na wniosek zainteresowanych gmin. Brak tych danych skutkował tym, że nie we wszystkich wymaganych przypadkach gminy naliczały opłaty za zmniejszenie retencji. PGW Wody Polskie nie posiadały przy tym danych o wysokości należnych opłat z tego tytułu oraz wysokości zaległości w ich uiszczeniu przez podmioty zobowiązane do ich wnoszenia. Nieskuteczna była również współpraca pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi PGW Wody Polskie. RZGW nie przekazywały bowiem właściwym zarządom zlewni informacji o wydanych pozwoleniach wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych do wód. Uniemożliwiało to dyrektorom zarządów zlewni wywiązywanie się z ustawowego zadania naliczania opłat beneficjentom tych pozwoleń.

¹ Dotyczyło to zarządów zlewni w: Ciechanowie, Katowicach, Kole, Olsztynie, Szczecinie, Warszawie oraz miast: Bartoszyce, Ciechanów, Katowice, Szczecin i Warszawa.

² Dotyczyło to zarządów zlewni w: Gdańsku, Katowicach, Olsztynie, Szczecinie i Warszawie oraz miast: Szczecin i Warszawa.

Brak właściwej współpracy pomiędzy gminami a jednostkami organizacyjnymi PGW Wody Polskie oraz pomiędzy tymi jednostkami ograniczał skuteczność przyjętego w Prawie wodnym systemu opłat, których celem było zachęcenie do ograniczenia odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód oraz podejmowania działań zapewniających zachowanie naturalnej retencji terenowej. Wpływało to także na pozbawienie Wód Polskich części należnych dochodów niezbędnych do prowadzonej przez nie działalności.

Stwierdzono także przypadki bezczynności zarządów zlewni w sytuacji odprowadzania przez podmioty wód opadowych i roztopowych bez wymaganych pozwoleń wodnoprawnych. O sytuacjach tych nie informowały one właściwych miejscowo RZGW, w celu umożliwienia im realizacji uprawnień kontrolnych.

RZGW właściwie realizowały zadania kontrolne, którymi obejmowano kwestie przestrzegania warunków określonych pozwoleniami wodnoprawnymi dotyczącymi odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód i ziemi. Również większość miast podejmowała działalność kontrolną, która zmierzała m.in. do wyeliminowania przypadków niezgodnego z prawem odprowadzania wód opadowych kanalizacją sanitarną.

Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości większość skontrolowanych jednostek była należycie przygotowana organizacyjnie i kadrowo do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Zapewniono w nich bowiem właściwe przypisanie zadań, a zatrudnieni pracownicy posiadali odpowiednie kwalifikacje. Miasta dysponowały zapleczem technicznym umożliwiającym utrzymanie sprawności posiadanej infrastruktury technicznej. Jedynie w przypadku 6 skontrolowanych jednostek³ ich przygotowanie było nienależyte, gdyż przyjęte w nich rozwiązania organizacyjne nie zapewniały prawidłowego wykonywania zadań.

W PGW Wody Polskie nadzór i kontrola realizacji zadań sprawowane były przez pracowników zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych lub samodzielnych stanowiskach pracy w poszczególnych pionach w ramach kontroli funkcjonalnej. Zważywszy na ustalenia kontroli w jednostkach organizacyjnych PGW Wody Polskie, zastosowana forma nadzoru i kontroli nie była zdaniem NIK skuteczna, gdyż nie zapewniła prawidłowej realizacji zadań. Nieskuteczność nadzoru gminy nad jednostką organizacyjną, w zakresie powierzonych jej zadań związanych z wodami opadowymi stwierdzono w przypadku jednego miasta. W czterech innych miastach, w urzędach nie zapewniono skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi.

³ Dotyczyło to 4 zarządów zlewni i 2 miast.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Zagospodarowanie
wód opadowych
i roztopowych
w działalności
PGW Wody Polskie

KZGW wykonywał zadania przypisane przepisami Prawa wodnego (art. 240 ust. 2), w tym związane z ochroną przed powodzią i suszą oraz ochroną jakości zasobów wodnych. W ramach realizowanych zadań nie wyodrębniono zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Zagadnienia te były uwzględniane natomiast w procesie planowania i projektowania inwestycji dotyczących gospodarki wodnej. Nie dokonywano jednak analiz dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych, w tym w zakresie jego skuteczności. Nie monitorowano także zmiany ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do wód lub do ziemi pomimo zmiany ich statusu prawnego, tj. ich wyłączenia z definicji ścieków oraz wprowadzenia opłat (za odprowadzanie wód opadowych do wód i zmniejszenie naturalnej retencji). [str. 21–26]

Pomimo zachodzących zmian klimatu i systematycznego obniżania się w Polsce poziomu wód gruntowych nie opracowano jednolitej strategii dotyczącej problematyki zagospodarowania wód pochodzących z opadów atmosferycznych, wskazującej w szczególności: cele, działania zmierzające do ich realizacji oraz docelowe wskaźniki zagospodarowywania tych wód. W okresie objętym kontrolą w KZGW, przy współpracy z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, prowadzono prace nad Planem przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju. Główny element tego Planu stanowić ma katalog działań mających przyczynić się do zminimalizowania skutków suszy, do których należały zadania związane ze zwiększeniem retencji na terenach zurbanizowanych⁴. [str. 21–22, 35]

RZGW nie posiadały pełnych informacji na temat stosowanych na terenach zurbanizowanych metod zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, a większość z nich (pięć z sześciu) nie prowadziła analiz dotyczących skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na tych obszarach. Uznawano bowiem, że zagadnienie to leży w gestii samorządu terytorialnego w ramach opracowań dotyczących zagospodarowania przestrzennego. Należy jednak mieć na uwadze, że dane dotyczące skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych mają istotne znaczenie z punktu widzenia przeciwdziałania powodzi i zapobiegania skutkom suszy, co stanowi jedno z istotnych zadań Wód Polskich. [str. 26–27, 34–35]

RZGW uczestniczyły natomiast w uzgadnianiu gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, a także strategii rozwoju województw. Niektóre z nich realizowały programy pośrednio odnoszące się do zagadnień zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Wszystkie RZGW podejmowały

⁴ Według danych udostępnionych w dniu 6 października 2020 r. przez PGW Wody Polskie Plan przeciwdziałania skutkom suszy został opracowany, przy czym końcowym etapem przygotowania będzie jego przyjęcie w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Przewiduje się, że przedmiotowa procedura legislacyjna potrwa około trzech miesięcy (<https://wody.gov.pl/aktualnosci/1380-wody-polskie-opracowaly-plan-przeciwdzialania-skutkom-suszy-ppps>).

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

działania związane z zapewnieniem ochrony ludności i mienia przed powodzią oraz przeciwdziałaniem skutkom suszy, które to zadania częściowo odnosiły się także do kwestii wód opadowych i roztopowych.

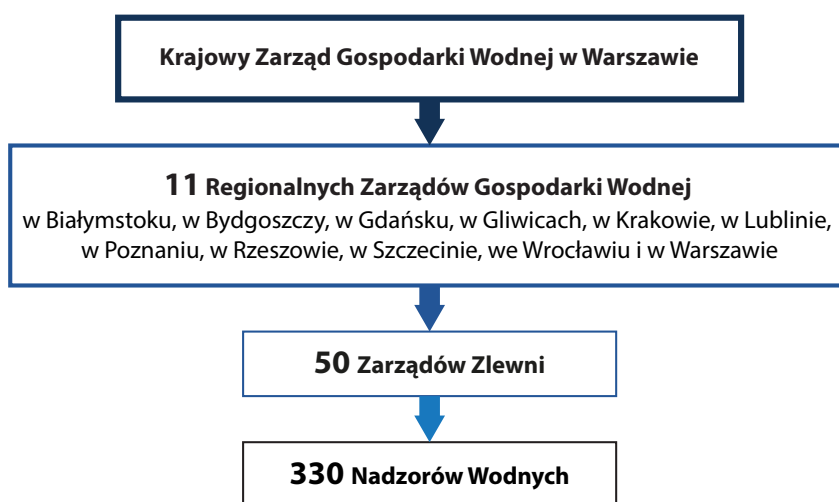
[str. 26–27, 33–34]

Większość zarządów zlewni (10 z 12) w ramach realizacji zadań służących prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami, w tym osiągnięciu celów środowiskowych określonych w Prawie wodnym, opiniowała przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty. Podejmowały one (dziewięć z 12) także współpracę z podmiotami planującymi realizację przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych, która miała głównie charakter informacyjny lub przybierała formę konsultacji i uzgodnień.

[str. 36–37]

Infografika nr 2

Struktura organizacyjna PGW Wody Polskie

Źródło: opracowanie własne NIK.

KZGW prowadziła System Informacyjny Gospodarowania Wodami, w którym ujmowano m.in. dane dotyczące sieci hydrograficznej oraz ilości i jakości wód, a także dane dotyczące wydanych pozwoleń wodnoprawnych. Do dnia zakończenia kontroli (15 września 2020 r.) nie został on jednak wdrożony w pełnym zakresie, w sposób umożliwiający jednolite wykorzystanie systemu przez wszystkie jednostki organizacyjne Wód Polskich. Dysponowano przy tym ogólnymi danymi dotyczącymi ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do wód w skali całego kraju.

[str. 22–23]

System Informacyjny Gospodarowania Wodami prowadzony był przez poszczególne RZGW z wykorzystaniem różnych ewidencji i narzędzi informatycznych. Ustalenia kontroli wskazują jednak, że dwa z sześciu RZGW nierzetelnie wywiązywało się z tego obowiązku. Gromadzone w nim dane były bowiem niepełne, co dotyczyło m.in. informacji o ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych, danych dotyczących urządzeń wodnych związanych z wodami opadowymi oraz informacji dotyczących lokalizacji zanieczyszczeń punktowych.

[str. 30–31]

Prowadzenie Systemu
Informacyjnego
Gospodarowania Wodami

W zarządach zlewni, stosownie do wymogu art. 302 ust. 1 Prawa wodnego, na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych prowadzono ewidencje zawierające dane dotyczące ilości wód odprowadzanych do wód, a także wielkości i rodzaju uszczelnionej powierzchni, systemu odbioru wód opadowych i roztopowych oraz wielkości retencji w procencie wielkości spływu. Większość zarządów zlewni (osiem z 12) prawidłowo prowadziła ewidencje. Pozostałe cztery zarządy zlewni realizowały to zadanie nierzetelnie, gdyż m.in. nie ujmowały w nich wydanych pozwoleń, jak również niektórych danych zawartych w pozwoleniach. [str. 47–48]

Opracowania planistyczne

W okresie objętym kontrolą w KZGW pracowano nad „Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy”, który obok planów gospodarowania wodami i planów zarządzania ryzykiem powodziowym ma być strategicznym dokumentem planistycznym dla gospodarki wodnej w Polsce. [str. 21–22]

Diagnozowanie problemów prawnych związanych z wodami opadowymi i roztopowymi

KZGW diagnozowało problemy związane ze stosowaniem ustawy Prawo wodne w zakresie dotyczącym zagadnień związanych z wodami opadowymi i ich zagospodarowaniem. W ramach tych działań opracowano wytyczne dotyczące naliczania opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych, wydawano decyzje w sprawie interpretacji przepisów dotyczących tych wód oraz opłat z nimi związanych, a także opracowano propozycje zmian legislacyjnych. [str. 23]

Działalność orzecznicza organów PGW Wody Polskie

W KZGW rozpatrywano odwołania od decyzji dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Wydawane w tym zakresie decyzje spełniały wprawdzie wymogi formalne Kpa, jednak wydawano je z przekroczeniem miesięcznego terminu załatwienia sprawy, przewidzianego art. 35 § 3 Kpa dla postępowań odwoławczych. W żadnym przypadku nie wywiązano się z określonego art. 36 Kpa obowiązku zawiadamiania stron o przyczynach zwłoki, ze wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy. Z przekroczeniem siedmiodniowego terminu (art. 37 § 5 Kpa) rozpatrzono wszystkie cztery ponaglenia dotyczące wydawania pozwoleń wodnoprawnych. [str. 23–24]

Realizowane przez RZGW zadania w zakresie orzecznictwa administracyjnego związanego z wodami opadowymi i roztopowymi dotyczyły głównie postępowań o wydanie pozwoleń wodnoprawnych na usługę wodną określoną w art. 35 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy⁵. Wszystkie skontrolowane RZGW prowadziły ww. postępowania z naruszeniem przepisów dotyczących terminów załatwienia spraw określonych w art. 35 Kpa. Pięć z sześciu RZGW nie wywiązało się przy tym z obowiązku zawiadamiania stron o przyczynach zwłoki, ze wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy. Niektóre RZGW (dwa z sześciu) nie zapewniały stronom postępowań, wymaganego art. 10 Kpa, czynnego udziału w prowadzonych postępowaniach. Dwa RZGW nie wywiązywały się także z obowiązków informacyjnych dotyczących zamieszczania w BIP wymaganych informacji o prowadzonych postępowaniach. [str. 27–30]

⁵ Usługa wodna obejmująca odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych – wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast.

Większość skontrolowanych RZGW (cztery z sześciu) nierzetelnie realizowała zadania w zakresie zatwierdzania taryf za dostawy wody i odprowadzanie ścieków. Postępowania dotyczące zatwierdzenia wniosków taryfowych prowadzono z przekroczeniem 45-dniowego terminu przewidzianego art. 24 c ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odbiorze ścieków. Stronom nie zapewniono także, wymaganego art. 10 Kpa, czynnego udziału w postępowaniu. Nierzetelnie wywiązywano się również z obowiązku publikowania w BIP informacji o prowadzonych postępowaniach. W dwóch z sześciu RZGW nierzetelnie zweryfikowano wnioski o zatwierdzenie taryf i załączone do nich dokumenty. [str. 31–33]

W przypadku większości zarządów zlewni (11 z 12), postępowania w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne⁶ oraz pozwoleń wodnoprawnych na usługę wodną z art. 35 ust. 3 pkt 7 tej ustawy prowadzone były z naruszeniem obowiązujących przepisów⁷. Nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- załatwiania spraw z przekroczeniem terminów ustawowych określonych art. 35 § 3 Kpa (osiem z 12 skontrolowanych zarządów zlewni);
- niewywiązywania się z określonego art. 36 Kpa obowiązku zawiadomiania stron o przyczynach zwłoki, ze wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (sześć z 12);
- niezapewnienia stronom, wymaganego art. 10 Kpa, czynnego udziału w prowadzonych postępowaniach (dwie z 12);
- załatwiania spraw, w tym wydawania pozwoleń wodnoprawnych przez osoby nieposiadające upoważnień wymaganych na podstawie art. 268a Kpa (dwie z 12);
- niewywiązywania się z określonego w art. 400 ust. 7 i art. 401 ust. 4 Prawa wodnego obowiązku publikacji w BIP informacji o wszczęciu postępowań w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych (dwie z 12).

Stwierdzono także przypadki wydania przez cztery zarządy zlewni pozwoleń wodnoprawnych z naruszeniem przepisów Prawa wodnego, tj. pomimo niespełniania przez złożone wnioski ustawowych wymogów określonych przepisami Prawa wodnego⁸. [str. 37–40]

Niektóre zarządy zlewni (trzy z 12) oraz RZGW (jedna z sześciu) nie podejmowały żadnych działań wobec podmiotów, które bez pozwoleń wodnoprawnych, wymaganych art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, odprowadzały wody opadowe i roztopowe do wód lub

Zaniechanie działań wobec podmiotów nieposiadających pozwoleń wodnoprawnych

⁶ Szczególnie korzystanie z wód polegające na wykonywaniu na nieruchomościach o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej.

⁷ Nieprawidłowości w tym zakresie nie wystąpiły w Zarządzie Zlewni w Olsztynie.

⁸ Dotyczyło to m.in.: nie załączenia do wniosków o wydanie pozwoleń wodnoprawnych, wymaganych art. 407 ust. 2 pkt 3 Prawa wodnego wypisów i wyrysów z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, czy nie ujęcia w załączonych do wniosków operatach wodnoprawnych ustaleń wynikających z planu przeciwdziałania skutkom suszy, co było wymagane art. 396 ust. 1 pkt 4 Prawa wodnego.

urządzeń wodnych. W szczególności nie podejmowano działań zmierzających do doprowadzenia do stanu zgodnego z prawem, w tym m.in. zarządy zlewni nie przekazywały do właściwych miejscowo RZGW informacji w tym zakresie w celu podjęcia kontroli, ani też nie informowano podmiotów o konsekwencjach karnych wynikających z art. 476 ust. 1 Prawa wodnego, ani też nie składano stosownych zawiadomień karnych.

[str. 30–31, 40–42]

Naliczanie i dochodzenie należności z tytułu opłat przez zarządy zlewni

Działalność zarządów zlewni związana z naliczaniem opłat, o których mowa w art. 268 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy Prawo wodne i wstępnymi działaniami windykacyjnymi obarczona była nieprawidłowościami, które wystąpiły w znacznej części skontrolowanych zarządów zlewni (siedem z 12). Nieprawidłowości te polegały m.in. na opieszałości w sporządzaniu i przekazywaniu podmiotom zobowiązanym informacji o wysokości opłat, nieterminowym wydawaniu decyzji określających wysokość opłat podmiotom, które ich nie uiszczyły pomimo otrzymania stosownej informacji, nieprawidłowym naliczaniu wysokości opłat oraz niepodejmowaniu działań windykacyjnych lub podejmowaniu ich z opóźnieniem względem wewnętrznych wytycznych określonych przez Prezesa Wód Polskich. W przypadku jednego zarządu zlewni decyzje określające wysokość opłat były wydawane przez osobę nieposiadającą upoważnienia wymaganego art. 268a Kpa.

[str. 43–47]

Nieskuteczna wymiana informacji o podmiotach podlegających opłatom

Nieskuteczna była wymiana informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi PGW Wody Polskie. Dwa RZGW⁹ nie poinformowały odpowiednich zarządów zlewni o wydaniu pozwoleń wodnoprawnych na usługę z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego¹⁰, co skutkowało tym, że dyrektorzy zarządów zlewni nie naliczyli opłat podmiotom korzystającym z tej usługi. W przypadku jednego RZGW¹¹ dane o wydanych pozwoleń przekazano natomiast w terminach utrudniających niezwłoczne naliczenie tych opłat przez dyrektorów zarządów zlewni.

[str. 29, 43–44]

Zarządy zlewni nienależycie współpracowały natomiast z gminami w zakresie przekazywania im informacji o wydanych pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód o którym mowa w art. 34 pkt 4 Prawa wodnego, co z kolei utrudniało gminom naliczanie obowiązkowych opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej.

[str. 38–39, 57]

Monitorowanie przez KZGW należności z tytułu opłat związanych z wodami opadowymi i roztopowymi

W KZGW monitorowano należności z tytułu naliczonych opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód oraz podejmowano ich windykację. KZGW nie dysponował natomiast danymi o wysokości, naliczanych przez gminy, opłat należnych z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji oraz o wysokości zaległości w tym zakresie. Uniemożliwiało to weryfikację czy wszystkie należności w tym zakresie zostały przekazane Wodom Polskim. Pomimo tego nie podjęto działań w celu określenia zasad współpracy jednostek organizacyjnych Wód Polskich z gminami realizującymi zadania związane z naliczaniem ww. opłat.

[str. 24–26]

⁹ Dotyczyło to RZGW Gdańsku i w Warszawie.

¹⁰ Na usługę odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód lub urządzeń wodnych.

¹¹ RZGW w Gliwicach.

Infrastrukturą służącą zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych dysponowały głównie miasta¹², przy czym większość z nich (16 z 18) posiadała rozeznanie w zakresie posiadanej sieci kanalizacji deszczowej i ogólnospławnej, urządzeń służących retencji i infiltracji wód opadowych i roztopowych oraz punktów ich zrzutu. W przypadku niektórych miast (pięć z 18) odprowadzanie wód opadowych i roztopowych następowało bez pozwoleń wodnoprawnych wymaganych art. 389 pkt 1 w związku z art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy Prawo wodne. Ustalono także przypadki niewywiązywania się miast (dwóch z 18) z obowiązku składania kwartalnych oświadczeń wymaganych art. 552 ust. 2b pkt 1 ustawy Prawo wodne, zawierających dane umożliwiające zarządom zlewni naliczenie opłat zmiennych za odprowadzanie wód. [str. 48–52]

Infrastruktura służąca zagospodarowywaniu wód opadowych i roztopowych

Wszystkie miasta posiadały opracowania i dokumenty o charakterze strategicznym oraz planistycznym, w których ujmowano, wynikające z analiz lokalne potrzeby związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. W żadnym z tych opracowań nie określono jednak aktualnych i docelowych wskaźników zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. [str. 51–52]

Diagnozowanie przez gminy potrzeb dotyczących zagospodarowania wód

Nieliczne miasta (pięć z 18) podejmowały działania promujące problematykę zagospodarowywania wód opadowych i roztopowych poprzez ich retencjonowanie i infiltrowanie¹³. Działania te polegały m.in. na rozpowszechnianiu wiedzy o sposobach zagospodarowania tych wód poprzez organizowanie konsultacji, szkoleń i warsztatów, a także publikowaniu materiałów informacyjno-edukacyjnych na stronach internetowych. Niektóre miasta (trzy z 18) wprowadziły programy dofinansowania przedsięwzięć służących zagospodarowywaniu wód opadowych i roztopowych przez właścicieli nieruchomości¹⁴. Dofinansowaniem obejmowano m.in. wykonanie ogrodów deszczowych, a także instalacji służących zatrzymywaniu i wykorzystywaniu wód opadowych i roztopowych na terenie posesji. [str. 52–54]

Promowanie zagospodarowywania wód opadowych i roztopowych

Opłaty za korzystanie z miejskiej infrastruktury kanalizacji deszczowej, będącej faktycznie usługą komunalną, pobierano jedynie w trzech miastach (17% skontrolowanych). W przypadkach dwóch miast naliczono je jednak z naruszeniem art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej, który wymagał, aby wysokość cen i opłat za usługi komunalne o charakterze użyteczności publicznej albo sposób ich ustalania zostały określone przez organy stanowiące gmin (rady miast), co nie zostało spełnione. [str. 54–55]

Opłaty za korzystanie z miejskiej kanalizacji deszczowej

Znaczna część miast (pięć z 18) nierzetelnie realizowała zadania związane z naliczaniem i dochodzeniem opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej. Polegało to w szczególności na niepodejmowaniu działań w celu ustalenia przypadków szczególnego korzystania z wód,

Opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej

¹² Infrastrukturą zarządzały urzędy miast lub/i inne powołane w tym celu komunalne jednostki organizacyjne i spółki.

¹³ Dotyczyło to: Garwolina, Gdańska, Gdyni, Gniezna i Warszawy.

¹⁴ Dotyczyło to: Gdańska, Gdyni, Warszawy.

o którym mowa w art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne¹⁵ oraz podmiotów zobowiązanych do wnoszenia tych opłat lub nierzetelności ich ustalania, nieprawidłowego naliczania opłat, a także niepodejmowania działań w celu ich egzekwowania. Miasta podejmując działania w celu ustalenia podmiotów zobowiązanych do uiszczania ww. opłat napotykały na utrudnienia, które dotyczyły w szczególności przypadków: nieudzielenia informacji lub udzielenia nierzetelnych informacji przez jednostki organizacyjne Wód Polskich, a także nieskładania oświadczeń, wymaganych art. 552 ust. 2b pkt 2 Prawa wodnego, przez podmioty obowiązane do ponoszenia opłat.

[str. 55–57]

Wydatkowanie środków na realizację zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Inwestycje prowadzone w latach 2018–2020¹⁶ przez PGW Wody Polskie dotyczyły głównie zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym. Tylko w nielicznych przypadkach (sześć zadań realizowanych przez trzy z sześciu skontrolowanych RZGW) były one związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych oraz dotyczyły terenów zurbanizowanych.

[str. 21, 24, 34]

Zadania inwestycyjne związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych były realizowane głównie przez miasta. Potrzeba ich realizacji wynikała głównie z konieczności zapobiegania powodziom i lokalnym podtopieniom. Obejmowały one głównie budowę i przebudowę sieci kanalizacji deszczowej, którą realizowano głównie w ramach inwestycji drogowych. Budowano także elementy infrastruktury służące lokalnej retencji, infiltracji i podczyszczaniu tych wód, m.in. tzw. „ogrody deszczowe”, „zielone dachy” oraz zbiorniki retencyjne. W ramach prowadzonych inwestycji drogowych stosowano inne rozwiązania sprzyjające retencji i infiltracji wód opadowych jak m.in. pasy zieleni buforowej, nawierzchnie o powierzchni przepuszczalnej, obniżanie trawników względem poziomu chodników. Wszystkie 36 zbadanych w toku kontroli komunalnych zadań inwestycyjnych zostały rzetelnie przygotowane. Zapewniono kompletną dokumentację projektową, a także uzyskano niezbędne uzgodnienia i pozwolenia na budowę. Wykonawców robót wybierano z zastosowaniem trybów określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych. W przypadku każdej inwestycji ustanowiono nadzór inwestorski. Ogół działań podjętych przez gminy w ramach tych inwestycji zapewnił wydatkowanie środków w sposób oszczędny i wydajny.

[str. 58–62]

¹⁵ Polegające na wykonaniu na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej.

¹⁶ Do dnia zakończenia kontroli.

Przygotowanie, nadzór i kontrola nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

Większość skontrolowanych jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie (15 z 19)¹⁷ była należycie przygotowana do realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi. Zostały one pośrednio ujęte w regulaminie organizacyjnym Wód Polskich. Osoby wykonujące te zadania posiadały odpowiednie kwalifikacje, które podnosiły w ramach organizowanych szkoleń. W niektórych jednostkach niedostateczna była, zwłaszcza w początkowym okresie funkcjonowania PGW Wody Polskie, liczba zatrudnionych pracowników. [str. 62, 64, 66]

Przygotowanie
do realizacji zadań

Większość skontrolowanych miast (16 z 18) była należycie przygotowana do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Zadania w tym zakresie przypisano w regulaminach organizacyjnych właściwym wydziałom urzędów miast, a także w zakresach obowiązków – ich pracownikom. Część gmin (osiem z 18) zarządzała siecią kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej poprzez właściwe komórki organizacyjne urzędów miast. Pozostałe gminy (10 z 18) powierzyły zarządzanie siecią kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej gminnym spółkom i jednostkom budżetowym. [str. 67–69]

Działania nadzorcze i kontrolne realizacji zadań wykonywane były w PGW Wody Polskie w ramach kontroli funkcjonalnej sprawowanej przez pracowników na stanowiskach kierowniczych lub samodzielnych stanowiskach pracy w ramach poszczególnych pionów. Kontrole i audyty prowadzone przez KZGW w jednostkach organizacyjnych Wód Polskich nie obejmowały zagadnień związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. [str. 63]

Funkcjonowanie
nadzoru i kontroli
w Wodach Polskich
i gminach

W przypadku jednego spośród 10 miast, które powierzyły zarządzanie sieciami kanalizacyjnymi gminnym jednostkom, nadzór sprawowany nad spółką okazał się nieskuteczny, co przyczyniło się do odprowadzania wód opadowych i roztopowych bez wymaganych pozwoleń wodnoprawnych. W czterech innych miastach w urzędach nie zapewniono, wymaganej art. 68 i 69 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi. [str. 69]

Skontrolowane RZGW właściwie wykonywały zadania kontrolne związane z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi. Podejmowane kontrole dotyczyły zwłaszcza przestrzegania przez podmioty warunków pozwoleń wodnoprawnych. W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości RZGW podejmowały działania zmierzające do ich usunięcia. W trzech pierwszych kwartałach 2018 r. niektóre zarządy zlewni prowadziły kontrole korespondencyjne na potrzeby sporządzenia informacji o wysokości opłat zmiennych za odprowadzanie wód opadowych do wód. [str. 64–67]

Działalność kontrolna
związana z wodami
opadowymi
i roztopowymi

¹⁷ Tj. z wyłączeniem Zarządów Zlewni w: Katowicach, Kole, Poznaniu i Warszawie.

Większość skontrolowanych miast (11 z 18) prowadziła kontrole przestrzegania zakazów wynikających z art. 9 uozzwioś. W ich ramach sprawdzano czy wody opadowe i roztopowe nie są odprowadzane z posesji do sieci kanalizacji sanitarnej lub/i czy ścieki bytowe i przemysłowe nie są odprowadzane do urządzeń kanalizacyjnych przeznaczonych do odprowadzania wód opadowych i roztopowych. [str. 70]

Sprawozdawczość

Znaczna część miast (siedem z 18 skontrolowanych) nierzetelnie wywiązywała się z określonego art. 328 Prawa wodnego obowiązku sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programie ochrony wód morskich i ich przedkładania ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej w terminie do 28 lutego roku następnego. Dotyczyło to zaniechania realizacji tego obowiązku (pięć miast) lub przedłożenia sprawozdań z opóźnieniem względem ustawowego terminu (dwa miasta). [str. 70]

Skargi, wnioski i petycje dotyczące wód opadowych i roztopowych

Większość skontrolowanych jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie prawidłowo wywiązywała się z zadań związanych z rozpatrywaniem skarg, wniosków i petycji związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Nieprawidłowości stwierdzono w trzech z sześciu RZGW i jednym zarządzie zlewni. Dotyczyły one niewywiązywania się z określonych wewnętrznych uregulowaniami obowiązków w zakresie przedkładania nadrzędnym jednostkom PGW Wody Polskie kwartalnych zbiorczych informacji dotyczących skarg, wniosków i petycji. [str. 63–64, 65, 67]

Miasta reagowały na wnoszone przez mieszkańców skargi, wnioski i petycje związane z wodami opadowymi i roztopowymi, podejmując działania adekwatne do zgłoszonych potrzeb oraz możliwości finansowych.

[str. 70–71]

Dobre praktyki

Skontrolowane podmioty (zarówno PGW Wody Polskie, jak i j.s.t.) wdrożyły rozwiązania, które należy uznać za dobre praktyki.

Na przykład:

- w celu rzetelnego ustalenia podmiotów potencjalnie zobowiązanych do ponoszenia opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej cztery z 18 urzędów miast występowały do właściwych miejscowo jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie o udzielenie informacji o pozwoleniach wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 4 Prawa wodnego¹⁸; [str. 57]
- podejmowano działalność informacyjno-edukacyjną dotyczącą zagadnień związanych z możliwościami zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, a także działania promujące rozwiązania sprzyjające wykorzystaniu tych wód¹⁹; [str. 26, 52–54]

¹⁸ Dotyczyło to miast: Gdańsk, Katowice, Racibórz oraz Miasta Stołecznego Warszawa.

¹⁹ Dotyczyło to KZGW oraz pięć miast: Garwolin, Gdańsk, Gdynia, Gniezno oraz Miasto Stołeczne Warszawa.

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

- 12 z 18 skontrolowanych miast, w ramach realizowanych zadań inwestycyjnych, stosowało rozwiązania sprzyjające zwiększeniu retencji terenowej, opóźnianiu odpływu i podczyszczaniu wód opadowych i roztopowych;
[str. 60]
- trzy skontrolowane miasta²⁰ wdrożyły programy dofinansowania budowy infrastruktury związanej z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, przeznaczone dla właścicieli nieruchomości położonych w granicach administracyjnych tych miast.
[str. 52-54]

²⁰ Miasta Gdańsk i Gdynia oraz Miasto Stołeczne Warszawa.

4. WNIOSKI

W związku z wynikami kontroli, w celu poprawy skuteczności działań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, niezależnie od wniosków pokontrolnych i uwag sformułowanych w wystąpieniach pokontrolnych, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

Minister Infrastruktury²¹

- 1) Podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia w Prawie wodnym zmian legislacyjnych:
 - nakładających na PGW Wody Polskie obowiązek przekazywania właściwym organom wykonawczym gmin wydanych pozwoleń wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej, w celu zapewnienia im dostępu do danych umożliwiających skuteczną realizację obowiązku naliczania opłaty określonej w art. 269 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego;
 - ustanawiających sankcje z tytułu niewywiązywania się podmiotów z obowiązku składania oświadczeń, o których mowa w art. 552 ww. ustawy, stanowiących podstawę naliczania opłat za odprowadzanie wód do wód oraz za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej.

Prezes PGW Wody Polskie

- 1) Podjęcie działań w celu zapewnienia należytej współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi PGW Wody Polskie oraz współpracy tych jednostek z organami wykonawczymi gmin, w zakresie dotyczącym przekazywania informacji o wydanych pozwoleniach wodnoprawnych, w celu sprawnego naliczania opłat (odpowiednio: za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód oraz zmniejszenie naturalnej retencji terenowej).

²¹ Od 9 stycznia 2018 r. do 5 października 2020 r. ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej był Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, od 6 października do 12 listopada 2020 r. – Minister Klimatu i Środowiska, a od 13 listopada 2020 r. jest nim Minister Infrastruktury.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Nie we wszystkich obszarach zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych realizowano zgodnie z obowiązującymi przepisami, rzetelnie i skutecznie, co nie sprzyjało prawidłowemu zagospodarowaniu tych wód. W szczególności dotyczyło to nieprawidłowości związanych z załatwianiem spraw dotyczących: wydawania pozwoleń wodnoprawnych, naliczania i dochodzenia opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych oraz zmniejszenie naturalnej retencji terenowej, a także braku współpracy pomiędzy skontrolowanymi jednostkami, co wpływało na nieskuteczność systemu opłat przewidzianych Prawem wodnym.

5.1.1. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

W latach 2018–2020 (I połowa) KZGW wykonywał zadania określone w art. 239–256 ustawy Prawo wodne, w tym m.in. związane z ochroną przed powodzią i suszą oraz ochroną jakości zasobów wodnych. Zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych nie zostały przy tym wyodrębnione, lecz stanowiły element powyższych działań ochronnych. PGW Wody Polskie realizowały zadania inwestycyjne oraz zadania utrzymaniowe, mające głównie na celu budowę nowej oraz utrzymanie w dobrym stanie technicznym istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej wraz z pracami remontowymi i naprawami obiektów ochrony przeciwpowodziowej (np. wały przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne). Tym niemniej kwestie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych uwzględniano w procesie planowania inwestycji w gospodarce wodnej. Przykładowo, projekty obiektów hydrotechnicznych realizowanych przez PGW Wody Polskie były poprzedzane analizą hydrogeologiczną, wyznaczano dane hydrologiczne w zlewni danego cieku, w tym również dopływ wód ze zlewni, co pozwalało zaprojektować te obiekty pod kątem zagospodarowania zarówno wód opadowych, jak i roztopowych.

Pomimo zachodzących zmian klimatu i systematycznego obniżania się w Polsce poziomu wód gruntowych nie opracowano jednolitej strategii zagospodarowania wód pochodzących z opadów atmosferycznych, wskazującej w szczególności: cele, działania zmierzające do ich realizacji oraz docelowe wskaźniki zagospodarowywania tych wód. W latach 2018–2020²² w KZGW, przy współpracy z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, prowadzono prace nad Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy (dalej: PPSS)²³ dotyczącym zagospodarowania wód, nawodnienia na cele rolnicze, melioracji, retencji naturalnej i sztucznej oraz monitoringu suszy. Plan ten, obok planów gospodarowania wodami i planów zarządzania ryzykiem powodziowym, będzie strategicznym dokumentem

Problematyka zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w działalności KZGW

Brak jednolitej strategii dotyczącej zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

²² Do dnia zakończenia kontroli NIK prace te nie zostały zakończone.

²³ Podsumowaniem opracowania PPSS będzie planowana na jesień 2020 r. ogólnopolska konferencja „Stop suszy!” Formalnym zwieńczeniem prac stanie się przyjęcie PPSS w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, planowane pod koniec 2020 r.

planistycznym dla gospodarki wodnej w Polsce, mającym przyczynić się do poprawy stanu gospodarki wodnej w Polsce. Jego główny element ma stanowić katalog działań i przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji na lata 2021–2027 mających przyczynić się do zminimalizowania skutków suszy, w tym zadania związane ze zwiększeniem retencji na terenach zurbanizowanych²⁴.

Brak analiz skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych

W KZGW nie dokonywano analiz dotyczących skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Ponadto nie analizowano i nie monitorowano zmian ilości wód odprowadzanych do wód lub do ziemi w związku ze zmianą prawnego statusu wód opadowych oraz wprowadzeniem opłat, których wysokość uzależniona była od stopnia retencji. PGW Wody Polskie nie posiadały informacji o zakresie korzystania z wód, w tym ilościach wód opadowych lub roztopowych odprowadzanych do środowiska przez podmioty korzystające z niego przed 1 stycznia 2018 r.²⁵ Do ustalania opłaty zmiennej za odprowadzanie takich wód przyjmowano dane przedkładane w oświadczeniach składanych przez podmioty korzystające z tej usługi wodnej i zobowiązane do uiszczenia opłat. W oświadczeniach podawały one również informacje o istnieniu i pojemności urządzeń do retencjonowania tych wód, co miało wpływ na wysokość jednostkowej stawki opłaty przyjmowanej do naliczania ww. opłaty i zmniejszenie jej wysokości. Nie podejmowano współpracy z innymi podmiotami, w tym organizacjami pozarządowymi oraz ośrodkami naukowymi i akademickimi w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Nie opracowano również koncepcji i kierunków rozwoju w tym obszarze.

System Informacyjny Gospodarowania Wodami

W jednostkach organizacyjnych PGW Wody Polskie, zgodnie z art. 329–333 ustawy Prawo wodne, funkcjonował teleinformatyczny System Informacyjny Gospodarowania Wodami (dalej: SIGW), przy czym nie został on wdrożony w sposób zapewniający jego pełne i jednolite wykorzystanie we wszystkich jednostkach organizacyjnych Wód Polskich. System prowadzono w nich w formie elektronicznej wykorzystując oprogramowanie GIS, a także MS Office. Gromadzono w nim dane dotyczące m.in. sieci hydrograficznej, przebiegu granic zlewni, dorzeczy i regionów wodnych, ilości i jakości wód podziemnych oraz dostępnych zasobów tych wód. Zamieszczano w nim również wydawane decyzje, w tym zgody wodnoprawne oraz informacje o pozwoleniach wodnoprawnych z podziałem na poszczególne RZGW. Ujęte w nim były również decyzje wydawane przez KZGW jako organ II instancji w administracyjnych postępowaniach odwoławczych, a także informacje dotyczące kontroli gospodarowania wodami i prowadzonych w tym zakresie spraw. System ten był sukcesywnie rozwijany, otwierane były kolejne jego moduły tak, aby umożliwić prowadzenie SIGW

²⁴ PGW Wody Polskie w październiku 2020 r. poinformowały o opracowaniu Planu przeciwdziałania skutkom suszy, przy czym wymaga on jeszcze przyjęcia w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

²⁵ Do 31 grudnia 2017 r. zadania z zakresu opłat za korzystanie z wód wykonywane były przez urzędy marszałkowskie, a wysokość opłaty środowiskowej za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych zależała od wielkości powierzchni uszczelnionej, z której wody były odprowadzane do wód lub urządzeń wodnych.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

w sposób ujednociony w skali całego kraju²⁶. Z danych uzyskanych z SIGW wynika, że ilość odprowadzanych wód opadowych lub roztopowych w skali kraju²⁷ wyniosła: 187 185,6 tys. m³ w 2018 r. oraz 184 910,3 tys. m³ w 2019 r.

W ramach spraw prowadzonych w KZGW zdiagnozowano problemy związane ze stosowaniem przepisów Prawa wodnego odnośnie wód opadowych i ich zagospodarowania. Wątpliwości interpretacyjne dotyczyły zasadności naliczania opłaty zmiennej za odprowadzenie tych wód bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego. Na ich podstawie w październiku 2019 r. KZGW wypracował wytyczne wskazujące na obowiązek ustalania opłaty zmiennej, o której mowa w art. 272 ust. 5 Prawa wodnego podmiotem odprowadzającym wody opadowe lub roztopowe do wód. Wskazano na konieczność ustalania takich opłat we wszystkich sprawach, w których Zarządy Zlewni posiadały informacje o korzystaniu z takiej usługi wodnej przez podmioty bez wymaganego pozwolenia.

Prezes Wód Polskich wydał sześć decyzji w sprawie interpretacji przepisów Prawa Wodnego w zakresie pozwoleń wodnoprawnych oraz opłat dotyczących wód opadowych i roztopowych, w tym z terenów zurbanizowanych. Głównym zagadnieniem były zasady ponoszenia opłat za wydanie pozwolenia wodnoprawnego (dotyczyło to dwóch decyzji wydanych w 2018 r. i 2019 r.) oraz sposobu określania ilości odprowadzanych wód opadowych lub roztopowych do wód, wyjaśnienia pojęcia terenu uszczelnionego oraz pojęcia urządzeń do retencjonowania tych wód (cztery decyzje wydane w I półroczu 2020 r.).

Ponadto w KZGW opracowano propozycje zmian legislacyjnych w ustawie Prawo wodne i w dniu 14 listopada 2019 r. przekazano je do Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Propozycje zmian dotyczyły m.in. wprowadzenia podstawy prawnej umożliwiającej nakładanie opłaty podwyższonej na podmiot, który bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego odprowadza do wód – wody opadowe lub roztopowe oraz wprowadzenia algorytmu umożliwiającego określenie ilości odprowadzanych wód, od której zależy wysokość opłaty zmiennej. W listopadzie 2019 r. uczestniczono w uzgodnieniach zmian legislacyjnych z przedstawicielami ww. Ministerstwa dotyczących opłat za usługi wodne, w tym za odprowadzenie wód opadowych i roztopowych.

Prezes Wód Polskich pełnił funkcję organu wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów Kpa, w stosunku do dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej. W latach 2018–2020 (I połowa) złożonych zostało do KZGW osiem odwołań od decyzji dyrektorów RZGW, z czego trzy dotyczyły pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzenie wód opadowych do wód z terenów zurbanizowanych oraz pięć na odprowadzenie wód do ziemi z tych terenów. W wyniku ich rozpatrzenia wydano siedem decyzji, od których

Problemy ze stosowaniem ustawy Prawo wodne

Nieterminowe prowadzenie postępowań administracyjnych przez Prezesa Wód Polskich

²⁶ Według stanu na 11 września 2020 r. w pełni operacyjnie funkcjonowały moduły dotyczące spółek wodnych i kąpielisk.

²⁷ PGW Wody Polskie nie dysponowały danymi o ilości odprowadzanych wód opadowych lub rozpadowych do wód w poszczególnych województwach.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

nie wniesiono skarg do WSA i które stały się ostateczne²⁸. W kontrolowanym okresie do KZGW nie wpłynęło żadne odwołanie w zakresie pozwoleń wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej z terenów zurbanizowanych.

Dokumentacja związana ze złożonymi odwołaniami w sześciu przypadkach wpłynęła do KZGW w terminie od ośmiu do 39 dni od złożonego odwołania, podczas gdy zgodnie z art. 133 Kpa termin na przekazanie dokumentacji przez RZGW do KZGW powinien wynosić siedem dni. Powodowało to wydłużenie prowadzonych postępowań odwoławczych. Sprawy te były ponadto załatwiane w terminie od 59 do 544 dni od dnia wpływu dokumentacji odwołania do KZGW, tj. z przekroczeniem miesięcznego terminu przewidzianego art. 35 §3 Kpa dla postępowań odwoławczych. Ponadto w żadnym przypadku nie zawiadamiano stron o niezakończonym sprawie w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy, czego wymagał art. 36 tej ustawy. Nieprawidłowości te tłumaczono m.in. dużą ilością spraw, ich skomplikowaniem oraz prowadzeniem sporów kompetencyjnych przed sądami administracyjnymi.

Realizacja zadań inwestycyjnych przejętych od zlikwidowanych zarządów melioracji i urzędzeń wodnych

Zgodnie z art. 536 ust. 1 Prawa Wodnego, z dniem 1 stycznia 2018 r. PGW Wody Polskie stały się z mocy prawa stronami umów dotyczących przedsięwzięć inwestycyjnych na wodach publicznych, w tym realizowanych przez marszałków województw lub właściwe wojewódzkie jednostki organizacyjne. Łącznie od zlikwidowanych zarządów melioracji i urzędzeń wodnych przejęto 117 zadań inwestycyjnych, znajdujących się na różnych etapach realizacji. Nie wyróżniano wśród nich zadań i projektów związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych.

Brak działań podejmowanych w celu weryfikacji podmiotów zobowiązanych do wnoszenia opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji

Wpływy PGW Wody Polskie z opłat za usługi wodne z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji gruntów z terenów zurbanizowanych²⁹ (art. 269 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego) w latach 2018–2020 (I kwartał) wyniosły łącznie 9833,4 tys. zł, z czego 2239,4 tys. zł w 2018 r., 6242,8 tys. zł w 2019 r. i 1351,2 tys. zł w I kwartale 2020 r.

PGW Wody Polskie nie dysponowało danymi o wysokości opłat należnych oraz o kształtowaniu się wysokości ewentualnych zaległości w ich wnoszeniu. Nie podejmowano również działań w celu weryfikacji, czy wszystkim podmiotom zobowiązanym do ponoszenia opłaty określonej w art. 269 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego gminy ustaliły te opłaty i czy należne z tego tytułu środki przekazano Wodom Polskim. Nie określono również zasad współpracy jednostek i organów Wód Polskich (dyrektorów zarządów zlewni i RZGW) z gminami w celu umożliwienia im ustalenia podmiotów zobowiązanych do wnoszenia opłaty z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji gruntów.

²⁸ Na koniec I półrocza 2020 r. jedna sprawa była w trakcie rozpatrywania.

²⁹ Na skutek wykonywania na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie tej retencji przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

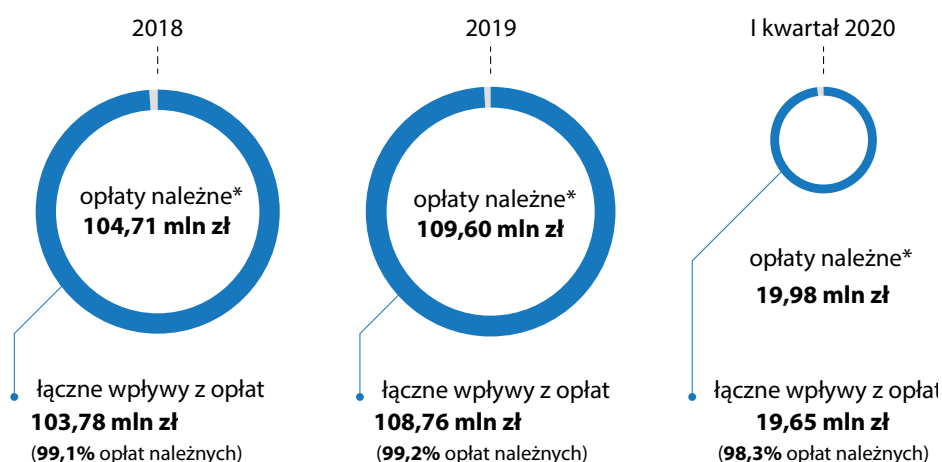
Od 1 stycznia 2018 r. właściwe organy Wód Polskich wydają pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 4 Prawa wodnego. Zawierają one dane, które umożliwiają gminom określenie podmiotów zobowiązanych do uiszczania opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej. Mając na uwadze fakt, że 90% wpływów z tych opłat stanowi dochód Wód Polskich, zasadnym jest określenie jednolitych zasad współpracy jednostek organizacyjnych Wód Polskich z gminami w zakresie wymiany informacji o wydanych pozwoleniach wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji, a także danych dotyczących naliczonych i wyegzekwowanych przez gminy opłat. Umożliwiłoby to Wodom Polskim weryfikację prawidłowości wywiązywania się podmiotów z obowiązku uiszczania opłat, a także prawidłowości ich naliczania i przekazywania przez gminy.

Łączne wpływy PGW Wody Polskie z tytułu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w latach 2018–2020 (I kwartał) wyniosły 232 192,5 tys. zł, z czego 103 777,5 tys. zł w 2018 r., 108 763,6 tys. zł w 2019 r. i 19 651,4 tys. zł w I kwartale 2020 r. Stanowiły one odpowiednio: 99,1% (104 712,9 tys. zł), 99,2% (109 597,3 tys. zł) i 98,3% (19 985,8 tys. zł) opłat należnych Wodom Polskim.

Dochodzenie opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Infografika nr 3

Opłaty za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w latach 2018–2020 (I kwartał)

* opłaty naliczone przez zarządy zlewni

Źródło: opracowanie własne NIK.

Zaległości z wniesieniem opłat dotyczyły 207 podmiotów na kwotę 1966,2 tys. zł w 2018 r., 173 podmiotów na kwotę 1847,0 tys. zł w 2019 r. i 323 podmiotów na kwotę 349,3 tys. zł w I półroczu 2020 r. Podejmowane działania windykacyjne doprowadziły do odzyskania łącznie 475,8 tys. zł, z czego 106,3 tys. zł w 2018 r. i 369,5 tys. zł w 2019 r.³⁰

³⁰ W przypadku zaległych opłat za 2020 r. działań windykacyjnych nie prowadzono z uwagi na ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

KZGW prowadził analizy danych dotyczących zaległości z tytułu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych. Na bieżąco, w odstępach comiesięcznych pozyskiwano z zarządów zlewni informacje o wszystkich przypadkach, w których powstały zaległości w opłatach za usługi wodne, w tym opłatach za odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych do wód.

Prowadzenie i finansowanie zadań informacyjnych, edukacyjnych i szkoleniowych dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

W latach 2018–2020 (I półrocze) w KZGW prowadzono działania informacyjne, edukacyjne i szkoleniowe dotyczące zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. W tym celu m.in. przygotowywano materiały związane z promowaniem działań na rzecz retencji wód przez obywateli, w tym zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miastach i na wsi. Dotyczyły one np. bioretencji, retencji przydomowej, programów rządowych i samorządowych, dofinansowania budowy instalacji do zatrzymywania oraz wykorzystywania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstania³¹.

Szkolono również osoby wyznaczone przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie dotyczącym zgód wodnoprawnych, w szczególności inwestycji dotyczących nawodnień.

5.1.2. Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej

Uzgodnienia dokumentów planistycznych obejmujących obszary szczególnego zagrożenia powodzią

W latach 2018–2020 (I półrocze) RZGW rozpatrywały wnioski o uzgodnienie projektów dokumentów planistycznych obejmujących obszary szczególnego zagrożenia powodzią dotyczące terenów miejskich. Zakres przedmiotowy wniosków uzgodnienia m.in.: miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (m.in. budowa elektroenergetycznej linii kablowej SN i NN, stacji transformatorowych, budynków mieszkalnych), gminnych programów rewitalizacji, projektów decyzji o warunkach zabudowy, strategii rozwoju województwa podlaskiego, pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej.

Na podstawie złożonych wniosków skontrolowane RZGW wydały łącznie 12 653 decyzje³² na podstawie art. 166 ust. 2 i 5 Prawa wodnego w zakresie uzgodnienia projektów dokumentów planistycznych dotyczących zabudowy i zagospodarowania terenów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Tylko jedna sprawa (wniosek o zatwierdzenie m.in.: zagospodarowania terenu i infrastruktury inwestycji rozpatrywany przez Dyrektora RZGW w Białymstoku w 2018 r.) dotyczyła zagadnień związanych głównie z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

Analizy skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

W większości ze skontrolowanych RZGW nie przeprowadzono analiz poświęconych głównie skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Przeprowadzenie takich analiz stwierdzono w przypadku RZGW w Gdańsku, w tym w ramach procesu

³¹ Materiały dostępne na stronie internetowej www.wody.gov.pl w zakładce pn. „Mała retencja”.

³² RZGW w Białymstoku – 91 decyzji, RZGW w Gdańsku – 3659 decyzji, RZGW w Gliwicach – 898 decyzji, RZGW w Poznaniu – 3074 decyzje, RZGW w Szczecinie – 595 decyzji oraz RZGW w Warszawie – 4336 decyzji.

uzgadniania inwestycji realizowanej przez Miasto Gdańsk. Polegała ona na przebudowie potoku Strzelniczka oraz zrzutu wody z potoku Strzelniczki do rzeki Strzelenki i miała wpływ na wielkość i sposób odprowadzania wód opadowych i roztopowych do cieków będących we władaniu RZGW, znajdujących się w granicach administracyjnych miasta.

Nieprzeprowadzanie analiz poświęconych problemowi skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych wyjaśniano najczęściej tym, że dokonywanie takich analiz stanowi przede wszystkim zadanie jednostek samorządu terytorialnego w ramach opracowywanych warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. Podnoszono również, że brak jest przepisów prawa wskazujących wprost na istnienie takiego obowiązku po stronie RZGW.

Żaden ze skontrolowanych RZGW nie realizował strategii i programów ukierunkowanych głównie na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Uczestniczyły one natomiast w realizacji programów pośrednio odnoszących się do ww. zagadnień. Dotyczyło to m.in. „Programu Planowych Inwestycji w Gospodarce Wodnej PGW Wody Polskie” oraz „Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną na 2020 r.”. Uczestniczyły również w konsultacjach dotyczących opracowywanego przez KZGW Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w ramach którego wdrażane będą rozwiązania zarówno działania techniczne, jak i nietechniczne wspierające właściwe gospodarowanie wodami opadowymi. RZGW w obszarze swojej właściwości realizowały także działania określone w przyjętych przez Radę Ministrów, planach zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarach dorzeczy.

Dyrektorzy skontrolowanych RZGW wydali łącznie 225 pozwoleń wodnoprawnych³³ na odprowadzanie do wód lub urządzeń wodnych wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej, na terenach zurbanizowanych.

We wszystkich skontrolowanych RZGW w badanej próbie postępowań stwierdzono nieprawidłowości, które polegały głównie na:

- Nieprzestrzeganiu terminów załatwiania spraw określonych w art. 35 Kpa³⁴ oraz ustawach z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym³⁵ oraz z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczegółowych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych³⁶.

³³ RZGW w Białymstoku – 15 pozwoleń wodnoprawnych, RZGW w Gdańsku – 22 pozwolenia, RZGW w Gliwicach – 51 pozwoleń, RZGW w Poznaniu – 15 pozwoleń, RZGW w Warszawie – 81 pozwoleń oraz RZGW w Szczecinie – 41 pozwoleń.

³⁴ Stosownie do art. 35 § 1–3 Kpa sprawy powinny być załatwiane niezwłocznie, załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

³⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1043. Zgodnie z art. 9af jeżeli realizacja inwestycji kolejowej wymaga zgody wodnoprawnej, PGW Wody Polskie udzielają jej w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku o jej wydanie.

³⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1474, ze zm.

Realizacja programów pośrednio odnoszących się do zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych

Nieprawidłowości w wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych związanych z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Przykłady

W **RZGW w Gliwicach** oraz w **RZGW w Warszawie** wszystkie 20 poddanych kontroli pozwoleń wydano z opóźnieniem wynoszącym odpowiednio od 45 do 149 dni i od 32 do 60 dni. W **RZGW w Białymstoku** 11 pozwoleń wodnoprawnych spośród 15 zbadanych (73,3%) wydano z opóźnieniem liczącym od 11 do 179 dni.

W **RZGW w Gdańsku** 18 pozwoleń wodnoprawnych spośród 20 zbadanych (90,0%) wydano z opóźnieniem wynoszącym od 65 do 261 dni, przy czym opóźnienia dotyczące terminów określonych w Kpa dotyczyły 11 pozwoleń, pięć dotyczyło terminów określonych w ustawie o transporcie kolejowym, a dwa terminów określonych w ustawie o szczegółowych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych.

Nieprawidłowości polegające na załatwianiu spraw z przekroczeniem terminów ustawowych miały wprawdzie charakter formalnoprawny, jednak mogły wpływać na wstrzymanie lub opóźnianie realizacji zaplanowanych przez wnioskodawców zamierzeń związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, w tym o znaczeniu istotnym dla rozwoju gospodarczego.

Przykład

Wnioskodawca realizujący projekt poprawy infrastruktury kolejowego dostępu do **portu Gdańsk** w skierowanym do Prezesa Wód Polskich ponagleniu na niezałatwienie, przez Dyrektora RZGW w Gdańsku, spraw dotyczących wniosków o udzielenie pozwoleń wodnoprawnych, podniósł m.in., że oczekiwanie na te pozwolenia blokuje uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę, hamuje rozwój portów o dużym wpływie na gospodarkę narodową i naraża inwestora na straty finansowe oraz na opóźnienie w realizacji robót.

- Niezawiadomianiu stron o niezałatwieniu sprawy w terminie i niewskazywaniu nowych terminów ich załatwienia (art. 36 §1 Kpa).

Przykłady

W **RZGW w Warszawie** dotyczyło to wszystkich 20 poddanych kontroli pozwoleń wodnoprawnych, w **RZGW w Gdańsku** wszystkich 18 nieterminowo wydanych pozwoleń wodnoprawnych spośród 20 zbadanych, a w **RZGW w Białymstoku** cztery spośród 11 nieterminowo wydanych pozwoleń.

- Nieprzestrzeganiu zasady czynnego udziału stron w postępowaniu administracyjnym, określonej w art. 10 §1 Kpa oraz nierzetelnym wywiązywaniu się z obowiązków związanych z publikacją i udostępnianiem informacji dotyczących prowadzonych postępowań w sprawach wydania pozwoleń wodnoprawnych.

Przykłady

W **RZGW w Gdańsku** w 15 spośród 20 zbadanych postępowań (75%) w sprawie udzielenia pozwolenia wodnoprawnego na usługę odprowadzania wód opadowych, organ przed wydaniem decyzji nie umożliwił stronom wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, pomimo tego, że prowadzono postępowania wyjaśniające oraz zwracano się do innych organów o zajęcie stanowiska.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W **RZGW w Białymstoku** informacje dotyczące sześciu spośród 15 zbadanych postępowań (40%) opublikowano na stronach BIP w terminie od 39 do 288 dni od daty ich wszczęcia.

- Niewskazywaniu w podstawie prawnej wydawanych pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne polegające na odprowadzaniu wód do wód lub urządzeń wodnych, przepisu art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, odnoszącego się do tej usługi. Było to niezgodne z art. 107 §1 pkt 4 Kpa, który wymagał powołania podstawy prawnej.

Przykład

W **RZGW w Gdańsku** w pięciu spośród 20 zbadanych decyzji w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego na ww. usługi wodne nie wskazano art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego w podstawie prawnej ich wydania.

Stwierdzono ponadto, że część RZGW (trzy z sześciu) nie udostępniała lub nieterminowo udostępniała zarządom zlewni informacje o wydanych pozwoleniach wodnoprawnych, co utrudniało zarządom zlewni wykonywanie zadań związanych z naliczaniem opłat podmiotom korzystającym z tych pozwoleń.

Przykłady

W **RZGW w Gdańsku** nie przekazano zarządom zlewni informacji o wydaniu dziewięciu spośród 20 zbadanych pozwoleń wodnoprawnych, co skutkowało nienaliczeniem właściwym podmiotom opłat stałych w łącznej wysokości 2789 zł.

W **RZGW w Warszawie** nie przekazano zarządom zlewni informacji o trzech spośród 20 wydanych pozwoleniach wodnoprawnych, co uniemożliwiło naliczenie opłat i pozbawiło PGW Wody Polskie należnych dochodów.

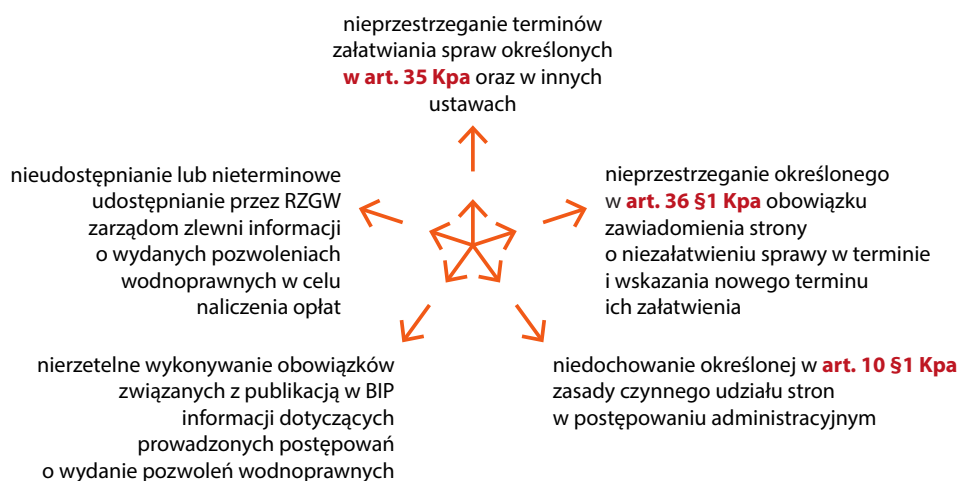
Stwierdzono także przypadek udzielenia przez Dyrektora RZGW³⁷ jego zastępcom pełnomocnictwa m.in. do wydawania decyzji i zgód wodnoprawnych bez przywołania prawidłowej podstawy prawnej, tj. art. 268a Kpa. Przepis ten przewiduje, że organ administracji może upoważniać, w formie pisemnej, pracowników obsługujących ten organ do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych.

³⁷ Dotyczyło to Dyrektora RZGW w Szczecinie.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 4

Główne nieprawidłowości w wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Źródło: opracowanie własne NIK.

Ewidencjonowanie danych w Systemie Informacyjnym Gospodarowania Wodami

System Informacyjny Gospodarowania Wodami prowadzony był przez poszczególne RZGW z wykorzystaniem różnych ewidencji i narzędzi informatycznych.

Przykłady

W **RZGW w Warszawie** nie funkcjonowały jednolite narzędzia prowadzenia Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami. Na jego potrzeby dane gromadzono jako zasób rozproszony, wykorzystując rejestry (np. pozwoleń wodnoprawnych) i informacje pochodzące z prowadzonych postępowań administracyjnych, będące w posiadaniu komórek RZGW. W **RZGW w Poznaniu**, funkcjonującą w ramach Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami, bazę pozwoleń wodnoprawnych prowadzono w systemie obsługi baz danych Microsoft Access. W **RZGW w Gliwicach** System Informacyjny Gospodarowania Wodami prowadzono natomiast za pomocą oprogramowania ARCGIS.

W dwóch spośród sześciu skontrolowanych RZGW nierzetelnie ewidencjonowano dane w Systemie Informacyjnym Gospodarowania Wodami. W RZGW w Gdańsku w ww. Systemie nie ujęto informacji z trzech pozwoleń wodnoprawnych (30% zbadanych). W Systemie Informacyjnym Gospodarowania Wodami prowadzonym przez RZGW w Warszawie nie ujmowano natomiast informacji o ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych (wielkości rzeczywiste), a dane dotyczące urządzeń wodnych związanych z wodami opadowymi oraz informacje o lokalizacji zanieczyszczeń punktowych i obszarowych wprowadzono do systemu dopiero w trakcie kontroli NIK.

Pozyskiwanie informacji o odprowadzaniu do wód lub urządzeń wodnych wód opadowych i roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego

Informacje dotyczące przypadków odprowadzania wód opadowych do wód lub do urządzeń wodnych bez wymaganego pozwolenia RZGW pozyskiwały m.in. od osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, Inspektoratów Ochrony Środowiska oraz innych jednostek PGW Wody Polskie.

Przykład

W RZGW w Warszawie w rejestrze prowadzonym w komputerowym Systemie Informacyjnym Gospodarowania Wodami, zainstalowano narzędzie do selekcji pozwoleń wodnoprawnych wg daty ważności decyzji oraz atrybut określający czy pozwolenie w danym momencie jest obowiązujące, w celu umożliwienia weryfikacji przypadków odprowadzania wód bez wymaganego pozwolenia.

Na podstawie pozyskiwanych informacji RZGW planowały i przeprowadzały stosowne kontrole podmiotów podejrzanych o odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

W przypadku jednego ze skontrolowanych regionalnych zarządów gospodarki wodnej, tj. RZGW w Gdańsku kontrola wykazała, że pomimo wynikającej z dokumentacji postępowań informacji o odprowadzaniu przez sześć podmiotów wód opadowych i roztopowych bez wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na usługę z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego (wniośki o wydanie pozwoleń wodnoprawnych złożono od trzech do 628 dni po wygaśnięciu poprzednio obowiązujących) nie podjęto skutecznych działań w celu doprowadzenia ww. sytuacji do stanu zgodnego z prawem, w tym nie informowano tych podmiotów o konsekwencjach wynikających z art. 476 ust. 1 Prawa wodnego.

Skontrolowane RZGW rozpatrywały wnioski o zatwierdzenie taryf dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków. Ogółem w latach 2018–2020 (I kwartał) rozpatrzyły one 2033 wniosków i wydały 1654 decyzje zatwierdzające oraz 113 decyzji odmawiających zatwierdzenia wnioskowanych taryf³⁸.

W czterech skontrolowanych RZGW ustalono nieprawidłowości podczas wydawania decyzji zatwierdzających lub odmawiających zatwierdzenia taryf dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków. Polegały one głównie na:

- Nierzetelnym prowadzeniu postępowań, w toku których nie weryfikowano dokumentów przedłożonych wraz z wnioskami o zatwierdzenie projektu taryf dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków.

Przykłady

W RZGW w Białymstoku w toku postępowania o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Bartoszyce na lata 2018–2021, prowadzonego na wniosek miejskiej spółki wodociągowej, nie wyjaśniono rozbieżności pomiędzy danymi zawartymi w „Tabeli I” „Analizy ekonomiczne związane z korzystaniem z wód” (także w projekcie taryfy), w której podano, że do systemu kanalizacji zbiorczej nie są odprowadzane wody opadowe, a zawartą w „Wieloletnim planie rozwoju, modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2018–2021” informacją, że głównym źródłem dodatkowych kosztów eksploatacji sieci kanalizacji sanitarnej będą dopływy tzw. wód przypadkowych

Nieprawidłowości w rozpatrywaniu wniosków o zatwierdzenie taryf dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków

³⁸ Pozostałe 259 wniosków było w trakcie rozpatrywania, a 7 postępowań umorzono na wniosek stron.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

(wody opadowe, roztopowe, drenażowe). Nie wyjaśniono również rozbieżności w dokumentacji załączonej do wniosku o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miast Białystok i Wasilków na lata 2018–2021, w której w „Tabeli I” wnioskodawca nie wskazał żadnych danych na temat ilości wód opadowych i roztopowych wprowadzanych do kanalizacji zbiorczej, pomimo istnienia sieci kanalizacji ogólnospławnej. Ponadto w RZGW w Białymstoku w toku postępowania o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Olsztyna na lata 2018–2021, nie wyjaśniono czy wskazane przez wnioskodawcę wielkości i założenia w zakresie ilości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków, a także kosztów związanych z tą działalnością w rzeczywistości odnosiły się wyłącznie do tej gminy. Z dołączonego do wniosku taryfowego dokumentu wynikało bowiem, że podmiot wnioskujący o zatwierdzenie taryfy prowadził działalność również na terenie gmin ościennych.

W RZGW w Gdańsku cztery decyzje (z 22 zbadanych postępowań), wydano pomimo nie załączenia do wniosku wszystkich wymaganych dokumentów (Tabela I) i nie wezwano wnioskodawców do ich uzupełnienia. Ponadto w siedmiu postępowaniach nie zweryfikowano czy w przedłożonych przez wnioskodawców projektach taryf ujęto ciężar ekonomiczny opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód oraz kosztów kanalizacji deszczowej, w sytuacji gdy z akt tych spraw wynikało, że wnioskodawcy zarządzali również siecią kanalizacji ogólnospławnej lub wykonywali inwestycje dotyczące kanalizacji deszczowej. Kontrola wykazała przy tym, że w innych zbadanych przypadkach (sprawy prowadzone w 2019 r. i I kwartale 2020 r.), RZGW w Gdańsku podjęło działania w celu weryfikacji ww. kwestii³⁹.

- Nieprzestrzeganiu 45-dniowego terminu na wydanie decyzji (art. 24c ust. 1 uozzwioś). W RZGW w Białymstoku cztery spośród 17 zbadanych decyzji wydano z opóźnieniem wynoszącym od sześciu do 19 dni. W RZGW w Gdańsku siedem spośród 22 zbadanych decyzji wydano z opóźnieniem liczącym od dwóch do 20 dni. W RZGW w Gliwicach opóźnienia wynosiły od 74 do 120 dni i dotyczyły trzech spośród 10 zbadanych decyzji. W RZGW w Poznaniu sześć spośród 10 zbadanych decyzji wydano z opóźnieniem liczącym od dwóch do 46 dni.
- Nieprzestrzeganiu zasady czynnego udziału stron w postępowaniu administracyjnym, określonej w art. 10 §1 Kpa oraz nierzetelnym wykonywaniu obowiązków związanych z publikacją i udostępnianiem informacji dotyczących prowadzonych postępowań.

Przykłady

W RZGW w Gliwicach w sześciu spośród 10 zbadanych postępowań nie zawiadomiono wszystkich stron o zakończonych postępowaniach, co uniemożliwiło im zapoznanie się z kompletnym materiałem dowodowym zgromadzonym przed wydaniem decyzji.

W RZGW w Poznaniu w dziewięciu spośród 10 zbadanych postępowań strony nie zostały poinformowane o przysługujących im prawach, w tym o prawie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów.

³⁹ Tj. m.in. wzywano wnioskodawców do przedłożenia oświadczeń dotyczących sporządzenia taryfy przy wyeliminowaniu subsydiowania skrośnego, informacji o sposobie rozliczenia i podziału kosztów na działalność taryfową i pozataryfową.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Pięć spośród sześciu skontrolowanych RZGW⁴⁰ nałożyło ogółem 68 kar pieniężnych na łączną kwotę 1468,3 tys. zł z tytułów określonych art. 29 ust. 1–3 uozzwioś, tj. z tytułu: nieterminowego przedstawienia do zatwierdzenia wniosków taryfowych, stosowania taryf bez przestrzegania obowiązku ich przedstawienia do zatwierdzenia, nieprzekazania przez zobowiązane podmioty informacji lub dokumentów na wezwanie organu regulacyjnego oraz stosowania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ceny zawyżonej w stosunku do obowiązującej taryfy przyjętej uchwałą rady miasta.

W przypadku RZGW w Gdańsku z łącznej kwoty 1383,6 tys. zł nałożonych kar zapłaconych zostało 7,4 tys. zł. Pozostała kwota 1376,2 tys. zł dotyczyła kar nałożonych na jedno przedsiębiorstwo za stosowanie taryf niezatwierdzonych przez organ regulacyjny. Postępowanie w tej sprawie zostało umorzone po uchyleniu przez Prezesa PGW Wody Polskie decyzji nakładających te kary. Jako przyczyny uchylenia przedmiotowych decyzji wskazano m.in., że samo stosowanie niezatwierdzonych taryf nie powoduje sankcji w postaci administracyjnej kary pieniężnej, której podlega wyłącznie stosowanie taryf bez przestrzegania obowiązku przedstawienia ich do zatwierdzenia, bądź stosowanie taryf zawyżając ceny lub stawki opłat.

Wszystkie skontrolowane RZGW wykonywały zadania polegające na współuczestniczeniu w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy na poziomie regionów wodnych, które w różnym stopniu dotyczyły zagadnień związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Działania te obejmowały m.in. wykonywanie zadań inwestycyjnych, uczestniczenie w pracach grup roboczych i konsultacjach społecznych w zakresie przygotowywania dokumentów o charakterze planistycznym⁴¹, realizację programów specjalistycznych, wydawanie opinii w odniesieniu do inwestycji obejmujących wykonywanie urządzeń wodnych, obiektów budowlanych lub robót na obszarach zagrożonych powodzią oraz działania edukacyjne i promocyjne.

Nakładanie kar pieniężnych z tytułów określonych w art. 29 ust. 1–3 uozzwioś

Wykonywanie zadań polegających na współuczestniczeniu w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy na poziomie regionów wodnych

Przykład

RZGW w Gliwicach realizował „Program działań nietechnicznych i retencyjnych stanowiących element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły, z uwzględnieniem ochrony przed powodzią miasta Krakowa”. Program ten obejmował m.in. analizę kluczowych zagadnień z obszaru zagrożenia powodziowego. W ramach programu przewidziano również wykonanie analiz w zakresie zwiększenia pojemności retencyjnej wybranych obszarów miejskich, z uwzględnieniem zagrożeń spowodowanych oddziaływaniem sieci kanalizacji deszczowych.

⁴⁰ W latach 2018–2020 (I półrocze) RZGW w Białymstoku nie nakładał kar pieniężnych z tytułów określonych w art. 29 ust. 1–3 uozzwioś.

⁴¹ Np. pracownicy RZGW w Gdańsku uczestniczyli w pracach grupy roboczej oraz konsultacjach społecznych w zakresie przygotowania „Aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego”, „Aktualizacji map zagrożenia i map ryzyka powodziowego”, „Aktualizacji planu zarządzania ryzykiem powodziowym” oraz „Planu przeciwdziałania skutkom suszy”.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Realizacja przejętych od zlikwidowanych zarządów melioracji i urzędzeń wodnych zadań inwestycyjnych

Trzy spośród skontrolowanych RZGW realizowały przejęte od zlikwidowanych zarządów melioracji i urzędzeń wodnych zadania, które bezpośrednio lub pośrednio wiązały się z zagospodarowaniem wód opadowych lub roztopowych na terenach zurbanizowanych, tj.:

- RZGW w Gdańsku realizowało dwa zadania inwestycyjne na terenie miasta Elbląga: „Regulacja Srebrnego Potoku km 0+000-12+167 miasto Elbląg gmina Milejewo” oraz „Zbiornik wodny na Potoku Dębica w Elblągu”;
- RZGW w Poznaniu realizowało zadanie „Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Warta o długości 5,2 km na terenie miasta Częstochowy i w m. Słowik, gm. Poczesna, pow. Częstochowski, woj. śląskie”;
- RZGW w Szczecinie, przejęte trzy zadania inwestycyjne, przekazało do realizacji podległym Zarządom Zlewni w Koszalinie i w Szczecinie. Zadaniami tymi były: „Poprawa warunków przepływu wody w obrębie miasta Darłowo wraz z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym”, „Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych ze zlewni rzeki Bukowej wraz z ochroną przed powodzią terenów gminy Dobra, Kołbaskowo i Szczecin leżących w zlewni rzeki Bukowej” oraz „Opracowanie koncepcji efektywnej poprawy zasobów małej retencji dla 17 jezior na terenie województwa zachodniopomorskiego”.

Współpraca z innymi podmiotami, organizacjami pozarządowymi oraz ośrodkami naukowymi i akademickimi

Cztery RZGW (w Białymstoku, w Gliwicach, w Poznaniu oraz w Warszawie) nie prowadziły bezpośredniej współpracy z innymi podmiotami, organizacjami pozarządowymi oraz ośrodkami naukowymi i akademickimi w celu rozpoznania problemów dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. W przypadku RZGW w Szczecinie, współpracowano z prezydentem miasta oraz wójtami gmin Dobra i Kołbaskowo w sprawie rozwiązania problemu odprowadzania wód opadowych i roztopowych ze zlewni rzeki Bukowa oraz zapobiegania lokalnym podtopieniom i zalaniom. W ramach współpracy w 2019 r. zorganizowano spotkanie poświęcone rzece Bukowej i jezioru Słonecznemu, w celu przybliżenia zrealizowanych przez poszczególne jednostki działań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych.

Pracownicy RZGW w Gdańsku uczestniczyli w dwóch konferencjach (w 2018 r. i w 2020 r.) StormWater Poland poświęconych zagospodarowaniu wód opadowych. W trakcie konferencji w 2020 r., objętej honorowym patronatem Wód Polskich, m.in. prezentowano projekt Programu Przeciwdziałania Skutkom Suszy.

Przeprowadzanie lub zlecenie analiz, badań, ekspertyz, etc.

RZGW dysponowały ograniczonym zakresem informacji na temat metod zagospodarowania wód opadowych i roztopowych stosowanych na terenach zurbanizowanych. W żadnym RZGW nie zlecano i nie finansowano badań, ekspertyz i analiz, nie opracowywano i nie wdrażano programów, koncepcji oraz kierunków rozwoju dotyczących ich zagospodarowania, nie określano również nakładów finansowych niezbędnych do tych działań (obszarów).

Tematy związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych zostały ujęte w przygotowywanym przez PGW Wody Polskie Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS), który zostanie przyjęty w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej. Przewiduje on w pierwszej kolejności stworzenie warunków formalno-prawnych oraz administracyjnych do realizacji zielonej i błękitnej infrastruktury ukierunkowanej na właściwe gospodarowanie wodą w przestrzeni miejskiej. Działanie to polegać będzie m.in. na zintegrowanym zarządzaniu wodami opadowymi (deszczowymi i roztopowymi) w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia.

Zagadnienia związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych zostały ujęte również w planach gospodarowania wodami i w planach zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzeczy. Głównym celem tych planów było jednak ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń.

Przykłady

W latach 2018–2020 (I półrocze) na obszarze **RZGW w Białymstoku** obowiązywały trzy plany gospodarowania wodami, tj.: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły⁴², Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty⁴³, oraz Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna⁴⁴. Na terenie właściwości **RZGW w Gdańsku** obowiązywały plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, dorzecza Jarft⁴⁵ oraz dorzecza Świeżej⁴⁶. Na terenie **RZGW w Poznaniu** obowiązywał Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry⁴⁷.

5.1.3. Zarządy Zlewni

W latach 2018–2020 (I półrocze) wszystkie zarządy zlewni realizowały działania związane z ochroną ludności przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy m.in. poprzez utrzymywanie wód i urządzeń wodnych w należytych stanie technicznym, usuwanie zatorów spowodowanych wywrotami drzew lub nagromadzonymi odpadami, dokonywanie remontów oraz konserwacji urządzeń i budowli regulacyjnych, a także poprzez utrzymywanie sprawności pomp. W celu realizacji działań związanych z ochroną ludności przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy, zarządy zlewni współpracowały z innymi podmiotami (głównie jednostkami samorządu terytorialnego) w zakresie uzgodnień realizowanych inwestycji.

Realizacja zadań związanych z ochroną ludności przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy

⁴² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911).

⁴³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1959).

⁴⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna (Dz. U. z 2016 r. poz. 1915).

⁴⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Jarft (Dz. U. z 2016 r. poz. 1919).

⁴⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Świeżej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1914).

⁴⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967).

Przykłady

Zarząd Zlewni w Augustowie prowadził piętrzenie wód na jazie na rzece Jerzgnia, w celu ustabilizowania poziomu wody w jeziorze Rajgrodzkim, co miało wpływ na gospodarkę wodną obszarów zurbanizowanych miasta Rajgród.

Zarząd Zlewni w Katowicach realizował zadanie „Modernizacja i nadbudowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisły w Bieruniu-Czarnuchowicach od ujścia rzeki Przemszy (...) do mostu przy ulicy Warszawskiej (...) wraz z odwodnieniem terenów zawala wałów rzeki Przemszy (...)”. W efekcie jego realizacji poprawiono parametry techniczne istniejących obwałowań i bezpieczeństwo mieszkańców pod względem zagrożenia zalania wodami Wisły. Ponadto dokończono zadania przejęte do realizacji po 1 stycznia 2018 r., tj. po utworzeniu PGW Wody Polskie⁴⁸.

Zarząd Zlewni w Poznaniu zawarł 12 porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego dotyczących kosztów inwestycji prowadzonych na wodach stanowiących własność Skarbu Państwa, kosztów inwestycji w zakresie urządzeń wodnych oraz kosztów ich utrzymania. Były to m.in. porozumienia zawarte z Prezydentem Miasta Poznania w zakresie kosztów utrzymania oraz rekultywacji śródlądowych wód płynących oraz wód o niestalonym charakterze w granicach miasta, istotnych dla poprawy bezpieczeństwa powodziowego i zabezpieczenia przed lokalnymi podtopieniami terenów oraz w zakresie rekultywacji wód powierzchniowych. Ponadto współpracowano z gminą Śrem w zakresie uzgadniania i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Udział zarządów zlewni w realizacji inwestycji związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych

W latach 2018–2020 (I półrocze) w żadnym spośród 12 skontrolowanych zarządów zlewni nie planowano i nie realizowano inwestycji wodnych ukierunkowanych wyłącznie na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych pochodzących z terenów zurbanizowanych.

Większość ze skontrolowanych zarządów zlewni nie współpracowała z innymi podmiotami (w tym gminami miejskimi) lub instytucjami w zakresie przygotowania do realizacji inwestycji dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych. Współpracę taką odnotowano jedynie w przypadku Zarządu Zlewni w Poznaniu.

Przykład

Zarząd Zlewni w Poznaniu współpracował z Miastem Wągrowiec przy modernizacji żelbetowych piaskowników poziomych zlokalizowanych na czterech ulicach, której celem było zapewnienie zarówno funkcji podczyszczającej wody opadowe ze zlewni, jak też retencji tych wód.

Działania służące prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami

Większość zarządów zlewni (10 z 12) współdziałała przy realizacji zadań służących prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami, w tym osiągnięciu celów środowiskowych określonych w art. 56–57, 59 oraz 61 ustawy Prawo wodne, głównie poprzez opiniowanie przedsięwzięć realizowanych przez inne podmioty⁴⁹.

⁴⁸ Dotyczyło to zadań pn.: „Uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizacja obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemszy, woj. śląskie – Etap I – Zbiornik Przeczyce” (zadanie realizowano w latach 2012–2018), „Regulacja ciekłu Goczałkowickiego w km (...)”, „Odbudowa urządzeń wodnych zabudowy regulacyjnej rz. Brynica w km (...), m. Górki Małe, Brenna – odcinek od progu nr V, tj. km (...) do stopnia nr 15 (...)” oraz „Budowa ubezpieczeń brzegowych w celu likwidacji wyrwy brzegowej rz. Małej Wisły w km (...) m. Dankowice woj. śląskie”.

⁴⁹ Dotyczyło to zarządów zlewni w: Augustowie, Ciechanowie, Gdańsku, Gliwicach, Katowicach, Koszalinie, Poznaniu, Szczecinie, Tczewie i Warszawie.

Przykłady

Zarząd Zlewni w Gdańsku w latach 2018–2020 (I półrocze) wydał 91 opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko ze względu na możliwy negatywny wpływ przedsięwzięcia na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych na terenach zurbanizowanych. Przedsięwzięcia dla których wydawano opinie dotyczyły m.in. urządzeń wodnych i kanalizacyjnych takich jak wyloty kanalizacji deszczowej, muldy chłonne, ogrody deszczowe, zielone dachy, obiekty hydrofitowe, rowy infiltracyjne, zbiorniki retencyjne powierzchniowe i podziemne, kraty ażurowe i studnie chłonne.

Zarząd Zlewni w Gliwicach opiniował i uzgadniał warunki realizacji inwestycji wodnych mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Opinie i uzgodnienia dotyczyły m.in. zaproponowanych przez inwestorów rozwiązań dotyczących gospodarki wodno-ściekowej uwzględniających problematykę zagospodarowywania wód opadowych na terenach zurbanizowanych. W latach 2018–2020 (I kwartał) wydano w tych sprawach 560 opinii i postanowień.

W zakresie związanym z zagospodarowaniem wód opadowych z terenów zurbanizowanych skontrolowane zarządy zlewni (dziewięć z 12) podejmowały także współpracę z innymi podmiotami⁵⁰ planującymi realizację przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych polegającą m.in. na: informowaniu o obowiązujących przepisach, możliwych rozwiązaniach służących odprowadzaniu lub retencjonowaniu wód, możliwości zrzutu wód opadowych do konkretnych urządzeń wodnych⁵¹. Udzielano również wyjaśnień w zakresie przyłączania do sieci kolejnych użytkowników w ramach posiadanego pozwolenia wodnoprawnego⁵², a także uzgadniano warunki techniczne dla urządzeń służących odprowadzaniu wód (np. przebudowy sieci kanalizacji deszczowej). Partycypowano także w kosztach utrzymania cieków wodnych na podstawie decyzji, porozumień lub umów⁵³.

Takich form współpracy nie odnotowano w trzech zarządach zlewni: w Ciechanowie, w Katowicach i w Olsztynie. Jako przyczynę niepodjęcia współpracy wskazywano głównie brak wniosków dotyczących współpracy od innych podmiotów.

Dyrektorzy siedmiu skontrolowanych zarządów zlewni⁵⁴ wydawali pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód polegające na wykonywaniu na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót

Współpraca z innymi podmiotami w zakresie związanym z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych pochodzących z terenów zurbanizowanych

Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód określone w art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne

⁵⁰ Dotyczyło to zarządów zlewni w: Augustowie, Gdańsku, Gliwicach, Kole, Koszalinie, Poznaniu, Szczecinie, Tczewie i Warszawie.

⁵¹ Np. Zarząd Zlewni w Gdańsku współpracował z miastem Gdynia w procesie wydawania 11 pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne polegające na odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, budowy zbiorników retencyjnych i przeciwpowodziowych.

⁵² Np. Zarząd Zlewni w Gliwicach opiniował dokumentację dotyczącą 43 inwestycji prowadzonych przez gminy, osoby prawne i spółki Skarbu Państwa. Zarząd Zlewni w Tczewie wydał warunki techniczne dotyczące budowy i przebudowy sieci kanalizacji deszczowej odwadniającej drogi miejskie w Starogardzie Gdańskim.

⁵³ Np. na terenie Zarządu Zlewni w Kole obowiązywały 22 decyzje, w których zawarto zapisy o partycypacji w kosztach utrzymania cieków.

⁵⁴ Pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód określone w art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne nie wydawały zarządy zlewni w Augustowie, w Kole, w Koszalinie, w Olsztynie i w Szczecinie. W latach 2018–2020 (I półrocze) do ww. zarządów zlewni nie wpływały wnioski o stosowych pozwoleń wodnoprawnych.

lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie więcej niż 70% z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej. Łącznie w latach 2018–2020 (I kwartał) w zarządach zlewni⁵⁵ wydano 21 takich pozwoleń. Podczas ich wydawania, jedynie w dwóch zarządach zlewni uniknięto nieprawidłowości (w Zarządzie Zlewni w Ciechanowie i w Tczewie). Nieprawidłowości związane z wydawaniem pozwoleń wodnoprawnych w pozostałych pięciu zarządach zlewni związane były z nieprzestrzeganiem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego i najczęściej dotyczyły nieterminowego załatwiania spraw i niezawiadamiania stron o niezafatwieniu sprawy w terminie oraz wydawania pozwoleń, pomimo niedostarczenia przez wnioskodawców wszystkich wymaganych dokumentów.

Przykład

Dyrektor **Zarządu Zlewni w Gdańsku** wydał sześć pozwoleń wodnoprawnych dotyczących 34 nieruchomości o łącznej powierzchni 71,7 ha, z których 54,5 ha wyłączono z powierzchni biologicznie czynnej. Cztery pozwolenia wydano pomimo niedostarczenia przed wnioskodawców wypisów i wrysów z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie wezwano ich również do usunięcia tych braków formalnych, co było niezgodne z art. 64 §2 Kpa. Postępowania prowadzono przewlekłe – trwały one od 56 do 238 dni⁵⁶, a organ nie zawiadamiał stron o niezafatwieniu sprawy w terminie, co było niezgodne z art. 36 Kpa. W dwóch sprawach nie poinformowano stron o zwróceniu się do innego organu o zajęcie stanowiska w sprawie, pomimo wymogu określonego w art. 106 §2 Kpa. W dwóch postępowaniach nie dochowano zasady pisemności postępowania – czynności podejmowano w formie telefonicznej i nie utrwalano ich w formie adnotacji, co było niezgodne z art. 14 i 72 Kpa. Ponadto czynności w jednym postępowaniu podejmowane były przez pracownika, który nie posiadał wymaganego art. 268a pisemnego upoważnienia Dyrektora Zarządu Zlewni do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie.

Jedenaście zarządów zlewni nie podejmowało działań w celu uzyskania informacji mających na celu zidentyfikowanie podmiotów, które realizowały przedsięwzięcia ograniczające naturalną retencję gruntów bez uzyskania wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, a jedynym źródłem informacji były wnioski przedkładane przez zainteresowanych, dotyczące wydania pozwolenia wodnoprawnego. Jedynie Zarząd Zlewni w Gliwicach podejmował działania w tym zakresie, bowiem zasięgnięto informacji od komórek kontrolnych RZGW oraz analizowano zawiadomienia otrzymywane od organów inspekcji ochrony środowiska oraz treść wpływających skarg.

Nieprzekazywanie gminom informacji o wydawanych pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód określone w art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne

Pomimo 90% udziału Wód Polskich w dochodach z opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej (art. 299 ust. 5 w zw. z art. 269 ust. 1 pkt 1 i Prawa wodnego) działania polegające na przekazywaniu organom

⁵⁵ Nie wliczono danych z Zarządu Zlewni w Katowicach, gdzie na skutek nieprawidłowości w prowadzonej ewidencji brak było możliwości ustalenia faktycznej liczby wydanych pozwoleń wodnoprawnych. Nieprawidłowość ta została opisana na str. 48 informacji o wynikach kontroli.

⁵⁶ Liczone z uwzględnieniem art. 35 §5 Kpa, tj. m.in. po odliczeniu terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

wykonawczym gmin – obowiązanych do naliczania ww. opłat – informacji o udzielonych pozwoleniach na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej (art. 34 pkt 4 Prawa wodnego⁵⁷) podejmowały cztery z siedmiu zarządów zlewni⁵⁸, których dyrektorzy wydali takie pozwolenia. Przekazywanie tych informacji (kopii tych pozwoleń) następowało jednak głównie na wniosek zainteresowanych gmin, przy czym w przypadku jednego zarządu zlewni (w Gdańsku) nie przekazano wszystkich pozwoleń, a w jednym przypadku udzielono nierzetelnej informacji.

Brak wiedzy o udzielonych pozwoleniach wodnoprawnych utrudniał lub uniemożliwiał organom wykonawczym gmin ustalenie podmiotów i nieruchomości podlegających tym opłatom, co w konsekwencji prowadziło do nienaliczania ww. opłat. Sytuację tę wyjaśniano brakiem przepisów obligujących dyrektorów zarządów zlewni do przekazywania gminom informacji o wydanych pozwoleniach wodnoprawnych oraz spoczywaniem obowiązku naliczania opłat na organach wykonawczych gmin.

Przykłady

Zarząd Zlewni w Katowicach informacje wynikające z decyzji wydanych na podstawie art. 34 pkt 4 Prawa wodnego przekazywał jedynie gminom, które o to wnioskowały. Wskutek tego pozostałe gminy nie dysponowały informacjami o wydaniu pozwoleń wodnoprawnych stanowiących podstawę naliczania przez nie opłat z tytułu ograniczenia naturalnej retencji.

Zarząd Zlewni w Gdańsku nie przekazał do właściwych trzech urzędów miast (w: Gdańsku, Pruszczu Gdańskim i Rumii) czterech z sześciu wydanych pozwoleń wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej. Z uzyskanych przez NIK w toku kontroli informacji⁵⁹ wynikało, że urzędy te nie posiadały wiedzy o wydaniu tych pozwoleń i nie naliczyły ich beneficjentom opłat. Ponadto nierzetelnie poinformowano Wydział Środowiska Urzędu Miejskiego w Gdańsku podając, że w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 14 października 2019 r. nie wpłynęły żadne wnioski o udzielenie pozwoleń wodnoprawnych na podstawie art. 389 pkt 2 w związku z art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne, pomimo tego że w ww. okresie do Zarządu Zlewni wpłynęły dwa takie wnioski. Dyrektor Zarządu Zlewni dostrzegając potrzebę realizacji przez gminy obowiązku wynikającego z art. 269 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego (naliczenia opłat) w trakcie kontroli NIK przekazał gminom pozostałe pozwolenia wodnoprawne.

W latach 2018–2020 (I kwartał) dyrektorzy zarządów zlewni⁶⁰ wydali łącznie 2183 pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne polegające na odprowadzaniu do wód lub do urządzeń wodnych – wód opadowych

Wydawanie pozwoleń na usługi wodne określone w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego

⁵⁷ Szczególnie korzystanie z wód obejmujące wykonywanie na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej.

⁵⁸ Pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 4 Prawa wodnego wydali Dyrektorzy zarządów zlewni w: Ciechanowie, Gdańsku, Gliwicach, Katowicach, Poznaniu, Tczewie i Warszawie. Pozwolenia te były przekazywane gminom przez zarządy zlewni w: Gdańsku, Katowicach, Poznaniu i Warszawie.

⁵⁹ Informacje uzyskane przez kontrolerów NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

⁶⁰ Nie wliczono danych z Zarządu Zlewni w Katowicach, gdzie na skutek nieprawidłowości w prowadzonej ewidencji brak było możliwości ustalenia faktycznej liczby wydanych pozwoleń wodnoprawnych. Nieprawidłowość ta została opisana na str. 41 informacji o wynikach kontroli.

i roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast (art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego). Stwierdzone w zarządach zlewni nieprawidłowości związane były głównie z wydawaniem pozwoleń pomimo niedostarczenia przez wnioskodawców wszystkich dokumentów wymaganych Prawem wodnym, a także niestosowaniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, w tym: nieterminowym załatwianiem spraw i nie zawiadamianiem stron postępowania o niezłatwieniu sprawy w terminie, niezapewnieniem stronom czynnego udziału w prowadzonych postępowaniach, załatwianiem spraw, w tym wydawaniem pozwoleń wodnoprawnych przez osoby nieposiadające upoważnień wymaganych art. 268a Kpa oraz niewywiązywaniem się z określonego w art. 400 ust. 7 i art. 401 ust. 4 Prawa wodnego obowiązku publikacji w BIP informacji o wszczęciu postępowań.

Przykłady

W **Zarządzie Zlewni w Gdańsku** w sześciu z 16 zbadanych postępowań wydano pozwolenia wodnoprawne pomimo braków formalnych we wnioskach. Polegały one na niezłączeniu przez strony wymaganych art. 407 ust. 2 pkt 3 Prawa wodnego wypisów i wyrysów z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto 11 z 16 postępowań przeprowadzono z przekroczeniem terminu określonego w art. 35 § 3 Kpa (opóźnienia wynosiły od 15 do 178 dni) i w żadnym z tych przypadków nie dochowano określonego art. 36 Kpa wymogu powiadomienia stron o przyczynie zwłoki i wskazania nowego terminu załatwienia sprawy.

W **Zarządzie Zlewni w Koszalinie** wszystkie 10 zbadanych pozwoleń wodnoprawnych podpisane zostało przez osobę nieposiadającą właściwego upoważnienia Dyrektora Zarządu Zlewni, wydane na podstawie art. 268a Kpa. Było to niezgodne z art. 14 ust. 6 pkt 2 Prawa wodnego, zgodnie z którym organem właściwym do wydawania przedmiotowych decyzji jest dyrektor zarządu zlewni i mogło stanowić podstawę do stwierdzenia nieważności wydanych decyzji na podstawie art. 156 §1 pkt 2 Kpa, jako wydanych z naruszeniem prawa. Podobna sytuacja miała miejsce w **Zarządzie Zlewni w Szczecinie**, gdzie dziewięć z 10 zbadanych pozwoleń zostało wydanych przez Zastępcę Dyrektora bez upoważnienia organu (Dyrektora Zarządu Zlewni w Szczecinie) wydane na podstawie art. 268a Kpa.

Działania w celu
ustalenia przypadków
odprowadzania wód
opadowych i roztopowych
bez pozwolenia

Sześć spośród 12 zarządów zlewni⁶¹ informacje dotyczące przypadków odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód lub urządzeń wodnych bez wymaganego pozwolenia czerpało wyłącznie z wpływających wniosków o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego. Pozostałe sześć oczekiwało na takie informacje od innych podmiotów. W przypadku ich otrzymania, kierowano do podmiotów informacje o konieczności uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, wszczynano na wniosek postępowania w sprawie legalizacji urządzeń wodnych, zawiadamiano też RZGW lub organy Inspekcji Ochrony Środowiska w celu przeprowadzenia kontroli.

⁶¹ Dotyczyło to zarządów zlewni: w Augustowie, w Ciechanowie, w Gliwicach, w Szczecinie, w Tczewie i w Warszawie.

Przykłady

W **Zarządzie Zlewni w Koszalinie i w Olsztynie** dokonywano przeglądu pozwoleń wodnoprawnych, które zostały cofnięte lub minął termin ich obowiązywania, co pozwalało zidentyfikować podmioty korzystające z urządzeń wodnych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego. Ponadto, w przypadku Zarządu Zlewni w Koszalinie, źródłem informacji w tym zakresie były kontrole dokonywane w trakcie przeglądu urządzeń wodnych – cieków w obrębie granic administracyjnych miast.

W **Zarządzie Zlewni w Katowicach** informacje na temat nielegalnego odprowadzania wód opadowych lub roztopowych pozyskiwano poprzez analizę źródeł własnych, z informacji przekazywanych przez RZGW oraz z korespondencji kierowanej przez osoby zainteresowane. W zidentyfikowanych przypadkach wszczynano postępowania administracyjne w sprawie legalizacji urządzeń wodnych w oparciu o art. 190 ust. 13 Prawa wodnego⁶² oraz kierowano wnioski o przeprowadzenie kontroli do organów Inspekcji Ochrony Środowiska.

W przypadku trzech z 12 zarządów zlewni⁶³ pomimo dysponowania wiedzą o odprowadzaniu przez podmioty wód opadowych i roztopowych bez pozwoleń wodnoprawnych, wymaganych art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, nie podejmowano wobec nich żadnych działań lub były one podejmowane opieszale.

Brak działań pomimo wiedzy o podmiotach odprowadzających wody lub korzystających z wód bez pozwoleń wodnoprawnych

Przykłady

W **Zarządzie Zlewni w Ciechanowie**, pomimo posiadania informacji, iż po 16 lipca 2018 r. miasto Ciechanów odprowadzało wody opadowe 35 wylotami do urządzeń wodnych (rowów) i 19 wylotami kanalizacji deszczowej do rzeki bez pozwoleń wodnoprawnych (poprzednie pozwolenia utraciły ważność z ww. dniem), nie podjęto skutecznych działań w celu doprowadzenia do stanu zgodnego z prawem. W przypadkach odprowadzania wód opadowych do rowów nie podjęto bowiem żadnych działań, natomiast w przypadku sytuacji odprowadzania wód opadowych do rzeki, dopiero w dniu 18 marca 2019 r. (tj. po ośmiu miesiącach od daty wygaśnięcia poprzedniego pozwolenia wodnoprawnego) skierowano do miasta Ciechanów pismo wzywające do uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.

W **Zarządzie Zlewni w Gdańsku** stwierdzono, że pomimo dysponowania wiedzą, iż miasto Gdańsk odprowadza wody z kanalizacji deszczowej bez 11 pozwoleń wodnoprawnych, nie podjęto skutecznych działań w celu doprowadzenia tej sytuacji do stanu zgodnego z prawem. W szczególności nie poinformowano RZGW o konieczności przeprowadzenia kontroli gospodarowania wodami w mieście oraz miasta Gdańska o konsekwencjach wynikających z art. 476 ust. 1 Prawa wodnego.

Zarząd Zlewni w Olsztynie pomimo wiedzy o tym, że gmina miejska Bartoszyce prowadziła działalność w zakresie odprowadzania wód z kanalizacji deszczowej bez pozwolenia wodnoprawnego, nie podjął skutecznych działań w celu doprowadzenia tej sytuacji do stanu zgodnego z prawem, ani też nie informowała Gminy o konsekwencjach wynikających z art. 476 ust. 1 Prawa wodnego.

⁶² W latach 2018–2020 (I kwartał) wydano 15 pozwoleń wodnoprawnych dotyczących legalizacji urządzeń wodnoprawnych, jednak w trakcie prowadzonych postępowań administracyjnych nie weryfikowano czy podmioty ubiegające się o wydanie pozwolenia wodnoprawnego wywiązywały się z obowiązków wynikających z dotychczas obowiązujących pozwoleń, co było niezgodne z art. 399 ust. 2 Prawa wodnego.

⁶³ Dotyczyło to Zarządów Zlewni w Ciechanowie, Gdańsku i Olsztynie.

Ponadto w przypadku jednego zarządu zlewni (w Katowicach) pomimo, iż naliczając opłaty za korzystanie z wód, dysponował wiedzą o korzystaniu przez 14 podmiotów z wód bez pozwoleń wodnoprawnych, nie podjęto działań w celu wyegzekwowania odpowiedzialności, o której mowa w art. 476 Prawa wodnego.

Wydawanie decyzji ustalających, że odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej lub ścieków z przelewów burzowych nie kolidowało z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód

W latach 2018–2020 (I kwartał) pięć zarządów zlewni wydawało decyzje ustalające, że dopuszczenie wprowadzania do wód lub do ziemi wód opadowych i roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej lub ścieków z przelewów burzowych komunalnej kanalizacji ogólnospławnej na terenach zurbanizowanych nie kolidowało z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód. Dotyczyło to zarządów zlewni w Gdańsku⁶⁴, w Gliwicach⁶⁵, w Poznaniu⁶⁶, w Warszawie⁶⁷, które wydały po jednej takiej decyzji oraz Zarządu Zlewni w Katowicach⁶⁸. Do pozostałych siedmiu zarządów zlewni nie wpływały wnioski o wydanie takich decyzji.

Siedem zarządów zlewni⁶⁹ wiedzę o przypadkach wprowadzania do wód lub do ziemi wód opadowych lub roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej lub ścieków z przelewów burzowych komunalnej kanalizacji ogólnospławnej bez pozwolenia wodnoprawnego czerpało jedynie z wniosków o wydanie takich pozwoleń. Nie pozyskiwano takich informacji w żaden inny sposób, co najczęściej wyjaśniano brakiem uprawnień w tym zakresie. W czterech zarządach zlewni (w Koszalinie, w Olsztynie, w Poznaniu i w Szczecinie), oprócz wiedzy uzyskiwanej na podstawie wniosków o wydanie przedmiotowych decyzji, podejmowano również inne działania w tym zakresie oparte na analizie dostępnej dokumentacji.

⁶⁴ Decyzja dotyczyła ustalenia czy zrzut ścieków z przelewów kanalizacji ogólnospławnej dla miasta Ustka za pośrednictwem awaryjnego przelewu burzowego nie koliduje z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód. Dopuszczenie nie kolidowało z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód.

⁶⁵ Decyzja dotyczyła urządzenia zlokalizowanego w Raciborzu, wprowadzającego wody opadowe do wód rzeki Odry w okresie intensywnych opadów atmosferycznych (maksymalnie 10 dni w roku). Dopuszczenie nie kolidowało z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód.

⁶⁶ Decyzja dotyczyła wprowadzania ścieków z komunalnej kanalizacji ogólnospławnej przelewem burzowym, zlokalizowanym na kolektorze górnej strefy w Al. Niepodległości do skanalizowanego cieką Bogdanka na terenie miasta Poznania. W decyzji wskazano, że nie stwierdzono ujemnego oddziaływania tej usługi wodnej na pozostające w zasięgu oddziaływania jednolite części wód i negatywnego wpływu dla realizacji celów środowiskowych określonych w ustawie Prawo wodne oraz w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, Dz. U. poz. 1967).

⁶⁷ Decyzja wydana na wniosek Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawa S.A. ustalająca, że wprowadzanie ścieków z przelewów burzowych komunalnej kanalizacji ogólnospławnej prawobrzeżnej Warszawy do wód rzeki Wisły nie koliduje z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód.

⁶⁸ Na skutek nieprawidłowości w prowadzonej w Zarządzie Zlewni w Katowicach ewidencji, brak było możliwości ustalenia faktycznej liczby wydanych decyzji. Nieprawidłowość ta została opisana na str. 41 informacji o wynikach kontroli.

⁶⁹ Zarządy zlewni w: Augustowie, Ciechanowie, Gdańsku, Gliwicach, Kole, Tczewie oraz w Warszawie.

Przykład

W Zarządach Zlewni w Koszalinie i w Szczecinie przeprowadzano analizy oświadczeń podmiotów korzystających z wód zobowiązanych do wnoszenia opłat za usługi wodne, a w Zarządzie Zlewni w Olsztynie przy pomocy prowadzonej ewidencji podmiotów korzystających z usług wodnych na podstawie pozwoleń wodnoprawnych identyfikowano podmioty, którym takie pozwolenie wygasało. Wobec takich podmiotów podejmowano działania monitorujące o konieczności uzyskania nowego pozwolenia wodnoprawnego, jednocześnie dokonując analizy, czy takim podmiotom nie należy naliczyć opłat podwyższonych na podstawie art. 280 ust. 1 i 2 Prawa Wodnego.

Wszystkie zarządy zlewni realizowały zadania w zakresie naliczania i dochodzenia opłat (stałych i zmiennych) z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód.

Ustalanie podmiotów zobowiązanych do ponoszenia ww. opłat następowało na podstawie informacji posiadanych przez zarządy zlewni (w tym na podstawie obowiązujących pozwoleń na odprowadzanie wód opadowych), informacji otrzymywanych z RZGW (w tym decyzji dyrektorów właściwych RZGW), pozwoleń zintegrowanych wydawanych przez uprawnione podmioty, a także na podstawie zgłoszeń podmiotów zobowiązanych do ponoszenia opłat.

Skontrolowane zarządy zlewni nie miały jednak pełnej wiedzy o wszystkich pozwoleń wodnoprawnych wydanych przez dyrektorów właściwych RZGW. Decyzje te nie we wszystkich przypadkach przekazywane były do zarządów zlewni. Ustalono, że dwa RZGW⁷⁰ nie przekazały do właściwych zarządów zlewni informacji o wydanych pozwoleń wodnoprawnych na usługę z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, co skutkowało nienaliczeniem przez dyrektorów zarządów zlewni opłat podmiotom korzystającym z ww. usługi. W przypadku jednego RZGW⁷¹ dane o wydanych pozwoleń wodnoprawnych przekazywano natomiast w terminach utrudniających niezwłoczne naliczenie tych opłat przez dyrektorów zarządów zlewni. Informacje o pozwoleń wodnoprawnych wprowadzane były do funkcjonującego w PGW Wody Polskie rejestru pozwoleń wodnoprawnych GOSWOD, jednak system ten obejmuje wszystkie pozwolenia wydawane w jednostkach organizacyjnych Wód Polskich i nie posiada funkcji informującej zarządy zlewni o wprowadzeniu nowych decyzji według właściwości terytorialnej zarządów zlewni. Powoduje to konieczność przeszukiwania rejestru zawierającego dane o tysiącach pozwoleń wodnoprawnych. Ponadto, rejestr ten nie był uzupełniany na bieżąco. Skutkiem powyższego były stwierdzone nieprawidłowości polegające na nieprzekazywaniu podmiotom zobowiązanych informacji o wysokości opłat.

Przykład

RZGW w Gdańsku nie przekazał właściwym miejscowo zarządom zlewni informacji o wydaniu dziewięciu z 20 wydanych pozwoleń wodnoprawnych, w celu umożliwienia im realizacji zadań związanych z naliczaniem opłat z art. 268 ust. 1 pkt 3 lit. a Prawa wodnego podmiotom korzystającym

Wywiązywanie się zarządów zlewni z zadań w zakresie naliczania i dochodzenia opłat stałych i zmiennych z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód

⁷⁰ Dotyczyło to RZGW w Gdańsku i Warszawie.

⁷¹ Dotyczyło to RZGW w Gliwicach.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

z usług wodnych. Nieprzekazanie tych informacji skutkowało nienaliczeniem przez właściwe zarządy zlewni opłat stałych w łącznej kwocie 2,8 tys. zł. Opłaty te naliczono dopiero w wyniku kontroli NIK. Z wyjaśnień Kierownik Wydziału Zgód Wodnoprawnych w RZGW w Gdańsku wynikało m.in., że przyczynił się do tego brak w latach 2018–2019 jednoznacznych zasad obiegu dokumentów pomiędzy poszczególnymi jednostkami, a także nieposiadanie wiedzy o braku dostępu zarządów zlewni do systemu informacji gospodarowania wodami, w którym zamieszczano pozwolenia.

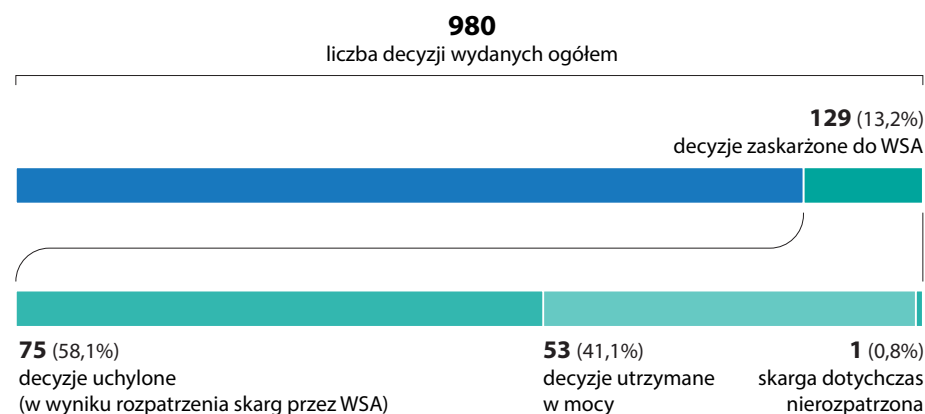
W latach 2018–2020 (I kwartał) 11 skontrolowanych zarządów zlewni⁷² przekazało 3200 podmiotom zobowiązanym łącznie 12 051 informacji o wysokości należnych opłat. Podmioty, którym przekazano informacje wniosły 494 reklamacje dotyczące opłat. W wyniku nieuznania rozpatrywanych reklamacji oraz w sytuacji gdy podmioty nie odpowiedziały na skierowane do nich informacje, dyrektorzy zarządów zlewni wydali 980 decyzji ustalających wysokość należnych opłat.

Od decyzji ustalających opłaty wniesiono łącznie 129 skarg do wojewódzkich sądów administracyjnych, które w 75 przypadkach uchyliły zaskarżone decyzje, a w 53 utrzymały je w mocy (w przypadku jednej skargi postępowanie przed sądem administracyjnym nie zostało zakończone). Od wyroków wojewódzkich sądów administracyjnych wniesiono 15 skarg do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który w jednym przypadku oddalił skargę kasacyjną (w pozostałych przypadkach postępowania nie zostały zakończone).

Kwota łącznych wpływów z tytułu naliczonych opłat w przypadku 11 zarządów zlewni wynosiła w latach 2018–2020 (I kwartał) 79 815,61 tys. zł, co stanowiło 93,2% należnych opłat wykazanych w informacjach skierowanych do podmiotów zobowiązanych do ich uiszczenia.

Infografika nr 5

Decyzje dotyczące naliczenia wysokości opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód

Źródło: opracowanie własne NIK.

⁷² Na skutek nieprawidłowości w prowadzonej w Zarządzie Zlewni w Katowicach ewidencji, brak było możliwości ustalenia faktycznej liczby podmiotów do których skierowano informacje, wysokości opłat należnych, liczby złożonych reklamacji, liczby wydanych decyzji, kwot wpływów z opłat w poszczególnych latach oraz skuteczności działań windykacyjnych. Nieprawidłowość ta została opisana na str. 48 informacji o wynikach kontroli.

Nieprawidłowości związane z naliczaniem opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód, stwierdzono w sześciu zarządach zlewni⁷³. Dotyczyły one m.in.: nienaliczania lub nieprawidłowego naliczania opłat, opóźnień w przekazywaniu informacji o wysokości opłat, terminowości wydawania decyzji o ustaleniu wysokości opłat oraz wydawania decyzji przez osobę nieposiadającą odpowiedniego upoważnienia do ich wydawania. Powstanie tych nieprawidłowości wyjaśniano najczęściej znacznym skomplikowaniem spraw związanych z naliczaniem opłat, skomplikowaną sytuacją prawną podmiotów (w tym będących w stanie upadłości), problemami organizacyjnymi i kadrowymi, a także niedopatrzeniem pracowników.

Nieprawidłowości w zakresie naliczania opłat (stałych i zmiennych) z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych

Przykłady

Zarząd Zlewni w Ciechanowie przekazał ośmiu miastom i gminom miejskim 61 informacji o ustaleniu wysokości opłat stałych na łączną kwotę 30,2 tys. zł po upływie od jednego do 24 miesięcy po zakończeniu kwartału, którego ta opłata dotyczyła. Uniemożliwiono tym samym zobowiązanim podmiotom terminowe uiszczenie opłat. Natomiast 86 informacji ustalających kwartalne opłaty zmienne na łączną kwotę 2445,5 tys. zł przekazano pięciu miastom po upływie od dwóch do 24 miesięcy od złożenia przez nie oświadczeń stanowiących podstawę sporządzenia tych informacji. Ponadto ww. Zarząd Zlewni dopiero w trakcie kontroli NIK sporządził i przekazał 77 kwartalnych informacji o wysokości opłat zmiennych za lata 2018–2020 (I kwartał) na łączną kwotę 1167,2 tys. dwóm innym miastom, które nie złożyły takich oświadczeń.

W **Zarządzie Zlewni w Katowicach** w trakcie badania dokumentacji dotyczącej 12 zobowiązanych podmiotów stwierdzono, że siedmiu z nich informacje o wysokości należnych opłat przekazano w terminach uniemożliwiających podmiotom terminowe uiszczenie opłat. Ponadto sześciu z nich nie naliczono opłat zmiennych w pełnej wysokości, a w dwóch przypadkach należne opłaty stałe za lata 2018–2020 (I kwartał) naliczono podmiotom zobowiązanim dopiero na skutek kontroli NIK. Stwierdzono również, że Zarząd Zlewni nie naliczył części opłat stałych i zmiennych czterech z pięciu podmiotów, którym pozwolenia wodnoprawne wydał Dyrektor RZGW w Gliwicach.

W **Zarządzie Zlewni w Olsztynie** osiem decyzji ustalających opłaty stałe i zmienne zostało wydanych z naruszeniem terminów określonych w art. 35 §2 Kpa, a opóźnienia wynosiły od 30 do 290 dni. Ponadto w tych sprawach nie wywiązano się z określonego w art. 36 Kpa obowiązku poinformowania stron o przyczynach zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy. Ustalono również, że do dnia 20 maja 2020 r., tj. do czasu kontroli NIK, nie wszczęto postępowania w celu wydania decyzji ustalającej wysokość opłaty dla podmiotu, który nie uścił kwoty zgodnej z odebraną 17 maja 2019 r. informacją o jej wysokości.

W **Zarządzie Zlewni w Szczecinie** dziewięć z 10 zbadanych decyzji ustalających opłaty stałe i zmienne, zostało wydanych przez osobę (Zastępcę Dyrektora), która nie posiadała właściwego upoważnienia organu (Dyrektora Zarządu Zlewni), udzielonego na podstawie art. 268a Kpa.

⁷³ Tj. w zarządach zlewni w Ciechanowie, w Katowicach, w Kole, w Olsztynie, w Szczecinie i w Warszawie.

Działania podejmowane przez zarządy zlewni wobec podmiotów zalegających z uiszczeniem opłat

Większość skontrolowanych zarządów zlewni (siedem z 12) prawidłowo wywiązywała się z obowiązku dochodzenia zaległych opłat⁷⁴, podejmując działania windykacyjne określone w zarządzeniach Prezesa PGW Wody Polskie⁷⁵. W dwóch zarządach zlewni (w Augustowie i w Tczewie) nie odnotowano zaległości na koniec 2018 r., 2019 r. i koniec I kwartału 2020 r. W pozostałych 10 zarządach zlewni takie zaległości wystąpiły i zostały objęte działaniami windykacyjnymi. Zarząd Zlewni w Kole doprowadził do wyegzekwowania całości zaległości wraz z należnymi odsetkami. W pozostałych zarządach zlewni podejmowane działania doprowadziły do częściowego wyegzekwowania zaległości, a dokumentacja dotycząca pozostałych należności, zgodnie z zarządzeniami Prezesa PGW Wody Polskie, przekazana została do RZGW/KZGW celem ich dalszego dochodzenia.

Przykłady

W **Zarządzie Zlewni w Gdańsku** na koniec 2018 r. zaległości 59 podmiotów wynosiły 182,1 tys. zł i na skutek działań windykacyjnych odzyskano 73,2% zadłużenia. Na koniec 2019 r. 57 dłużników zalegało na kwotę 338,9 tys. zł i odzyskano 93,0%. Na koniec I kwartału 2020 r. zaległości 20 podmiotów wynosiły 8,0 tys. zł, a na skutek prowadzonych działań windykacyjnych odzyskano 7,5%. Sprawy tych dłużników przekazane zostały do RZGW/KZGW w celu dalszego prowadzenia postępowań windykacyjnych.

W **Zarządzie Zlewni w Gliwicach** na koniec 2018 r. zaległości 23 podmiotów wynosiły 281,0 tys. zł, a na koniec 2019 r. zaległości miało 14 podmiotów na kwotę 288,5 tys. zł (na koniec I kwartału 2020 r. nie było zaległości). Podejmowane działania windykacyjne doprowadziły do wyegzekwowania 61% zadłużenia występującego na koniec 2018 r. i 68% zadłużenia z końca 2019 r. Sprawy tych dłużników przekazane zostały do RZGW/KZGW w celu dalszego prowadzenia postępowań windykacyjnych.

Nieprawidłowości w procesie dochodzenia opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych

Nieprawidłowości w procesie dochodzenia zaległości z tytułu opłat wystąpiły w pięciu zarządach zlewni⁷⁶. Dotyczyły one nieprzestrzegania wewnętrznych procedur dotyczących postępowania z należnościami zaległymi, określonymi przez Prezesa PGW Wody Polskie, w tym: obowiązku podejmowania działań windykacyjnych, ich terminowości i przekazywania dokumentacji związanej z zaległościami do właściwych komórek organizacyjnych RZGW lub KZGW. Sytuację tę wyjaśniano najczęściej okresowym⁷⁷ brakiem wytycznych dotyczących prowadzenia windykacji i przekazywania dokumentacji, niewystarczającą obsadą kadrową oraz znaczną liczbą prowadzących spraw i realizowanych zadań.

⁷⁴ Dotyczyło to Zarządów Zlewni w: Augustowie, Ciechanowie, Tczewie, Gliwicach, Kole Koszalinie i Poznaniu.

⁷⁵ Zarządzenie nr 24/2018 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z 24 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie „Instrukcji w sprawie windykacji wierzytelności” oraz zarządzenie nr 43/2019 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z 2 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury dochodzenia, windykacji i egzekucji należności w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie.

⁷⁶ Dotyczyło to zarządów zlewni w: Gdańsku, Katowicach, Olsztynie, Szczecinie i Warszawie.

⁷⁷ Tj. do dnia 2 września 2019 r., w którym wprowadzono Zarządzenie Prezesa PGW Wody Polskie nr 43/2019.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

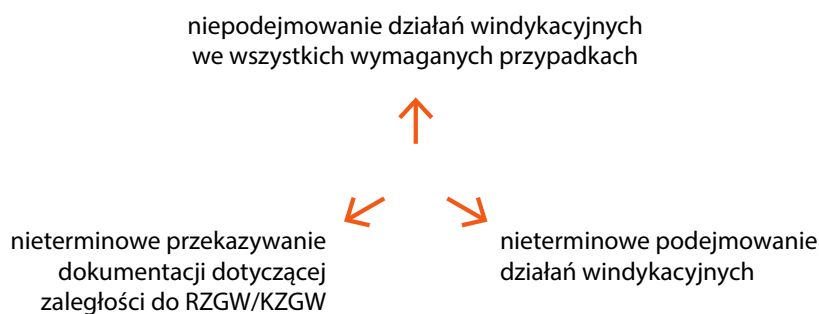
Przykłady

W **Zarządzie Zlewni w Gdańsku** nie podjęto działań windykacyjnych w 10 przypadkach. W **Zarządzie Zlewni w Katowicach** działania windykacyjne wobec czterech podmiotów zalegających z uiszczaniem opłat wszczęto w terminie od 41 do 534 dni po upływie terminu płatności. Ponadto w przypadku jednego dłużnika działania windykacyjne wszczęto dopiero na skutek działań kontrolnych prowadzonych przez NIK. Doprowadziły one do wyegzekwowania zaległości w kwocie 4053 tys. zł.

W **Zarządzie Zlewni w Warszawie** w przypadku podmiotu posiadającego zaległości w opłacie zmiennej na kwotę 9,0 tys. zł nie podejmowano wstępnych działań windykacyjnych, co było niezgodne z Procedurą dochodzenia windykacji i egzekucji należności w PGW Wody Polskie⁷⁸ i po miesiącu od wydania decyzji określającej wysokość opłaty przekazano dokumentację do Wydziału Windykacji KZGW.

Infografika nr 6

Nieprawidłowości w procesie windykacji zaległości z tytułu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Źródło: opracowanie własne NIK.

W zarządach zlewni, zgodnie z art. 302 ust. 1 pkt 3 i 4 Prawa wodnego, na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych, pozwoleń zintegrowanych, pomiarów dokonywanych przez podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za usługi wodne oraz innych danych technicznych i technologicznych, prowadzono ewidencje zawierające dane dotyczące ilości wód odprowadzanych do wód, a także wielkości i rodzaju uszczelnionej powierzchni, systemu odbioru wód opadowych i roztopowych oraz wielkości retencji w procesie wielkości spływu. W ośmiu skontrolowanych zarządach zlewni ewidencje te prowadzone były prawidłowo⁷⁹, natomiast w czterech zarządach zlewni prowadzono je nierzetelnie⁸⁰. Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na nieujmowaniu w ewidencji wszystkich pozwoleń wodnoprawnych oraz niezamieszczaniu wszystkich wymaganych danych, w szczególności o wielkości i rodzaju uszczelnionej powierzchni, systemie odbioru wód opadowych lub roztopowych oraz o wielkości retencji w procesie wielkości spływu.

Prowadzenie ewidencji na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych

⁷⁸ Stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 43/2019 Prezesa PGW Wody Polskie z dnia 2 września 2019 r., zmienionego Zarządzeniem nr 74/2019 z 19 grudnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury dochodzenia, windykacji i egzekucji należności w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie.

⁷⁹ Tj. w zarządach zlewni: w Ciechanowie, w Gliwicach, w Kole, w Koszalinie, w Olsztynie, w Szczecinie, w Tczewie i w Warszawie.

⁸⁰ Tj. w zarządach zlewni: w Augustowie, w Gdańsku, w Katowicach i w Poznaniu.

Przykłady

W ewidencji prowadzonej w **Zarządzie Zlewni w Gdańsku** nie ujęto danych w zakresie wód opadowych odprowadzanych do wód w przypadku jednego z 10 zbadanych pozwoleń wodnoprawnych. Nie ujęto również danych z dotyczących rodzaju uszczelnionej powierzchni, wielkości retencji w procencie wielkości spływu oraz systemu odbioru wód opadowych i roztopowych w przypadku wszystkich sześciu objętych badaniem pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód.

W przypadku **Zarządu Zlewni w Katowicach** nierzetelnie prowadzono ewidencję określoną w art. 301 ust. 1 pkt 3 i 4 Prawa wodnego, nie ujęto w niej bowiem wszystkich wydanych pozwoleń wodnoprawnych. Ponadto, w przypadku dwóch pozwoleń w ewidencji nie ujęto ilości, stanu i składu ścieków wprowadzonych do wód lub do ziemi. Również inne ewidencje prowadzone były nierzetelnie. W toku kontroli niemożliwym było m.in. ustalenie:

- faktycznej liczby wydanych pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód polegające na wykonywaniu na nieruchomości powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej;
- faktycznej liczby wydanych pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne polegające na odprowadzaniu do wód lub do urządzeń wodnych wód opadowych i roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast;
- liczby podmiotów, którym przekazano informacje o wysokości opłat stałych i zmiennych z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych, wysokości opłat należnych, kwot wpływów z opłat w poszczególnych latach oraz skuteczności działań windykacyjnych.

5.1.4. Gminy miejskie

Infrastruktura
miejska służąca
zagospodarowaniu wód
opadowych
i roztopowych

W okresie objętym kontrolą infrastruktura miast służąca zagospodarowaniu wód opadowych, w tym odprowadzaniu ich nadmiaru uległa rozbudowie.

W latach 2018–2020 (I kwartał) łączna długość kanalizacji deszczowej na terenie 18 skontrolowanych miast uległa wydłużeniu z 4246,2 km do 4407,5 km.

W większości miast (10 z 18) funkcjonowała także tzw. „kanalizacja ogólnospławna”, w której wody opadowe i roztopowe były mieszane ze ściekami bytowymi i odprowadzane do oczyszczalni ścieków. Kanalizacja ta znajdowała się przeważnie w centrach miast i stanowiła głównie schedę po historycznych rozwiązaniach urbanistycznych pochodzących nawet z XIX wieku. Jej łączna długość uległa nieznacznemu zwiększeniu z 2173,1 km do 2188,3 km. Powstało także szereg obiektów służących retencji i infiltracji wód, a także ich podczyszczaniu i opóźnianiu odpływu. Dotyczyło to zwłaszcza zbiorników retencyjnych i retencyjno-rozsączających, których liczba w latach 2018–2020 (I kwartał) zwiększyła się ze 143 do 175. Liczba studni chłonnych, skrzyń retencyjnych, itp. utrzymywała się na poziomie 1388–1389 sztuk, a separatorów – od 737 do 805.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Na obszarze miast w ramach przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej na popularności zyskiwały inne formy zagospodarowywania wód opadowych i roztopowych zapewniające retencjonowanie i infiltrację tych wód do gruntu oraz zasilanie nimi zieleni miejskiej, co miało służyć odciążeniu sieci kanalizacji deszczowej i zapobieganiu zalewaniu terenów i infrastruktury miejskiej.

Dotyczyło to głównie tzw. „ogrodów deszczowych” – terenów zielonych z roślinnością hydrofitową, które były także łączone ze strefami wypoczynku. Takie formy zagospodarowania wód opadowych zastosowano w trzech skontrolowanych miastach⁸¹, realizując na ich terenie ogółem 16 takich ogrodów. Jedno miasto⁸² zrealizowało natomiast dwa tzw. „parki kieszonkowe”, w których wykonano nasadzenia drzew i krzewów oraz ścieżki spacerowe z nawierzchni przepuszczalnych.

W przypadku dwóch miast⁸³ zarządzający siecią kanalizacyjną nie dysponowali pełnym rozeznaniem w zakresie posiadanej infrastruktury służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych.

Przykłady

Miasto Bartoszyce nie dysponowało kompleksowymi danymi w zakresie liczby i długości połączeń kanalizacji deszczowej i sanitarnej oraz włączy przyłączy kanalizacji sanitarnej do sieci kanalizacji deszczowej, a także obszaru na którym faktycznie funkcjonują takie połączenia.

W złożonych wyjaśnieniach Burmistrz podał, że nie dysponuje takimi danymi, ponieważ przyjęto założenie, iż przed 2018 r. kanalizacja sanitarna i kanalizacja deszczowa zostały w sposób trwały rozłączone i tego typu sieci już nie funkcjonują. Przeprowadzone przez kontrolera NIK oględziny wykorzystywanej w Urzędzie Miasta Bartoszyce bazy danych o infrastrukturze⁸⁴ wykazały jednak, że kanalizacja deszczowa na terenie Starego Miasta łączyła się z kanalizacją sanitarną.

W przypadku **Miasta Stołecznego Warszawy** nie posiadano informacji o wszystkich punktach zrzutu wód opadowych do wód z terenu Warszawy. Działania w zakresie ustalenia części punktów zrzutu podjęto w 2015 r. w ramach inwentaryzacji wylotów do Potoku Służewieckiego.

Zastępca Dyrektora Biura Infrastruktury Urzędu wyjaśnił, że nieposiadanie pełnych informacji wynikało z tego, że w przeszłości nie istniał wymóg ewidencjonowania tego typu urządzeń.

W przypadku jednego z miast kontrola wykazała także nienależyte wywiązywanie się z obowiązków w zakresie przeprowadzania kontroli eksploatowanej infrastruktury. Miasto Bartoszyce w 2018 i 2019 r. przeprowadziło przeglądy siedmiu separatorów raz w roku, gdy zgodnie z wymogami określonymi w pozwoleniach wodnoprawnych oraz obowiązującymi

⁸¹ Dotyczyło to miast: Gdańsk, Gdynia, Warszawa.

⁸² Dotyczyło to miasta Poznań.

⁸³ Dotyczyło to miasta Bartoszyce oraz m.st. Warszawy.

⁸⁴ Aplikacja w programie EWMAPA VIEW.

Pozwolenia wodnoprawne na odprowadzanie przez miasta wód opadowych i roztopowych oraz uiszczanie opłat z tego tytułu

przepisami⁸⁵ użytkownik urządzeń oczyszczających był zobowiązany do przeprowadzenia kontroli sprawności tych urządzeń przynajmniej dwa razy w roku. Według wyjaśnień Burmistrz Bartoszyce przeglądy separatorów były wykonywane tylko raz w roku m.in. z uwagi na bardzo wysokie koszty, które w 2019 r. wyniosły 15,0 tys. zł, a firmy wykonujące od kilku lat usługę ich konserwacji oceniały ich stan techniczny jako dobry.

Większość skontrolowanych miast (13 z 18) dysponowało w całym okresie objętym kontrolą aktualnymi – ważnymi pozwoleniami wodnoprawnymi, wymaganymi art. 389 pkt 1 w związku z art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy Prawo wodne na odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych – wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast.

W przypadku pięciu miast⁸⁶ odprowadzanie wód opadowych i roztopowych następowało pomimo nieposiadania ważnych pozwoleń wodnoprawnych uprawniających do odprowadzania wód opadowych lub roztopowych.

Przykłady

Miasto Bartoszyce korzystało z czterech punktów zrzutu wód opadowych (wylotów) bez pozwoleń wodnoprawnych, przy czym w przypadku dwóch z nich (dwa wyloty do stawu przy ul. Warszawskiej) dotyczyło to całego okresu objętego kontrolą, a w dwóch pozostałych (wylot do rzeki Suszycy oraz wylot do rzeki Łyny), pomimo utraty ważności pozwoleń, nie uzyskano w ich miejsce nowych⁸⁷.

Miasto Ciechanów od 16 lipca 2018 r. odprowadzało wody opadowe 34 wylotami do rowów i gruntu bez pozwolenia wodnoprawnego. Poprzednie pozwolenie utraciło ważność, a do dnia zakończenia kontroli NIK gmina nie uzyskała nowego.

Kontrola wykazała ponadto, że jedno z miast, tj. Bartoszyce odprowadzało do rzek, poprzez pięć punktów zrzutu, wody opadowe i roztopowe niezgodnie z warunkami określonymi w posiadanych pozwoleniach wodnoprawnych. W żadnym z tych punktów zrzutu nie było separatorów, pomimo tego że w pozwoleniach wodnoprawnych nałożono wymóg, aby w przypadku każdego z tych punktów odprowadzanie wód odbywało się z podczyszczaniem w separatorze. Kontrola wykazała przy tym, że w trzech operatach wodnoprawnych stanowiących załączniki do wniosków o wydanie pozwoleń wodnoprawnych dla ww. pięciu punktów zrzutu wód, wskazano na istnienie separatorów, pomimo tego, że nie zostały faktycznie wybudowane. Burmistrz w złożonym wyjaśnieniu podał, że z powodu braku kompletnej dokumentacji nie są znane przyczyny niewybudowania wymaganych separatorów.

⁸⁵ Tj.: § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1800) oraz § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311).

⁸⁶ Dotyczyło to miast: Bartoszyce, Ciechanów, Garwolin, Gdańsk i Tczew.

⁸⁷ Wnioski o ich wydanie złożono w trakcie kontroli NIK – 26 maja 2020 r.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W przypadku dwóch z 18 miast⁸⁸ kontrola wykazała, że nie wywiązano się z określonego art. 552 ust. 2b pkt 1 Prawa wodnego obowiązku składania kwartalnych oświadczeń jednostkom Wód Polskich zawierających dane⁸⁹ umożliwiające im naliczanie opłat zmiennych za usługę wodną, o której mowa w art. 272 ust. 5 Prawa wodnego, tj. za odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej.

Wszystkie skontrolowane miasta podejmowały działania w celu zdiagnozowania potrzeb związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Dysponowały one opracowaniami i dokumentami o charakterze strategicznym i planistycznym, w których ujmowano lokalne potrzeby związane z problematyką wód opadowych i roztopowych. W żadnym z tych opracowań nie określono aktualnych i docelowych wskaźników zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Ujmowane w ww. opracowaniach potrzeby diagnozowano w szczególności na podstawie własnych i zleconych analiz, uwzględniających zaistniałe zdarzenia oraz sygnały z terenu, w tym zgłoszenia (skargi i wnioski) mieszkańców (m.in. dotyczyło to niewydolności kanalizacji deszczowych, okresowych podtopień i zalewania terenów przez wody opadowe).

Diagnozowanie potrzeb i możliwości związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Przykłady

Miasto Bartoszyce w Programie Ochrony Środowiska uwzględniło m.in. kierunki interwencji w zakresie zwiększenia retencji wód, a także obszary zagrożone powodzią, które pokrywały się z obszarami występujących podtopień wywołanych opadami atmosferycznymi.

W **Gliwicach** przyjęto „Plan Adaptacji Miasta Gliwice do zmian klimatu do roku 2030” oraz opracowano „Ekspertyzę dotyczącą możliwych do przeprowadzenia działań hydrotechnicznych, mających na celu ochronę przed powodzią [...]”, w których m.in. założono poprawę stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez modernizację i rozbudowę systemu gospodarowania wodami opadowymi oraz wskazano potrzeby i możliwości systemów retencyjnych.

W celu realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Gdańska 2030 Plus” opracowano dokument „Programy Operacyjne 2023”. W jego ramach („Program operacyjny VII – infrastruktura”) określono cel „Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych”, który miał zostać osiągnięty poprzez realizację zadań m.in. ograniczających odpływ wód opadowych do odbiorników poprzez retencję zbiornikową, kanałową i zagospodarowanie tych wód na terenach wewnętrznych (tj. w miejscu opadu, z zastosowaniem zbiorników retencyjnych, retencji kanałowej, lub urządzenia do odprowadzania wody do gruntu).

Miasto Stołeczne Warszawa opracowało m.in. „Koncepcję zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenie m.st. Warszawy w ujęciu przestrzennym”. Zwrócono w niej uwagę na konieczność stworzenia programu uwzględniającego zmiany klimatu z wytycznymi dla poszczególnych dzielnic oraz stworzenia zintegrowanego systemu zagospodarowania wód. Z kolei w „Strategii adaptacji do zmian klimatu dla m.st. Warszawy do roku 2030 z perspektywą do roku 2050. Miejski Plan Adaptacji” oraz „Programie ochrony

⁸⁸ Dotyczyło to Garwolina i m.st. Warszawy.

⁸⁹ M.in. dane o ilości odprowadzanych do wód – wód opadowych i roztopowych wraz z informacją o istnieniu urządzeń do retencjonowania wody z terenów uszczelnionych i ich pojemności.

środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2017–2020 z perspektywą do 2023 r.” przewidziano działania w zakresie modernizacji i rozbudowy urządzeń wodnych oraz zwiększenia retencji wodnej i gruntowej. Zwrócono także uwagę na konieczność zapewnienia naturalnej retencji gruntowej w celu zabezpieczenia przed uszczelnieniem i przesuszaniem gruntów.

Działania promujące zagospodarowanie wód

Działalność promującą zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych poprzez ich retencjonowanie i infiltrowanie prowadziło pięć spośród 18 miast⁹⁰.

Obejmowała ona głównie rozpowszechnianie wiedzy w zakresie możliwości zagospodarowywania wód opadowych i roztopowych bezpośrednio na terenach nimi zasilanych. Działalność miast przybierała przy tym różne formy, tj. np. konsultacji, szkoleń i warsztatów, zamieszczanie materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym na stronach internetowych, a także prezentacji rozwiązań mających stanowić inspirację i skłaniać do naśladownictwa.

Przykłady

Miasto Gniezno w ramach działań promujących i wspierających zagospodarowanie formy zagospodarowania wód opadowych wspólnie z sześcioma zarządami rodzinnych ogrodów działkowych zorganizowało w 2018 i 2019 r. konkursy dla mieszkańców pn. „Przyjazne środowisku działki na nieruchomościach niezamieszkałych”, których celem była m.in. poprawa dbałości o gospodarkę wodną. Ocenie podlegał m.in. sposób zagospodarowania wód opadowych i wyposażenie terenu w urządzenia temu służące. W 2020 r. w ramach Światowego Dnia Ochrony Środowiska zamieszczono na stronie internetowej Urzędu informacje dotyczące możliwości oszczędzania wody i wykorzystywania wód deszczowych.

Gdańskie Wody sp. z o.o. będąca spółką **miasta Gdańska** podejmowała działania promocyjno-edukacyjne obejmujące m.in.: udzielanie nieodpłatnych konsultacji dla projektantów w celu zwiększenia wiedzy dotyczącej stosowania metod tzw. „zielonej infrastruktury”, prowadzenie warsztatów z zakresu założeń i rozwiązań małej retencji oraz wydawanie materiałów edukacyjnych w postaci poradników („Ogród deszczowy w pięciu krokach” i „Gdańska Polityka Małej Retencji”).

Miasto Gdynia w 2018 r. w ramach projektu pn. Gdyński Ogród Deszczowy, wykonało pokazowy ogród deszczowy w eksponowanej przestrzeni Miasta, który pełnił rolę demonstratora i inspiracji dla mieszkańców. Wraz z jego powstaniem wdrożono program dofinansowania inwestycji obejmujących wykonanie podobnych ogrodów deszczowych.

Działania promocyjne podejmowane przez **m.st. Warszawa** oprócz wykonania sześciu ogrodów deszczowych obejmowały m.in. zorganizowanie dla mieszkańców cyklu szkoleń i warsztatów o retencjonowaniu wód opadowych i stosowaniu urządzeń zwiększających powierzchnie biologicznie czynną.

Trzy z ww. pięciu miast⁹¹ wprowadziły ponadto programy dofinansowania przedsięwzięć służących zagospodarowywaniu wód opadowych i roztopowych przez właścicieli na ich nieruchomościach. Zgodnie z ich założeniami,

⁹⁰ Dotyczyło to miast: Garwolina, Gdańska, Gdyni, Gniezna i Warszawy.

⁹¹ Dotyczyło to miast: Gdańsk, Gdynia, Warszawa.

dofinansowaniem obejmowano odpowiednio wykonanie ogrodów deszczowych oraz instalacji służących zatrzymywaniu i wykorzystywaniu wód opadowych i roztopowych na posesjach. Wysokość możliwego do uzyskania dofinansowania wynosiła od 60 do 100% poniesionych wydatków lub kosztów inwestycji, przy ograniczeniu górnej granicy kwoty dotacji, w zależności od rodzaju przedsięwzięcia lub podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie (od 4,0 do 10,0 tys. zł).

Przykład

Miasto Stołeczne Warszawa realizowało program dofinansowania przedsięwzięć służących zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych⁹². Umożliwiał on dofinansowanie m.in. inwestycji polegających na budowie urządzeń służących do zatrzymania i wykorzystania wód opadowych i roztopowych (tj. zbiorników retencyjnych i urządzeń retencyjno – rozsączających). Przewidziana programem wysokość dofinansowania wynosiła 80% rzeczywistych kosztów realizacji inwestycji, przy czym dla osób fizycznych nie więcej niż 4,0 tys. zł, a dla pozostałych podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych nie więcej niż 10,0 tys. zł. Dofinansowanie następowało na podstawie umowy o udzielenie dotacji, określającej jej wysokość, a także warunki realizacji i dofinansowania inwestycji.

W okresie objętym kontrolą w ramach programów prowadzonych przez dwa miasta (Gdańsk i Warszawa) dofinansowanie przyznano łącznie 82 beneficjentom na łączną kwotę 327,8 tys. zł. W przypadku miasta Gdyni wpłynęły wprawdzie dwa wnioski o dofinansowanie, jednakże z uwagi na niespełnienie przez wnioskodawców wymogów formalnych nie przyznano im dofinansowania. Badanie 11 dotacji⁹³ wykazało, że wszystkie dofinansowania przyznano zgodnie z warunkami programów. Spośród nich dziewięć dotacji zostało rozliczonych z beneficjentami, z czego osiem zgodnie z wymogami programów. W jednym przypadku (dotacji przyznanej przez m.st. Warszawa) dofinansowanie wypłacono, mimo iż załączone do rozliczenia dokumenty nie stanowiły jednoznacznego dowodu na to, że rzeczywisty koszt inwestycji wynosił 5,0 tys. zł. Pomimo tego i uprawnień wynikających z umowy o dotację, przed wypłatą dofinansowania nie dokonano kontroli sposobu wykorzystania dotacji, w tym wglądu do dokumentacji finansowej oraz realizacji pozostałych zobowiązań wykonawcy. Dyrektor Biura Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy podała, że rozliczenie zostało przyjęte, ponieważ spełniało wymogi formalne. NIK nie podzieliła jednak tej argumentacji, uznając że wypłata dofinansowania powinna zostać poprzedzona kontrolą merytoryczną rozliczenia m.in. w zakresie ustalenia rzeczywistych kosztów inwestycji, a w efekcie wysokości należnego dofinansowania.

Podkreślenia wymaga, że inicjatywa gmin w zakresie dofinansowywania projektów dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych wyprzedziła działania na szczeblu centralnym. Dofinansowanie

⁹² Przyjęty uchwałą Nr XIX/487/2019 Rady m.st. Warszawy z 26 września 2019 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji na terenie m.st. Warszawy, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej.

⁹³ Tj. jedyne dofinansowanie przyznane przez miasto Gdańsk na kwotę 10,0 tys. zł oraz 10 na kwotę 40,0 tys. zł – przez m.st. Warszawa.

ze środków budżetu państwa przedsięwzięć prowadzących do zatrzymywania wody opadowej w obrębie nieruchomości w celu ochrony zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, dostępne jest bowiem dopiero od 1 lipca 2020 r. w ramach Programu Priorytetowego Moja Woda na lata 2020–2024. W ramach tego programu na dofinansowanie przedsięwzięć przewidziano łącznie 100 mln zł. Fakt, że w pierwszym miesiącu funkcjonowania programu złożonych zostało ok. 14 tys. wniosków na łączną kwotę ponad 60 mln zł świadczy jak bardzo istotnym dla społeczeństwa jest problem zagospodarowania wód pochodzących z opadów atmosferycznych.

**Opłaty
za korzystanie
z miejskiej
infrastruktury
do odprowadzania wód**

W nielicznych miastach (trzech z 18) wprowadzono odpłatność za korzystanie z miejskiej infrastruktury służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych⁹⁴.

W przypadku dwóch z tych miast, tj. Koła i Koszalina były one naliczane z naruszeniem art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej. Zgodnie z określonym w nim wymogiem wysokość cen i opłat za usługi komunalne o charakterze użyteczności publicznej albo sposób ich ustalania powinny zostać określone przez organy stanowiące gmin (rady miast), przy czym na podstawie art. 4 ust. 2 ww. ustawy uprawnienie to organy stanowiące gmin mogły powierzyć organom wykonawczym. W przypadku ww. miast były one określane bez wymaganych ww. przepisami uchwał rad gmin.

Przykłady

W przypadku **Miasta Koło** wysokość opłat za korzystanie z miejskiej sieci kanalizacji deszczowej była ustalana przez Burmistrza w umowach zawieranych z podmiotami korzystającymi z tej sieci, pomimo nieokreślenia wysokości cen tych opłat i sposobu ich ustalania przez Radę Miejską w Kole oraz pomimo nieudzielenia przez nią Burmistrzowi upoważnienia, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy o gospodarce komunalnej.

Stawki opłat za korzystanie z miejskiej infrastruktury do odprowadzania wód opadowych i roztopowych, wniesionej przez **Miasto Koszalin** aportem do Spółki Miejskie Wodociągi i Kanalizacja sp. z o.o. w Koszalinie zostały ustalone na rok 2018 uchwałą zarządu tej Spółki, a na lata 2019–2020 – zarządzeniami Prezesa ww. Spółki. Z wyjaśnień Prezesa tej Spółki wynikało m.in., że wyłączenie wód opadowych i roztopowych z definicji ścieków spowodowało poważne problemy prawne w zakresie ustalania zasad ponoszenia opłat za wykorzystywanie infrastruktury Spółki. Ustawodawca nie wskazał w żaden sposób, aby wysokość opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych miała być w jakiś sposób kształtowana przy udziale organów stanowiących gminy, tym bardziej, że wskutek dokonanej zmian, istnieje szereg interpretacji prawnych, z których wynika, że wprowadzona zmiana polegająca na wyłączeniu z definicji ścieków wód opadowych i roztopowych powoduje, że sprawy dotyczące tych wód nie mieszczą się w kategorii zadań własnych gminy.

⁹⁴ Dotyczyło to miast: Koło, Koszalin i Poznań.

NIK nie podzieliła tej argumentacji. Usługa odprowadzania wód opadowych spełnia bowiem wszystkie przesłanki zadania własnego gminy o charakterze użyteczności publicznej⁹⁵. Z treści art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o samorządzie gminnym wynika ponadto, że zadania z zakresu kanalizacji należą do zadań własnych gminy. W związku z powyższym zastosowanie znajduje art. 4 ustawy o gospodarce komunalnej przyznający organom stanowiącym gmin kompetencje do stanowienia o wysokości cen i opłat za usługi komunalne albo o sposobie ich ustalania.

W przypadku pozostałych miast (15 z 18), w których nie określono zasad partycypacji właścicieli nieruchomości odprowadzających wody opadowe i roztopowe do kanalizacji deszczowej, w kosztach jej utrzymania, były one ponoszone z innych dochodów budżetów miast. Nieustalenie zasad partycypacji w tych kosztach przez podmioty korzystające z miejskiej infrastruktury służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych było ekonomicznie nieuzasadnione i nie stanowiło zachęty do zagospodarowywania wód opadowych przez właścicieli nieruchomości we własnym zakresie.

Kontrola wykazała, że na terenie 11 z 18 skontrolowanych miast⁹⁶ zaistniały przypadki szczególnego korzystania z wód, o których mowa w art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne, polegające na wykonaniu na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej.

Większość z tych miast (sześć z 11) prawidłowo wywiązywała się z obowiązków w zakresie naliczania tych opłat i przekazywania ich części (90%) Wodom Polskim.

W przypadku pozostałych pięciu miast⁹⁷ ujawniono, że zadanie to było realizowane nierzetelnie. Dotyczyło to w szczególności:

- nierzetelnego ustalania przypadków szczególnego korzystania z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 4 ustawy Prawo wodne i podmiotów zobowiązanych do wnoszenia opłat z tego tytułu, co skutkowało nie-naliczeniem opłat;
- niepodejmowania działań związanych z naliczeniem opłat podmiotom, pomimo tego że zostały one już ustalone;
- niepodejmowania działań w celu dochodzenia należności od podmiotów, którym naliczono opłaty lub podejmowania takich działań z opóźnieniem względem uregulowań wewnętrznych.

Naliczanie i dochodzenie opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji gruntów

⁹⁵ Jest to usługa zaspokajająca potrzeby o charakterze zbiorowym, jej świadczenie opiera się na majątku publicznym, ma charakter ciągły, jej celem jest zaspokojenie potrzeb zbiorowości, a odbiorca takiej usługi nie ma wyboru jej dostawcy.

⁹⁶ Dotyczyło to miast: Bartoszyce, Ciechanów, Gdańsk, Gdynia, Gliwice, Gniezno, Katowice, Koło, Koszalin, Szczecin oraz m.st. Warszawy.

⁹⁷ Dotyczyło to miast: Bartoszyce, Ciechanów, Katowice, Szczecin oraz m.st. Warszawy.

Przykłady

Prezydent Miasta Szczecina, wbrew obowiązкови określoneму w art. 272 ust. 24 ustawy Prawo wodne, w 35 przypadkach nie określił w formie decyzji wysokości opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej podmiotom, które zaniechały wniesienia tych opłat w terminie określonym w informacji o wysokości tych opłat. W dziewięciu przypadkach nie podejmowano ponadto działań windykacyjnych i egzekucyjnych wobec podmiotu, który pomimo określenia w decyzji wysokości opłat za zmniejszenie naturalnej retencji nie uiszczył ich na rachunek bankowy Miasta Szczecin.

Urząd m.st. Warszawy nie wysłał dłużnikom upomnień w przypadku trzech zaległych opłat, a upomnienia dotyczące siedmiu innych opłat wysłano dopiero po upływie od 50 do 245 dni od terminu płatności, tj. z opóźnieniem względem 30-dniowego terminu określonego Regulaminem windykacji.

Miasto Katowice informacje o ustaleniu opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji przekazywało podmiotowi zobowiązanemu z opóźnieniem, przez co niemożliwe było zachowanie kwartalnego okresu rozliczeniowego, o którym mowa w art. 272 ust. 10 ustawy Prawo wodne. Nie zidentyfikowano ponadto dwóch nieruchomości, które powinny zostać objęte opłatami za zmniejszenie naturalnej retencji, ze względu na spełnienie kryteriów określonych w art. 269 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego i nie naliczono tych opłat, pomimo tego, że niezbędne dane znajdowały się w Wydziale Budownictwa i Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Katowice.

Z wyjaśnień Wiceprezydenta Miasta wynikało, że treść przepisów ustawy Prawo wodne nie określa trybu postępowania organu w sytuacji, kiedy podmiot nie złoży oświadczenia, o którym mowa w art. 552 ust. 2b pkt 2 ustawy Prawo wodne, w związku z czym stosowne informacje o ustaleniu opłaty przekazywano podmiotowi po otrzymaniu od niego ww. oświadczenia.

Burmistrz Bartoszyc nie podjął działań w celu ustalenia właścicielom nieruchomości opłaty z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej za cztery kwartały 2019 r. i pierwsze dwa kwartały 2020 r., pomimo dysponowania danymi o tej nieruchomości i zobowiązanych podmiotach po naliczeniu ww. opłat za rok 2018. Według Burmistrza podmioty te były zobowiązane do samodzielnego złożenia oświadczeń z art. 552 ust. 2b pkt 2 Prawa wodnego.

Zdaniem NIK niezłożenie oświadczenia z art. 552 ust. 2b pkt 2 Prawa wodnego nie stanowiło bezwzględnej przeszkody do ustalenia opłaty. Organ w takiej sytuacji powinien bowiem ustalić wysokość opłaty w oparciu o dane będące w jego dyspozycji.

W przypadku jednego miasta – Tczewa kontrola wykazała natomiast, że działania w celu ustalania podmiotów podlegających opłatom za zmniejszenie naturalnej retencji podjęto dopiero 4 lutego 2020 r., tj. po upływie ponad 2 lat od wejścia w życie przepisów ustawy Prawo wodne ustanawiających obowiązek ich naliczania. Z wyjaśnień zastępcy Prezydenta wynikało, że w Urzędzie nie dysponowano danymi w ww. zakresie, gdyż żaden podmiot nie złożył oświadczenia celem ustalenia wysokości ww. opłaty. NIK nie podziela argumentacji zawartej w tym wyjaśnieniu. Skoro art. 272 ust. 22 Prawa wodnego nakłada na prezydenta miasta obowiązek ustalenia wysokości opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej oraz przekazania podmiotom obowiązującym do jej uiszczenia informacji o wysokości opłaty to na organie tym ciąży również obowiązek ustalenia tych podmiotów.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 7

Główne nieprawidłowości dotyczące obciążenia opłatami za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej

niepodejmowanie działań lub nierzetelne działania w celu ustalenia nieruchomości i podmiotów podlegających opłatom

niepodejmowania działań związanych z naliczeniem opłat, pomimo ustalenia podmiotów i nieruchomości im podlegającym

niepodejmowanie działań windykacyjnych i egzekucyjnych wobec podmiotów, którym naliczono opłaty

nieprawidłowe i nieterminowe naliczanie opłat

Źródło: opracowanie własne NIK.

Ustalanie podmiotów zobowiązanych do wnoszenia ww. opłat było utrudnione nie tylko z powodu nieskładania przez te podmioty oświadczeń wymaganych art. 552 ust. 2b pkt 2 Prawa wodnego. Cztery z 18 skontrolowanych miast⁹⁸, w celu ustalenia podmiotów zobowiązanych do uiszczania opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej, wystąpiły do jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie o udostępnienie wydanych pozwoleń wodnoprawnych. Dwa z nich⁹⁹, pomimo złożonych wniosków, nie uzyskały jednak informacji dotyczących wydanych pozwoleń wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej lub uzyskane informacje były nierzetelne¹⁰⁰.

Przykłady

Urząd Miasta Gdańsk wystąpił m.in. do Zarządu Zlewni w Gdańsku z prośbą o bieżące przekazywanie kserokopii pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 4 Prawa wodnego. Pomimo tego nie uzyskał kserokopii wszystkich wydanych pozwoleń wodnoprawnych stanowiących podstawę naliczenia opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji.

Urząd Miasta Katowice, pomimo pisemnego wystąpienia do RZGW w Gliwicach, a także Zarządów Zlewni w Gliwicach oraz w Katowicach o nadsyłanie wydawanych pozwoleń wodnoprawnych dotyczących szczególnego korzystania z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 4 Prawa wodnego, w celu naliczenia opłat za zmniejszenie naturalnej retencji, nie uzyskał od tych jednostek żadnej odpowiedzi.

⁹⁸ Dotyczyło to miast: Gdańsk, Katowice, Racibórz oraz Warszawy.

⁹⁹ Dotyczyło to miast: Gdańsk i Katowice.

¹⁰⁰ Problem ten opisano także na str. 38–39.

5.2. Wydatkowanie środków na realizację zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

5.2.1. Gminy miejskie

Podjęmowane przez skontrolowane gminy miejskie inwestycje służyły przeważnie ochronie lokalnej infrastruktury przed negatywnymi skutkami powodzi i podtopień, będących wynikiem gwałtownych opadów atmosferycznych i obejmowały głównie rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej. Zbadane inwestycje rzetelnie przygotowywano oraz zrealizowano oszczędnie i wydajnie.

Wszystkie skontrolowane miasta (18) w okresie objętym kontrolą realizowały zadania inwestycyjne związane z wodami opadowymi i roztopowymi. Służyły one przede wszystkim zabezpieczeniu infrastruktury miejskiej przed wodami opadowymi i roztopowymi i obejmowały głównie budowę i przebudowę kanalizacji deszczowej. Infrastruktura ta powstawała zarówno w ramach przedsięwzięć inwestycyjnych o szerszym zakresie przedmiotowym (np. budowa dróg), jak również jako osobne inwestycje.

Ogółem miasta te na lata 2018–2020 (I kwartał) zaplanowały realizację 377 zadań inwestycyjnych (w tym jedno częściowo) obejmujących elementy infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych, z których zakończono 243. Pozostałe zadania pozostawały w realizacji (123) lub ich realizację zaplanowano na kolejne lata (5), pozostawały w fazie przygotowania (1) lub odstąpiono od ich realizacji (3).

Przykłady

Miasto Gliwice odstąpiło od realizacji zadania dotyczącego modernizacji kanalizacji deszczowej przy ul. Dworcowej i Kłodnickiej, a jednego zadania – kanalizacji deszczowej trzech ulic: Czaplí, Biegusa i Rybnickiej nie zrealizowano w znacznej części¹⁰¹. Do zaistniałej sytuacji przyczyniło się nierzetelne przygotowanie tych inwestycji przez Urząd, skutkujące koniecznością odstąpienia od umów z wykonawcami. Na etapie planowania tych zadań nie wyeliminowano kolizji tych przedsięwzięć z istniejącą infrastrukturą miejską oraz z harmonogramem innych robót prowadzonych na miejskich ulicach. Wynikało to nieskoordynowania działań jednostek gminy Gliwice oraz braku przepływu informacji pomiędzy nimi.

Miasto Katowice nie zrealizowało dwóch zaplanowanych zadań (dotyczących przebudowy odcinków kanalizacji deszczowej oraz projektu kanalizacji deszczowej w ul. Koraszewskiego¹⁰²) z powodu nie podpisania umowy z inwestorem zastępczym.

¹⁰¹ Wykonano jedynie modernizację kanalizacji deszczowej ul. Rybnickiej, wydatkując zaledwie 15,4 tys. zł, co stanowiło 3% kwoty zaplanowanej na inwestycję (510,0 tys. zł).

¹⁰² Na łączną kwotę 650,0 tys. zł.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Na realizację zadań wydatkowano ogółem 809 225,11 tys. zł, w tym 248 000,76 tys. zł ze środków uzyskanych z dofinansowań¹⁰³. W wyniku zrealizowanych inwestycji sieć kanalizacji deszczowej w skontrolowanych 18 miastach uległa wydłużeniu o 161,3 km. W ramach inwestycji zrealizowano ponadto 31 zbiorników retencyjnych i retencyjno-infiltracyjnych (w tym małej retencji wód deszczowych), a także 327 deszczowych studni chłonnych.

Niektóre inwestycje realizowane przez miasta uwzględniały wartość wód opadowych i możliwość ich wykorzystania na terenach zurbanizowanych. W ramach realizowanych inwestycji obejmujących zagospodarowanie przestrzeni publicznej stosowano rozwiązania zapewniające infiltrację i gromadzenie wód, a także nawadnianie terenów zielonych.

Przykłady

Miasto Ciechanów w ramach zadania „Wzrost regionalnego potencjału turystycznego przez rewitalizację zabytkowej kamienicy i wieży ciśnień w Ciechanowie oraz nadanie im nowych funkcji edukacyjno-kulturalnych” wybudowało m.in. tzw. zielony dach o powierzchni 420 m².

Miasto Gdańsk w związku ze zgłaszanymi przez mieszkańców problemami zalewania wodami opadowymi posesji parkingów i dróg dojazdowych w dzielnicy Stogi zrealizowało inwestycję pn. „Odwodnienie wraz z przebudową podwórzy w dzielnicy Stogi”. W wyniku tej inwestycji zagospodarowano tereny zielone w postaci tzw. ogrodów deszczowych o powierzchni 1,7 tys. m². W jej ramach wykonano trawniki z siewu i darni, a także dokonano nasadzeń drzew liściastych, krzewów, traw i bylin, w tym odmian hydrofitowych.

Zdjęcia nr 1 i 2

„Ogrody deszczowe” na terenie dzielnicy Stogi w Gdańsku

Źródło: kontrola NIK.

¹⁰³ Z uwagi na realizację zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych także w ramach większych przedsięwzięć inwestycyjnych (np. drogowych) oraz przyjętą przez część z miast formę ryczałtowego wynagrodzenia podane kwoty wydatków obejmują ogół wydatków inwestycyjnych, w tym także dotyczących innej infrastruktury niż służąca zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Przykłady

Miasto Gdynia realizując zadanie „Rozwój systemu gospodarowania wodami opadowymi na terenie Gdyni – część II Budowa Zespołu obiektów oświatowych wraz z terenami sportowymi, infrastrukturą i dojazdowym układem drogowym dzielnicy Chwarzno-Wiczlino w Gdyni” wykonało na obiektach oświatowych m.in. zielone dachy o powierzchni 3824 m².

Miasto Olsztyn w ramach realizacji zadań inwestycyjnych polegających na budowie zbiorników małej retencji terenowej, zagospodarowywało przyległe do zbiorników tereny zielone poprzez nasadzenia drzew i krzewów oraz wykonywało infrastrukturę towarzyszącą w postaci alejek spacerowych.

Zdjęcie nr 3

Zbiornik małej retencji wód deszczowych wraz z alejkami spacerowymi przy zbiegu ulic Bukowskiego i Antonowicza w Olsztynie

Źródło: Urząd Miasta Olsztyna.

Znaczna część miast (12 z 18) w ramach prowadzonych inwestycji stosowała rozwiązania służące infiltracji, opóźnianiu odpływu i podczyszczaniu wód opadowych i roztopowych, takie jak np.: pasy zieleni buforowej wzdłuż budowanych lub przebudowywanych dróg, stosowanie nawierzchni o powierzchni przepuszczalnej, obniżaniu trawników względem poziomu chodników¹⁰⁴.

Przykłady

Miasto Olsztyn w ramach realizowanych inwestycji polegających na budowie dojazdów do południowej obwodnicy Olsztyna oraz budowie „Łynostrady” zastosowało zielen buforową, obniżone trawniki oraz nawierzchnie o powierzchni przepuszczalnej.

Miasto Poznań realizując inwestycję pn. Remont ul. Palacza na odcinku od ul. Grunwaldzkiej do ul. Podchorążych w Poznaniu” wykonało obniżone względem wyprofilowanych chodników pasy zieleni wraz z nasadzeniami drzew i krzewów, co zapewniało odbiór wód deszczowych z chodników i nawadnianie nimi nasadzonej roślinności.

¹⁰⁴ Dotyczyło to miast: Ełk, Garwolin, Gdańsk, Gdynia, Gniezno, Katowice, Kołobrzeg, Olsztyn, Poznań, Racibórz, Tczew i Warszawa.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Zdjęcie nr 4

Obniżona względem chodnika powierzchnia pasa zieleni wraz z nasadzeniami przy ul. Palacza w Poznaniu

Źródło: kontrola NIK.

Wszystkie zadania inwestycyjne poddane szczegółowej kontroli (36 zadań – po dwa w każdym mieście) zostały prawidłowo przygotowane i zrealizowane, a wydatki na nie ponoszono w sposób oszczędny, a także wydajny. Zadanie te ujmowano w planach inwestycyjnych i finansowych na podstawie rzetelnie przeprowadzonych analiz potrzeb. Zapewniono przy tym środki finansowe na ich realizację oraz niezbędną dokumentację projektową. Uzyskano niezbędne pozwolenia na budowę, uzgodnienia, a w przypadkach tego wymagających dochowano także wymogów zgłoszenia zamiaru wykonania robót. Wykonawców robót wyłoniono z zachowaniem trybów Pzp. W umowach z wykonawcami miasta należycie zabezpieczyły swoje interesy, ustanawiając m.in. kary umowne za opóźnienia w realizacji inwestycji lub w usuwaniu stwierdzonych usterek.

W przypadku wszystkich zbadanych inwestycji ustanowiono również nadzór inwestorski. Inspektorzy nadzoru inwestorskiego uczestniczyli w odbiorach robót częściowych, w tym obejmujących roboty ulegające zakryciu, a także odbiorach końcowych zapewniając należyłą jakość robót. Podstawę do wypłaty wynagrodzeń wykonawców stanowiły m.in. podpisane przez inspektorów nadzoru inwestorskiego protokoły odbiorów robót, w których potwierdzali oni ich wykonanie zgodnie z umowami, dokumentacją projektową i zasadami wiedzy technicznej.

Zbadane zadania zakończone zostały w terminach umownych i przekazane do eksploatacji.

W uzasadnionych przypadkach (dwie z 36 inwestycji) miasta korzystały z zastrzeżonych umowami uprawnień do naliczania kar umownych.

Przykłady

Miasto Stołeczne Warszawa obciążyło wykonawcę przebudowy zbiorników retencyjnych na parkingu przy Al. Krakowskiej karą umowną za opóźnienie w realizacji I etapu inwestycji. **Miasto Gdynia** naliczyło wykonawcy inwestycji „Budowa ulicy Zwierzynieckiej [...] karę umowną w kwocie 106,9 tys. zł z tytułu opóźnienia w usunięciu usterek stwierdzonych w trakcie odbioru końcowego robót budowlanych. Karę potrącono z wynagrodzenia wykonawcy.

W przypadku zadań inwestycyjnych objętych dofinansowaniem (18 z 36 skontrolowanych), 16 zadań zostało przez miasta prawidłowo rozliczonych z instytucjami dofinansującymi, a dwa pozostawały w trakcie rozliczenia.

5.3. Przygotowanie, nadzór i kontrola nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

Większość skontrolowanych jednostek była należycie przygotowana organizacyjnie i kadrowo do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Miasta dysponowały ponadto zapleczem technicznym służącym utrzymaniu sprawności posiadanej infrastruktury technicznej. Właściwie realizowano także zadania kontrolne. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie przypadków nienależytego przygotowania do realizacji zadań, kwestii wywiązywania się z obowiązków sprawozdawczych, a także sprawowania kontroli zarządczej.

5.3.1. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Przygotowanie KZGW do realizacji zadań dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

Zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych realizowane były przez pracowników komórek organizacyjnych KZGW¹⁰⁵, którym zapewniono możliwość uczestniczenia w różnych formach szkoleniowych związanych tematycznie z profilem wykonywanej pracy i umożliwiających podnoszenie kwalifikacji. Dotyczyły one m.in. Prawa wodnego, wydawania pozwoleń wodnoprawnych, Kodeksu postępowania administracyjnego – trybu i zasad postępowania, windykacji należności za usługi wodne oraz SIGW. Udział w tych formach podnoszenia kwalifikacji finansowany był ze środków PGW Wody Polskie.

Dysponowanie informacjami w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

W zakresie posiadanych informacji dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych z uwzględnieniem terenów zurbanizowanych w skali kraju oraz w poszczególnych województwach PGW Wody Polskie dysponowały jedynie informacjami w zakresie prowadzonych postępowań odwoławczych. Zagadnienia te nie znajdowały się jednak w kompetencjach poszczególnych departamentów jednostki. KZGW nie zlecano opracowania i nie finansowano badań, ekspertyz i analiz w obszarze zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w odniesieniu do terenów zurbanizowanych. Nie opracowano również koncepcji i kierunków rozwoju w tym obszarze.

¹⁰⁵ Zadania z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych realizowane były przez następujące komórki organizacyjne KZGW: Departament Usług Wodnych, Departament Ochrony Przed Powodzią i Suszą, Departament Zarządzania Środowiskiem Wodnym, Departament Komunikacji Społecznej i Edukacji Wodnej, Departament Księgowy, Departament Kontroli i Audytu Wewnętrznego oraz Departament Zarządzania Zasobami Ludzkimi.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Kontrole i audyty wewnętrzne przeprowadzone przez KZGW w latach 2018–2020 (I półrocze) w jednostkach organizacyjnych PGW Wody Polskie nie obejmowały zagadnień związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

Według wyjaśnień Prezesa PGW Wody Polskie działania nadzorcze i kontrola realizacji zadań w ramach kontroli funkcjonalnej sprawowana była przez pracowników PGW Wody Polskie zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych lub samodzielnych stanowiskach pracy w ramach poszczególnych pionów organizacyjnych, stosownie do zadań ustalonych w ustawie Prawo wodne. Wskazał również, że zadania z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych są głównie zadaniem samorządu terytorialnego i dlatego nie znajdują odzwierciedlenia w Regulaminie Organizacyjnym PGW Wody Polskie, dokumentach strategicznych takich jak plany działania i działalności PGW Wody Polskie, które koncentrują się na działalności podstawowej PGW Wody Polskie określonej przepisami prawa.

Prezes Wód Polskich w dniu 2 października 2019 r. wydał wytyczne dla jednostek organizacyjnych Wód Polskich dotyczące naliczania opłaty zmiennej za odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych do wód bez pozwolenia wodnoprawnego. Wskazano w nich m.in., że w przypadku odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód bez pozwolenia wodnoprawnego wiąże się obowiązek ponoszenia opłaty zmiennej, o której mowa w art. 272 ust. 5 Prawa wodnego. Wskazano również, że we wszystkich sprawach, w których zarządy zlewni posiadają informacje w ww. zakresie, należy ustalić opłatę zmienną w odniesieniu do okresów rozliczeniowych liczonych od 1 stycznia 2018 r.

KZGW sprawowało kontrolę nad terminowością prowadzonych przez dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej postępowań administracyjnych, wyłącznie w trybie wnioskowym wynikającym z art. 37 Kpa. Kontrola ta dotyczyła jednostkowego postępowania administracyjnego i prowadzona była wyłącznie na wniosek zainteresowanej strony, a Prezes Wód Polskich nie sprawował kontroli instancyjnej nad dyrektorami zarządów zlewni oraz kierownikami nadzorów wodnych. W latach 2018–2020 (I półrocze) do Prezesa Wód Polskich wpłynęły cztery ponaglenia¹⁰⁶ dotyczące wydawania pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych. Rozpatrzenie ich wyniosło od 10 do 85 dni, co było to niezgodnie z art. 37 § 5 ustawy Kpa, zgodnie z którym organ rozpatruje ponaglenie w terminie siedmiu dni od dnia jego otrzymania. Sytuację tę wyjaśniano m.in. dużą liczbą przejętych i niezakończonych spraw odwoławczych prowadzonych przez dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej, kontynuacją spraw zainicjowanych przed 1 stycznia 2018 r. przed starostami do których rozpatrzenia Prezes Wód Polskich został ustawowo zobowiązany.

W latach 2018–2020 (I półrocze) do KZGW wpłynęło łącznie 14 skarg dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych. Przy ich rozpatrywaniu stosowano zasady

Działania KZGW w zakresie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Wydawanie wytycznych w zakresie realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Sprawowanie kontroli nad terminowością postępowań administracyjnych prowadzonych przez dyrektorów RZGW

Rozpatrywanie skarg i wniosków dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

¹⁰⁶ Po jednym w 2018 r. i 2019 r. oraz dwa w I półroczu 2020 r.

określone w dziale VIII Kpa, rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków¹⁰⁷ oraz w zarządzeniu Prezesa PGW Wody Polskie Nr 35/2019 z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg powszechnych, wniosków i petycji w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie. Ustalono również, że (poza jednym przypadkiem) dochowano terminów określonych w art. 237 § 1 Kpa oraz w § 5 pkt 11 ww. zarządzenia Prezesa PGW Wody Polskie.

Do KZGW wpłynął również jeden wniosek dotyczący zagospodarowania wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych dotyczący propozycji zmian przepisów prawa w zakresie realizacji przedsięwzięć związanych z retencjonowaniem lub wprowadzaniem do ziemi wód opadowych przez osoby fizyczne bez konieczności uprzedniego uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Wniosek ten został przekazany do Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, a o sposobie załatwienia wniosku poinformowano wnioskodawcę.

5.3.2. Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej

Przygotowanie RZGW do realizacji zadań dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

RZGW były należycie przygotowane do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Wprawdzie w Regulaminie Organizacyjnym PGW Wody Polskie¹⁰⁸ kompetencje poszczególnych komórek organizacyjnych RZGW określono ogólnie, bez wyszczególnienia zadań polegających na zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych, nie miało to jednak wpływu na realizowane przez nie zadania. Pracownicy RZGW posiadali odpowiednie wykształcenie, a w ramach organizowanych szkoleń zapewniono im podnoszenie kwalifikacji.

Realizacja zadań kontrolnych przez RZGW

Skontrolowane RZGW właściwie wykonywały zadania kontrolne, w tym obejmujące kwestie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Kontrole te dotyczyły gospodarowania wodami w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne oraz pozwoleń zintegrowanych w zakresie wprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód lub do ziemi. Przeprowadzono łącznie 1318 kontroli (planowych i doraźnych), w tym 229 kontroli dotyczących odprowadzanych wód opadowych oraz roztopowych do wód albo ziemi na terenach zurbanizowanych. Prowadzone kontrole były efektywne, a w każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowano działania zmierzające do usunięcia nieprawidłowości.

Przykłady

RZGW w Białymstoku przeprowadził 39 kontroli w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych albo pozwoleniach zintegrowanych w zakresie odprowadzania wód opadowych oraz roztopowych do wód albo do ziemi na terenach zurbanizowanych. W pięciu kontrolach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły np.: ustalenia

¹⁰⁷ Dz. U. z 2002 r. poz. 46, ze zm.

¹⁰⁸ Zarządzenie Nr 80/2019 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 31 grudnia 2019 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

wysokości opłaty za usługi wodne, odprowadzania wód opadowych i roztopowych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, zastosowania innej średnicy wylotów niż określono w pozwoleniu wodnoprawnym oraz przekroczenia dopuszczalnej ilości ścieków odprowadzanych do wód lub do ziemi. Dyrektor RZGW zarządzeniami pokontrolnymi nałożył na kontrolowanych obowiązek usunięcia nieprawidłowości.

RZGW w Gliwicach przeprowadził cztery kontrole w zakresie odprowadzania wód opadowych oraz roztopowych do wód albo do ziemi na terenach zurbanizowanych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieuregulowania stanów formalnoprawnych w zakresie odprowadzania ścieków opadowych, braku stosownych pozwoleń wodnoprawnych, braku urządzeń wodnych o określonych parametrach oraz niedokonywania bieżącej konserwacji funkcjonujących urządzeń wodnych. Dyrektor RZGW zarządzeniami pokontrolnymi nałożył na kontrolowanych obowiązek usunięcia nieprawidłowości.

W latach 2018–2020 (I półrocze) do pięciu z sześciu RZGW¹⁰⁹ nie wpłynęły żadne skargi, wnioski i petycje związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Do RZGW w Warszawie wpłynęła jedna skarga dotycząca zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych w związku z budową stacji benzynowej, którą załatwiono prawidłowo. Ponadto do RZGW w Warszawie wpłynęły również 24 wnioski dotyczące zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych, w tym m.in. niewłaściwego utrzymania urządzeń odwadniających, utwardzenia gruntów w sposób naruszając zmianę stosunków wodnych oraz lokalizacji inwestycji mieszkaniowych. Kontrola wykazała, że w przypadku spraw dotyczących pięciu z 24 wniosków termin ich załatwienia wynosił od 45 do 86 dni od daty ich wpływu, co było niezgodne z art. 237 w związku z art. 244 Kpa, zgodnie z którym wnioski powinno załatwiać się bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. Sytuację tę wyjaśniano znaczną liczbą spraw przypadających na jednego pracownika.

W przypadku połowy skontrolowanych RZGW informacje kwartalne dotyczące przyjmowania i załatwiania zestawienia skarg, wniosków i petycji były przekazywały do KZGW w terminach określonych w zarządzeniu Prezesa PGW Wody Polskie z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg powszechnych, wniosków i petycji, tj. do 15 dnia miesiąca następującego po zakończeniu kwartału. Opóźnienia w tym zakresie odnotowano w pozostałych 3 RZGW¹¹⁰. Dotyczyły one ogółem sześciu informacji kwartalnych, a opóźnienia wynosiły od 1–15 dni.

Skargi, wnioski i petycje

¹⁰⁹ Dotyczyło to RZGW w: Białymstoku, Gdańsku, Gliwicach, Poznaniu oraz w Szczecinie.

¹¹⁰ Dotyczyło to RZGW w: Gdańsku, Gliwicach i Warszawie.

5.3.3. Zarządy Zlewni

Przygotowanie zarządów zlewni do realizacji zadań dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

Większość zarządów zlewni (osiem z 12)¹¹¹ była należycie przygotowane do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Zadanie w tym zakresie zostały bowiem przedzielone właściwym komórkom organizacyjnym, pracownicy posiadali odpowiednie wykształcenie, a w ramach organizowanych szkoleń zapewniono im podnoszenie kwalifikacji. Jednak ze względu na stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, zwracano uwagę, że przeprowadzone szkolenia nie zapobiegły błędom w prowadzonych postępowaniach administracyjnych¹¹². Zwracano również uwagę na niedostateczną liczbę zatrudnionych pracowników, zwłaszcza w początkowym okresie działalności zarządów zlewni¹¹³. Miało to wpływ m.in. na przewlekłość prowadzonych postępowań administracyjnych.

Przygotowanie Zarządu Zlewni w Katowicach do realizacji zadań dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych oceniono negatywnie. Stwierdzono, że wprowadzanie zadania w przedmiotowym zakresie przydzielone zostały właściwym komórkom organizacyjnym oraz przypisane pracownikom posiadającym odpowiednie kwalifikacje, to jednak ze względu na liczbę i skalę nieprawidłowości, przyjęte rozwiązania organizacyjne nie zapewniały efektywnej realizacji zadań zarządu zlewni. Zarządy Zlewni w Kole, Poznaniu i Warszawie z uwagi na braki kadrowe, były natomiast nie w pełni przygotowane do realizacji zadań związanych z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi.

Kontrole dotyczące odprowadzania wód opadowych lub roztopowych na terenach zurbanizowanych

Niektóre z zarządów zlewni (cztery z 12)¹¹⁴ w trzech pierwszych kwartałach 2018 r. prowadziły w formie korespondencyjnej kontrole dotyczące gospodarowania wodami na potrzeby naliczenia opłaty zmiennej, a uzyskane dane stanowiły podstawę informacji o wysokości opłat zmiennych kierowanych do podmiotów zobligowanych do ich uiszczenia. Od IV kwartału 2018 r., zgodnie z art. 552 ust. 2a i 2 b ustawy Prawo wodne, podmioty zobowiązane do wnoszenia opłat zostały zobowiązane do składania oświadczeń w terminie 30 dni od dnia, w którym upływa dzień przypadający na koniec każdego kwartału.

Przykłady

W Zarządzie Zlewni w Koszalinie w II i w III kwartale 2018 r. przeprowadzono 470 kontroli korespondencyjnych, spośród których 78 dotyczyło odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód. Kontrole te miały na celu uzyskanie od podmiotów informacji o ilości pobieranych wód podziemnych, wód powierzchniowych, odprowadzanych ścieków do wód lub do ziemi i odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód. Ponadto w okresie I–III kwartał 2019 r. przeprowadzono osiem kontroli gospodarowania wodami, w tym jedną dotyczącą odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód.

¹¹¹ Z wyłączeniem zarządów zlewni w Katowicach, w Kole, Poznaniu i Warszawie.

¹¹² Zarządy zlewni w Gdańsku i w Warszawie.

¹¹³ Zarządy zlewni w Kole, w Poznaniu i w Warszawie.

¹¹⁴ Dotyczyło to zarządów zlewni w: Katowicach, Koszalinie, Olsztynie i Szczecinie.

Zarząd Zlewni w Olsztynie przeprowadził 100 kontroli gospodarowania wodami za okres I–III kwartału 2018 r. Zakres kontroli dotyczył przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne albo pozwoleniach zintegrowanych w zakresie odprowadzania do wód – wód opadowych i roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej, służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast.

Pracownicy dwóch zarządów zlewni¹¹⁵ uczestniczyli w czynnościach kontrolnych w ramach kontroli prowadzonych przez właściwe RZGW. Dotyczyło to uczestnictwa w wizji terenowej prowadzonej przez RZGW w Poznaniu, dotyczącej odprowadzania wód opadowych i roztopowych z ulic miasta Tuliszków¹¹⁶ oraz w prowadzonej przez RZGW w Szczecinie kontroli przestrzegania warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym na odprowadzanie do cieku Wierzbak wód opadowych z terenu projektowanego zespołu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej¹¹⁷.

Do 11 skontrolowanych zarządów zlewni w latach 2018–2020 (I kwartał) nie wpłynęły skargi, wnioski i petycje związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. W przypadku Zarządu Zlewni w Gdańsku wpłynęła jedna taka skarga, której przedmiotem było zalanie przejścia podziemnego w obrębie peronu osobowego Gdynia Cisowa. Skargę tą załatwiono prawidłowo informując skarżącego o sposobie jej załatwienia oraz wykonując konieczne prace konserwacyjne.

Większość skontrolowanych zarządów zlewni (11 z 12) terminowo wywiązywała się z obowiązków w zakresie przekazywania do właściwych miejscowo RZGW informacji kwartalnych dotyczących przyjmowania i załatwiania zestawienia skarg, wniosków i petycji. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w Zarządzie Zlewni w Katowicach, który nie sporządził trzech takich informacji, a dwie przekazał do RZGW w Gliwicach po terminie określonym w zarządzeniu Prezesa PGW Wody Polskie z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg powszechnych, wniosków i petycji, tj. do 10 dnia miesiąca następującego po zakończeniu kwartału.

5.3.4. Gminy miejskie

Większość skontrolowanych miast (16 z 18) była należycie przygotowane do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych¹¹⁸. Zadania w tym zakresie przypisano regulaminami organizacyjnymi właściwym wydziałom urzędów miast, a także w zakresach obowiązków – ich pracownikom.

Skargi, wnioski i petycje

Przygotowanie miast do realizacji zadań dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

¹¹⁵ Dotyczyło to zarządów zlewni w Kole i Szczecinie.

¹¹⁶ W dalszym toku postępowania, RZGW i przedstawiciele gminy Tuliszków ustalili, że zagadnieniem związanym z uporządkowaniem sytuacji dotyczącej odprowadzania wód opadowych i roztopowych z ulic miasta Tuliszków oraz gruntów prywatnych, zajmie się gmina Tuliszków.

¹¹⁷ W toku tej kontroli m.in. wyliczono ilość wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do wód w ramach wydanego pozwolenia wodnoprawnego, a Zarząd Zlewni ustalił i przekazał w formie informacji wysokość należnych opłat. Podmiot zobowiązany do uiszczania opłat do którego skierowano informację złożył reklamację, która nie została uznana, a wysokość opłat ustalono w decyzji. Należne opłaty zostały wyegzekwowane w postępowaniu windykacyjnym, prowadzonym przez KZGW.

¹¹⁸ Za wyjątkiem m.st. Warszawy i miasta Ciechanowa.

W przypadku dwóch miast stwierdzono nienależyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Dotyczyło to m.st. Warszawy i Miasta Ciechanów.

Przykłady

Miasto Stołeczne Warszawa nie było należycie przygotowane do rzetelnej realizacji zadań z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Przyjęte rozwiązania organizacyjne nie gwarantowały prawidłowego wykonywania tych zadań. Powierzono je ponad dwudziestu komórkom organizacyjnym i podmiotom¹¹⁹ bez zapewnienia odpowiedniej koordynacji ich działań i nadzoru nad ich realizacją. Nie opracowano bowiem zintegrowanego systemu zagospodarowania wód opadowych i rozwoju kanalizacji deszczowej oraz opracowania ogólnomiejskiego programu ich zagospodarowania i rozwoju kanalizacji deszczowej, pomimo wskazania takiej potrzeby w przyjętych dla m. st. Warszawy dokumentach strategicznych i koncepcyjnych¹²⁰. Zdaniem NIK, brak skoordynowanego zarządzania zadaniami z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych stanowił jeden z powodów niewystarczającego finansowania działań i złego stanu posiadanych przez Miasto urządzeń.

W przypadku **Miasta Ciechanów** przyjęte rozwiązania organizacyjne nie gwarantowały prawidłowego ich wykonywania. Zadania te powierzono trzem komórkom organizacyjnym Urzędu i Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji bez zapewnienia należytego nadzoru nad ich realizacją. Ustalono, że zadania związane z prowadzeniem spraw dotyczących opłat za zmniejszenie naturalnej retencji, pomimo odejścia z pracy jednego z dwóch pracowników, od lutego 2019 r. nie zostały przypisane innemu pracownikowi, co negatywnie wpłynęło na ich realizację.

Blisko połowa gmin (osiem z 18) zarządzała siecią kanalizacji deszczowej, ogólnospławnej (jeżeli taka występowała) oraz innymi gminnymi urządzeniami służącymi zagospodarowywaniu wód opadowych i roztopowych poprzez właściwe komórki organizacyjne urzędów miast¹²¹. Zaplecze techniczne służące bieżącemu utrzymaniu sprawności sieci i urządzeń zapewniało zlecając usługi konserwacyjne (np. drobne naprawy, czyszczenie i udrażnianie sieci) jednostkom gminy lub zewnętrznym podmiotom.

Pozostałe gminy (10 z 18) powierzyły zarządzanie tą infrastrukturą lub jej częścią wyspecjalizowanym gminnym spółkom lub jednostkom budżetowym.

¹¹⁹ Zadania te realizowało: 18 dzielnic, Biuro Infrastruktury Urzędu Miasta, Biuro Ochrony Środowiska Urzędu Miasta, Zarząd Zieleni m.st. Warszawy, Zarząd transportu Miejskiego w Warszawie, Zarząd Dróg Miejskich w Warszawie, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A.

¹²⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy (z 2006 r.), Polityce rozwoju systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w Warszawie do 2025 r. (z 2006 r.), Strategii adaptacji do zmian klimatu dla m.st. Warszawy (z 2019 r.) oraz Koncepcji zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenie m.st. Warszawy w ujęciu przestrzennym z 2020 r.

¹²¹ Dotyczyło to miast: Bartoszyce, Ełk, Koło (do 31 marca 2020 r.), Olsztyn, Garwolin, Kołobrzeg, Szczecin, Tczew.

Przykłady

Miasto Gdańsk na podstawie uchwały Rady Miasta oraz umowy, realizację zadań w zakresie m.in. kanalizacji służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, powierzyło Spółce Gdańskie Wody sp. z o.o. Zarządzanie ww. infrastrukturą obejmowało m.in. jej eksploatację, konserwację oraz remonty w celu zachowania jej sprawności, a także bieżące administrowanie infrastrukturą, w tym prowadzenie inwestycji koniecznych do jej prawidłowego funkcjonowania i podejmowanie działań zapewniających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.

W przypadku **m.st. Warszawy** zarządzanie obiektami służącymi retencji, infiltracji i opóźnianiu odpływu wód (m.in. rowami i kanałami, zbiornikami retencyjnymi, retencyjno-rozsączającymi, studniami chłonnymi) powierzono urzędowi 18 dzielnic miasta. Za eksploatację systemu kanalizacji deszczowej i ogólnospławnej odpowiadało Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A.

W przypadku jednego z 10 miast (Gdańsk), które powierzyły zadania wyspecjalizowanym podmiotom, nadzór nad spółką komunalną (Gdańskie Wody sp. z o.o.) sprawowano w sposób nieskuteczny, gdyż nie zapewnił on prawidłowego wykonywania przez nią zadań dotyczących uzyskiwania w imieniu gminy pozwoleń wodnoprawnych. Skutkowało to odprowadzaniem wód 14 wylotami¹²² bez pozwoleń wymaganych na usługi wodne z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego¹²³.

Sprawowanie nadzoru i kontroli zarządczej przez miasta

W przypadku niektórych urzędów miast (czterech z 18), nie zapewniono wymaganej art. 68 i 69 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi¹²⁴. Rodzaj, skala lub zakres stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących realizacji tych zadań wskazywały bowiem, że kontrola zarządcza nie była sprawowana w sposób zapewniający zgodność podejmowanych w ww. zakresie działań z przepisami prawa, a także w zakresie efektywności i skuteczności przepływu informacji.

Przykłady

W **Urzędzie Miasta Bartoszyce** nie prowadzono kontroli wewnętrznych, a organizacja polityki kadrowej nie zapewniała ciągłości przepływu informacji dotyczących infrastruktury służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych.

W **Urzędzie m.st. Warszawy** m.in. nie funkcjonowały mechanizmy monitorowania i oceny realizowanych zadań, nie prowadzono kontroli i audytów wewnętrznych oraz nie zapewniono przepływu informacji między Prezydentem Miasta, a poszczególnymi podmiotami realizującymi ww. zadania. Nie monitorowano także celów dotyczących systemu kanalizacji odprowadzania wód opadowych i roztopowych, określonych w Polityce rozwoju systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w Warszawie.

¹²² Wody opadowe i roztopowe odprowadzano do: Martwej Wisły, Potoku Siedleckiego i Jasień, kanału Raduni, wód powierzchniowych w rejonie Śluzy Północnej, zbiornika retencyjnego na Potoku Oruńskim i czterech rowów.

¹²³ Dotychczasowe pozwolenia wygasły w okresie od 30 września 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.)

¹²⁴ Dotyczyło to Urzędu Miasta Bartoszyce, Urzędu Miasta Ciechanów, Urzędu Miasta Garwolin oraz Urzędu m.st. Warszawy.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Prowadzenie kontroli przestrzegania zakazów z art. 9 uozzwios

W większości skontrolowanych miast (11 z 18) prowadziło kontrole przestrzegania zakazów wynikających z art. 9 uozzwios¹²⁵. Kontrole te obejmowały sprawdzenie czy wody opadowe i roztopowe nie są odprowadzane z posesji do sieci kanalizacji sanitarnej lub/i czy ścieki bytowe i przemysłowe nie są odprowadzane do urządzeń kanalizacyjnych przeznaczonych do odprowadzania wód opadowych i roztopowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości m.in. wzywano do usunięcia nielegalnych podłączeń lub wydawano nakazy odłączenia. W przypadkach niezastosowania się do nich likwidowano nielegalne podłączenia we własnym zakresie, a w niektórych przypadkach powiadamiano organy ścigania.

Przykłady

Spółka Katowickie Wodociągi w latach 2018–2020 (I kwartał) przeprowadziła 114 kontroli prawidłowości nowych podłączeń oraz 75 kontroli przestrzegania przez mieszkańców i przedsiębiorców zasad korzystania z infrastruktury miejskiej. W ich wyniku ujawniono 25 przypadków niedozwolonych podłączeń, z czego osiem umożliwiałoby odprowadzanie wód opadowych do kanałów sanitarnych, a 17 – odprowadzania ścieków do kanalizacji deszczowej. W ww. okresie w sprawach związanych z prowadzeniem kontroli dotyczących odprowadzania ścieków i wód opadowych z posesji Spółka Katowickie Wodociągi współpracowała ze Strażą Miejską, przeprowadzając wspólnie 62 kontrole dotyczące niezgodnego z prawem pozbywania się nieczystości ciekłych. W ich wyniku ujawniono trzy przypadki nieprawidłowego odprowadzania ścieków do kanalizacji deszczowej, o których powiadomiono organy ścigania.

Spółka AQUANET S.A. w Poznaniu, zarządzająca m.in. siecią kanalizacji ogólnospławnej miasta Poznania, w okresie objętym kontrolą prowadziła kontrole nielegalnego odprowadzania wód opadowych i roztopowych do kanalizacji sanitarnej, obejmując nimi 1757 posesji. W przypadku 51 z nich stwierdzono nielegalne odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji sanitarnej. W efekcie podjętych przez ww. Spółkę interwencji właściciele wszystkich tych posesji usunęli nieprawidłowe podłączenia.

Wywiązywanie się miast z obowiązku składania sprawozdań

Burmistrzowie i prezydenci większości skontrolowanych miast (11 z 18) wywiązywali się terminowo z określonego art. 328 ust. 2 ustawy Prawo wodne obowiązku sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programie ochrony wód morskich, za rok poprzedni i przekazywania ich ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej do 28 lutego roku następnego. Przypadki niezłożenia tych sprawozdań miały miejsce w pięciu miastach¹²⁶, a w dwóch¹²⁷ złożenie sprawozdań nastąpiło z przekroczeniem ww. terminu.

Rozpatrywanie skarg wniosków i petycji dotyczących wód opadowych i roztopowych

Do dziewięciu z 18 skontrolowanych urzędów miast wpłynęło łącznie 108 skarg, wniosków i petycji dotyczących kwestii związanych z wodami opadowymi i roztopowymi, w tym m.in.: zalewania posesji i budynków wodami

¹²⁵ Kontrole prowadzono w: Bartoszycach, Ciechanowie, Ełku, Garwolinie, Gdańsku, Katowicach, Koszalinie, Poznaniu, Raciborzu, Tczewie oraz Warszawie.

¹²⁶ Dotyczyło to miast: Ełk, Koło, Koszalin, Szczecin i Tczew.

¹²⁷ Dotyczyło to miast: Kołobrzeg i Olsztyn.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

opadowymi, w tym pochodzącymi z sąsiednich nieruchomości, odwodnienia dróg, naliczania opłat za odprowadzanie wód opadowych do miejskiej sieci kanalizacji deszczowej¹²⁸. W zbadanych sprawach skarg, wniosków i petycji, nie wystąpiły przypadki nieudzielenia odpowiedzi wnoszącym je podmiotom, ani też przekroczenia terminu ich załatwienia określonego art. 237 §1 Kpa (tj. bez zbędnej zwłoki, nie później niż w terminie miesiąca). Załatwiając skargi, wnioski i petycje skontrolowane miasta reagowały na wniesione przez mieszkańców skargi, wnioski i petycje związane z wodami opadowymi i roztopowymi, podejmując działania adekwatne do zgłoszonych potrzeb i możliwości finansowych budżetów.

Przykład

Do **Urzędu Miasta Gdyni** wpłynęło 14 wniosków, które dotyczyły budowy kanalizacji deszczowej, odwodnienia dróg i zalewania nieruchomości podczas opadów. Badanie sposobu załatwienia 10 z nich wykazało m.in., że wszystkie wnioski dotyczyły inwestycji. Wnioskodawcom udzielono odpowiedzi, w których informowano o wpisaniu na listę potrzeb inwestycyjnych oraz o podjęciu realizacji inwestycji w miarę możliwości finansowych miasta.

¹²⁸ Dotyczyło to miast: Bartoszyce, Ciechanów, Garwolin, Gdańsk, Gdynia, Katowice, Olsztyn, Poznań oraz Warszawa.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli	Celem głównym kontroli była odpowiedź na pytanie czy zapewniono prawidłową gospodarkę wodami opadowymi i roztopowymi.
Cele szczegółowe	Założono, że zadania kontrolne umożliwią udzielenie odpowiedzi na następujące cele szczegółowe: <ol style="list-style-type: none">1. Czy zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych były realizowane skutecznie?2. Czy środki na realizację zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych były wydatkowane oszczędnie i wydajnie?3. Czy przygotowanie jednostek oraz nadzór i kontrola nad ich funkcjonowaniem umożliwiają właściwe zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych?
Zakres podmiotowy	Badaniami kontrolnymi objęto 39 jednostek, w tym Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, sześć regionalnych zarządów gospodarki wodnej, 12 zarządów zlewni, 18 urzędów miejskich oraz dwa wyspecjalizowane podmioty zajmujące się gospodarką wodno-ściekową.
Kryteria kontroli	W jednostkach organizacyjnych PGW Wody Polskie kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, z uwzględnieniem kryteriów: legalności, rzetelności, celowości i gospodarności. W jednostkach samorządu terytorialnego kontrolę przeprowadzono natomiast na podstawie art. 2 ust. 2 ww. ustawy, z uwzględnieniem kryteriów: legalności, rzetelności i gospodarności.
Okres objęty kontrolą	Kontrolą objęto lata 2018–2020 (do dnia zakończenia kontroli). Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 4 marca 2020 r. do dnia 15 września 2020 r.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W ramach analizy przedkontrolnej uzyskano z: Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, urzędów marszałkowskich i urzędów gmin miejskich, informacje dotyczące zagadnień związanych z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi. W trakcie kontroli jednostkowych zasięgnięto ponadto dodatkowych informacji w 91 jednostkach niekontrolowanych. Informacje pobierano głównie w ramach kontroli prowadzonych w urzędach miast, a ich zakres obejmował m.in. dane: o lokalnych podtopieniach (uzyskano z właściwych miejscowo jednostek Państwowej Straży Pożarnej), wydanych pozwoleń na budowę obejmujących roboty skutkujące zmniejszeniem naturalnej retencji terenowej (informacje uzyskane ze starostw powiatowych), a także o pozwoleniach wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej (z jednostek PGW Wody Polskie).
Udział innych organów kontroli na podstawie art. 12 ustawy o NIK	W kontroli nie uczestniczyły inne organy kontroli.

Wyniki kontroli przedstawiono w 39 wystąpieniach pokontrolnych, przy czym do czterech z nich wniesiono 11 zastrzeżeń, z których: pięć zostało uwzględnionych w całości, trzy uwzględnione w części, a trzy oddalone.

W ww. wystąpieniach sformułowano łącznie 90 wniosków pokontrolnych, z których 45 zostało zrealizowanych, 34 pozostawały w realizacji, a 11 posiadało status niezrealizowany.

W przypadku skontrolowanych jednostek PGW Wody Polskie dotyczyły one m.in.:

- terminowego załatwiania spraw dotyczących pozwoleń wodnoprawnych oraz zatwierdzania taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków;
- prowadzenia ww. postępowań z zachowaniem zasady czynnego udziału stron;
- niezwłocznego zamieszczania w BIP informacji o tych postępowaniach;
- rzetelnego ujmowania danych w ewidencjach, w tym prowadzonych w ramach systemu informatycznego gospodarowania wodami;
- przekazywania zarządom zlewni informacji o wydanych pozwoleniach wodnoprawnych w celu umożliwienia naliczania im opłat za odprowadzanie wód;
- podejmowania działań wobec podmiotów, które odprowadzają wody opadowe bez wymaganych pozwoleń;
- wystawiania informacji o ustaleniu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych podmiotom zobowiązanym do ich ponoszenia.

Wnioski pokontrolne skierowane do burmistrzów i prezydentów miast dotyczyły natomiast głównie:

- ustalania nieruchomości spełniających przesłanki do naliczenia opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej oraz terminowego przekazywania informacji o ich ustaleniu podmiotom zobowiązanym do ich uiszczenia;
- uzyskania pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych;
- sporządzania i terminowego przekazywania ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej sprawozdań z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programie ochrony wód morskich.

Finansowe rezultaty kontroli wyniosły łącznie 25 494 407,76 zł i dotyczyły:

- kwot uzyskanych nienależnie, tj.: wpływów z opłat za korzystanie z kanalizacji deszczowej (21 818 422,00 zł) uzyskanych z naruszeniem art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej oraz kwot nienależnie pobranych opłat za zmniejszenie naturalnej retencji (1731,00 zł);
- uszczupleń środków z tytułu: nienaliczania i niedochodzenia należności za korzystanie z miejskiej sieci kanalizacji deszczowej (8940,96 zł), nieustalenia lub zaniżenia wysokości opłat stałych za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód (5272,00 zł), nieustalenia opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej (20 314,30 zł);

ZAŁĄCZNIKI

- kwot wydatkowanych z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami, tj. dofinansowania inwestycji wypłaconego pomimo braku dowodu dotyczącego faktycznie poniesionych wydatków (4000,00 zł);
- potencjalnych finansowych skutków nieprawidłowości dotyczących ustalenia opłat za odprowadzanie wód opadowych w trakcie i w związku z ustaleniami kontroli NIK (3 627 399,00 zł);
- pożytków finansowych wynikających z naliczenia i wyegzekwowania w wyniku kontroli NIK: należnych opłat stałych za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód (2789,00 zł), a także opłat za korzystanie z kanalizacji deszczowej wraz z odsetkami (5539,50 zł).

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura NIK w Gdańsku	RZGW w Gdańsku ul. Fr. Rogaczewskiego 9/19 80–804 Gdańsk	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Aleksandra Bodnar Dyrektor RZGW
2.		Zarząd Zlewni w Gdańsku ul. Sucha 12 80–531 Gdańsk	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Dorota Topp-Chudnicka Dyrektor Zarządu Zlewni
3.		Zarząd Zlewni w Tczewie ul. 30 stycznia 50 83–110 Tczew	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Barbara Jezierska Dyrektor Zarządu Zlewni
4.		Urząd Miejski w Gdańsku ul. Długie Ogrody 8/12 80–803 Gdańsk	Aleksandra Dulkiwicz Prezydent Miasta Gdańska
5.		Urząd Miasta Gdyni Al. Marszałka J. Piłsudskiego 52/54 81–382 Gdynia	Wojciech Szczurek Prezydent Miasta Gdyni
6.		Urząd Miejski w Tczewie Plac Marszałka Piłsudskiego 1 8–110 Tczew	Mirosław Pobłocki Prezydent Miasta Tczewa
7.		Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska, ul. Żaglowa 11 80–560 Gdańsk	Włodzimierz Bartosiewicz Dyrektor Dyrekcji Rozbudowy Miasta Gdańska
8.	Delegatura NIK w Katowicach	RZGW w Gliwicach ul. H. Sienkiewicza 2 44–100 Gliwice	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Mirosław Kurz Dyrektor RZGW

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
9.	Delegatura NIK w Katowicach	Zarząd Zlewni w Gliwicach ul. Robotnicza 2 44-100 Gliwice	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Tomasz Szczepanik Dyrektor Zarządu Zlewni
10.		Zarząd Zlewni w Katowicach, Plac Grunwaldzki 8-10 40-127 Katowice	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Adrianna Kręt Dyrektor Zarządu Zlewni
11.		Urząd Miasta Katowice ul. Młyńska 4 40-098 Katowice	Marcin Krupa Prezydent Miasta Katowice
12.		Urząd Miejski w Gliwicach ul. Zwycięstwa 21 44-100 Gliwice	Adam Neumann Prezydent Miasta Gliwice
13.		Urząd Miasta Racibórz ul. Króla Stefana Batorego 6 47-400 Racibórz	Dariusz Polowy Prezydent Miasta Racibórz
14.	Delegatura NIK w Poznaniu	RZGW Poznań ul. Chlebowa 4/8 61-003 Poznań	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Bogumił Nowak Dyrektor RZGW
15.		Zarząd Zlewni w Poznaniu ul. Szewska 1 61-760 Poznań	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Arkadiusz Koza p.o. Dyrektora Zarządu Zlewni
16.		Zarząd Zlewni w Kole ul. Bolesława Prusa 3 62-600 Koło	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Jan Bartczak Dyrektor Zarządu Zlewni
17.		Urząd Miasta Poznania Plac Kolegiacki 17 61-841 Poznań	Jacek Jaśkowiak Prezydent Miasta Poznania
18.		Urząd Miejski w Kole ul. Stary Rynek 1 62-600 Koło	Krzysztof Witkowski Burmistrz Miasta Koła
19.		Urząd Miejski w Gnieźnie ul. Lecha 6 62-200 Gniezno	Tomasz Budasz Prezydent Miasta Gniezna
20.	Delegatura NIK w Szczecinie	RZGW Szczecin ul. Tama Pomorzańska 13A 70-030 Szczecin	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Marek Duklanowski Dyrektor RZGW

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
21.	Delegatura NIK w Szczecinie	Zarząd Zlewni w Szczecinie ul. Teofila Firlika 19 71-637 Szczecin	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Grażyna Ingielewicz Dyrektor Zarządu Zlewni
22.		Zarząd Zlewni w Koszalinie ul. Zwycięstwa 111 75-601 Koszalin	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Marta Ziółkowska-Klinkosz Dyrektor Zarządu Zlewni
23.		Urząd Miasta Szczecin Plac Armii Krajowej 1 70-456 Szczecin	Piotr Krzystek Prezydent Miasta Szczecin
24.		Urząd Miejski w Koszalinie ul. Rynek Staromiejski 6-7 75-007 Koszalin	Piotr Jedliński Prezydent Miasta Koszalina
25.		Urząd Miasta Kołobrzeg ul. Ratuszowa 13 78-100 Kołobrzeg	Anna Mieczkowska Prezydent Miasta Kołobrzeg
26.		Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Koszalinie Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 14 75-711 Koszalin	Piotr Kroll Prezes Zarządu Sp. z o.o. Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Koszalinie
27.	Delegatura NIK w Warszawie	RZGW Warszawa, ul. Zarzeczce 13B 03-194 Warszawa	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Agnieszka Zientara p.o. Dyrektora RZGW
28.		Zarząd Zlewni w Warszawie ul. Elektronowa 2 03-219 Warszawa	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Anna Rudlicka Dyrektor Zarządu Zlewni
29.		Zarząd Zlewni Ciechanów, ul. Powstańców Warszawskich 11 06-400 Ciechanów	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Janusz Prusiński Dyrektor Zarządu Zlewni
30.		Urząd Miasta Stołecznego Warszawy Plac Bankowy 3/5 00-950 Warszawa	Rafał Trzaskowski Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy
31.		Urząd Miasta Ciechanów Plac Jana Pawła II 6 06-400 Ciechanów	Krzysztof Kosiński Prezydent Miasta Ciechanów
32.		Urząd Miasta Garwolina ul. Staszica 15 08-400 Garwolin	Marzena Bogusława Świeczak Burmistrz Miasta Garwolin

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
33.	Delegatura NIK w Olsztynie	KZGW Warszawa ul. Grzybowska 80/82 00-844 Warszawa	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie
34.		RZGW Białystok ul. Jana Klemensa Branickiego 17A 15-085 Białystok	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Mirosław Markowski Dyrektor RZGW
35.		Zarząd Zlewni w Olsztynie ul. Partyzantów 1/2 10-526 Olsztyn	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Marek Wilczopolski Dyrektor Zarządu Zlewni
36.		Zarząd Zlewni w Augustowie ul. 29-go listopada 5 16-300 Augustów	Przemysław Daca Prezes PGW Wody Polskie Edyta Borzyszkowska Dyrektor Zarządu Zlewni
37.		Urząd Miasta Olsztyna Plac Jana Pawła II 1 10-101 Olsztyn	Piotr Grzymowicz Prezydent Olsztyna
38.		Urząd Miasta Ełk ul. J. Piłsudskiego 4 19-300 Ełk	Tomasz Andrukiewicz Prezydent Miasta Ełku
39.		Urząd Miasta Bartoszyce ul. Bohaterów Monte Cassino 1 11-200 Bartoszyce	Piotr Petrykowski Burmistrz Miasta Bartoszyce

Wykaz ocen kontrolowanych jednostek

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
1.	KZGW	0	<p>Podjęcie działań mających na celu zmianę prawa w zakresie opłat za usługi wodne, w tym za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte prowadzenie monitoringu zaległości w opłatach za usługi wodne z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p> <p>Podjęcie skutecznych działań windykacyjnych dotyczących należności z tytułu opłat za ww. usługi wodne.</p>	<p>Załatwienie spraw dotyczących odwołań od pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem miesięcznego terminu (art. 35 § 3 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Załatwienie skarg z naruszeniem przepisów Kpa, tj.: z przekroczeniem terminów ich załatwienia (art. 237 § 1) oraz nie wywiązywanie się z obowiązku poinformowania skarżącego o przyczynach zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy (art. 237 § 4 w zw. z art. 36 § 1).</p> <p>Rozpatrywanie ponagale wniesionych przez strony postępowań po terminie określonym art. 37 § 5 Kpa.</p>
2.	RZGW w Białymstoku	0	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z przepisami Prawa wodnego.</p> <p>Rzetelne prowadzenie systemu informacyjnego gospodarowania wodami.</p> <p>Skuteczna i efektywna kontrola realizacji zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwienie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Nierzetelne wykonywanie obowiązków dotyczących publikacji informacji dotyczących prowadzonych postępowań – opóźnienia w publikacji danych w BIP.</p> <p>Nierzetelne rozpatrywanie wniosków w ramach postępowań w sprawie wydania decyzji o zatwierdzeniu taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.</p> <p>Wydawanie decyzji w sprawie zatwierdzenia taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków po terminie określonym art. 24 c ust. 1 uozwziw.</p>
3.	RZGW w Gdańsku	0	<p>Rzetelna realizacja zadań w zakresie: uzgadniania dokumentów planistycznych obejmujących obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz kontroli gospodarowania wodami.</p>	<p>Załatwienie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Naruszenie, określonej art. 10 Kpa zasady czynnego udziału strony w postępowaniu poprzez niezapewnienie stronom postępowań o wydanie pozwoleń wodnoprawnych możliwości wypowiedzenia się w sprawie zebranych dowodów, materiałów oraz zgłoszonych żądań.</p> <p>Nieprzekazanie dyrektorom właściwych zarządów zlewni informacji o wydaniu pozwoleń wodnoprawnych, w celu umożliwienia im realizacji, określonego art. 268 ust. 1 pkt 3 lit a Prawa wodnego, obowiązku naliczenia opłat dla podmiotów korzystających z usługi wodnej polegającej na odprowadzaniu wód do wód.</p> <p>Niepodjęcie działań wobec podmiotów, które odprowadzały wody opadowe i roztopowe bez wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na usługę, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p> <p>Nierzetelne rozpatrywanie wniosków w ramach postępowań w sprawie wydania decyzji o zatwierdzeniu taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.</p> <p>Wydawanie decyzji w sprawie zatwierdzenia taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków po terminie określonym art. 24 c ust. 1 uozwziw.</p> <p>Nierzetelne prowadzenie Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami.</p>

4.	RZGW w Gliwicach	O	<p>Rzetelna realizacja zadań związanych z zapewnieniem ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniem skutkom suszy.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz naruszenie w tych postępowaniach zasady czynnego udziału strony (art. 10 Kpa) poprzez niezapewnienie stronom możliwości wypowiedzenia się w sprawie zebranych dowodów, materiałów oraz zgłoszonych żądań.</p> <p>Nieuzasadnione wydłużanie czasu prowadzenia postępowania w sprawach o wydanie pozwoleń wodnoprawnych i zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków.</p> <p>Nierzetelne wykonywanie obowiązków dotyczących publikacji informacji dotyczących prowadzonych postępowań – opóźnienia w publikacji danych w BIP.</p> <p>Wydawanie decyzji w sprawie zatwierdzenia taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków po terminie określonym art. 24 c ust. 1 uozwzwoś.</p> <p>Udostępnianie dyrektorom właściwych Zarządów Zlewni danych dotyczących wydanych pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne w terminach mogących utrudniać naliczanie opłat za korzystanie z ww. usług.</p> <p>Niewywiązywanie się z określonych wewnętrzными regulacjami obowiązków w zakresie rejestrowania i skarg, wniosków i petycji oraz przekazywania kwartalnych informacji w tym zakresie.</p>
5.	RZGW w Poznaniu	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.</p> <p>Skuteczne prowadzenie kontroli w zakresie związanym z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Naruszenie, określonej art. 10 Kpa zasady czynnego udziału strony w postępowaniu poprzez niezapewnienie stronom postępowania o wydanie pozwoleń wodnoprawnych możliwości wypowiedzenia się w sprawie zebranych dowodów, materiałów oraz zgłoszonych żądań.</p> <p>Wydawanie decyzji w sprawie zatwierdzenia taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków po terminie określonym art. 24 c ust. 1 uozwzwoś.</p>
6.	RZGW w Szczecinie	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa wodnego.</p> <p>Pravidłowe prowadzenie kontroli nad realizacją zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Rzetelne prowadzenie systemu informacyjnego gospodarowania wodami.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Udzielenie przez Dyrektora RZGW pełnomocnictw do wydawania pozwoleń wodnoprawnych bez powołania właściwej podstawy prawnej (art. 268a Kpa).</p>

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
7.	RZGW w Warszawie	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa wodnego.</p> <p>Efektywne prowadzenie kontroli związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Nieprzekazanie dyrektorom właściwych zarządów zlewni informacji o wydaniu pozwoleń wodnoprawnych, w celu umożliwienia im realizacji obowiązku naliczenia opłat dla podmiotów korzystających z usługi wodnej polegającej na odprowadzaniu wód do wód (art. 268 ust. 1 pkt 3 lit a Prawa wodnego).</p> <p>Nierzetelne prowadzenie systemu informacyjnego gospodarowania wodami.</p> <p>Załatwianie wniosków po upływie terminów określonych art. 237 Kpa w zw. z art. 244 Kpa.</p> <p>Niewywiązywanie się w ww. sprawach z określonego art. 245 Kpa obowiązku poinformowania wnioskodawców o czynnościach podjętych w celu rozpatrzenia wniosków oraz o przewidywanym terminie ich załatwienia.</p> <p>Nieterminowe wywiązywanie się z określonych wewnętrznych regulacjami obowiązków w zakresie przekazywania kwartalnych zbiorczych informacji dotyczących skarg, wniosków i petycji.</p>
8.	Zarząd Zlewni w Augustowie	O	<p>Prawidłowe i skuteczne realizowanie zadań związanych z naliczaniem i egzekwowaniem opłat z tytułu korzystania z usługi wodnej, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p> <p>Prawidłowe rozpatrywanie reklamacji wnoszonych przez podmioty, którym naliczono ww. opłaty.</p> <p>Skuteczne realizowanie zadań w zakresie ochrony ludności i mienia przed powodzią oraz utrzymywaniem cieków we właściwym stanie.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Nie w pełni rzetelne wywiązywanie się z określonego art. 302 ust. 1 pkt 3 i 4 Prawa wodnego obowiązku prowadzenia, na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, corocznie aktualizowanej ewidencji zawierającej m.in. dane o ilości wód odprowadzanych do wód oraz systemu odbioru wód opadowych i roztopowych (nie ujęto w niej danych dotyczących objętych próbą pozwoleń).</p>
9.	Zarząd Zlewni w Ciechanowie	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami ustawy Prawo wodne.</p> <p>Prowadzenie ewidencji na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami Prawa wodnego.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 § 3 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Sporządzenie i przekazywanie, podmiotom zobowiązanym do opłat za usługi wodne, o których mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, informacji o ustaleniu tych opłat, po ustawowym terminie ich płatności.</p> <p>Wystawienie informacji ustalających kwartalne opłaty zmienne po upływie od dwóch do 24 miesięcy od złożenia przez te podmioty oświadczeń stanowiących podstawę wystawienia tych informacji,</p>

10.	Zarząd Zlewni w Gdańsku	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami ustawy Prawo wodne. Rzetelne prowadzenie postępowań w sprawie ustalenia, że dopuszczenie wprowadzania wód do wód nie koliduje z celami, o których mowa w art. 80 ustawy Prawo wodne.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Niepodjęcie działań wobec podmiotu, który odprowadzał wody opadowe i roztopowe bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na usługę, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p> <p>Załatwienie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminów załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Naruszenie w prowadzonych postępowaniach zasad czynnego udziału strony w postępowaniu (art. 10 Kpa) oraz zasady pisemności (art. 14 Kpa).</p> <p>Podjęcie czynności w postępowaniu przez pracownika, który nie posiadał pisemnego upoważnienia Dyrektora Zarządu Zlewni, wymaganego art. 268 Kpa.</p> <p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych, pomimo istnienia braków formalnych wniosków.</p>
11.	Zarząd Zlewni w Gliwicach	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami ustawy Prawo wodne. Rzetelna realizacja zadań związanych z naliczaniem i egzekwowaniem opłat za odprowadzanie wód opadowych do wód. Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwienie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminów załatwienia sprawy (art. 35 § 3 Kpa).</p>
12.	Zarząd Zlewni w Katowicach	N	<p>Nie stwierdzono stanów w pełni prawidłowych.</p>	<p>Załatwienie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminów załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Nie naliczanie opłat za korzystanie z usług wodnych polegających na odprowadzaniu wód do wód.</p> <p>Nierzetelne prowadzenie ewidencji wydanych pozwoleń wodnoprawnych oraz ewidencji dotyczącej naliczania i windykacji opłat za odprowadzanie wód.</p> <p>Niepodjęcie działań wobec podmiotów, które odprowadzały wody opadowe i roztopowe bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na usługę określoną w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p> <p>Nieprzebranie wewnętrznych uregulowań dotyczących: procedur postępowania z należnościami zaległymi w zakresie terminów podejmowania windykacji oraz obowiązków przekazywania kwartalnych zbiorczych informacji dotyczących skarg, wniosków i petycji.</p>

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
13.	Zarząd Zlewni w Kole	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami ustawy Prawo wodne.</p> <p>Prawidłowe naliczanie opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych i wydawanie decyzji określających ich wysokość.</p> <p>Rzeczne wywiazywanie się z określonego art. 302 ust. 1 Prawa wodnego obowiązku prowadzenia, na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych, corocznie aktualizowanej ewidencji.</p>	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych pomimo niekompletności załączonych do wniosków operatów wodnoprawnych.</p> <p>Nie zamieszczanie w wydawanych decyzjach w sprawie pozwoleń wodnoprawnych, wymaganego art. 107 §1 pkt 8 Kpa stanowiska osoby wydającej decyzję.</p> <p>Wydanie pozwolenia wodnoprawnego na okres niezgodny ze wskazanym we wniosku strony.</p> <p>Przewlekłe działania w zakresie zawiadamiania stron o wszczęciu postępowań w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych.</p>
14.	Zarząd Zlewni w Koszalinie	O	<p>Prawidłowe prowadzenie postępowań dotyczących pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne, o których mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p> <p>Skuteczne wywiazywanie się z zadań w zakresie naliczania i egzekwowania opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód, a także rozpatrywania wnoszonych reklamacji i wydawania decyzji określających wysokość tych opłat.</p> <p>Rzeczne wywiazywanie się z określonego art. 302 ust. 1 Prawa wodnego obowiązku prowadzenia, na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych, corocznie aktualizowanej ewidencji.</p>	<p>Wydane pozwolenia wodnoprawne na usługę, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego zostały podpisane przez osobę nieposiadającą, wymaganego art. 268a Kpa, upoważnienia organu (Dyrektora Zarządu Zlewni) do załatwiania spraw w jego imieniu.</p>
15.	Zarząd Zlewni w Olsztynie	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami ustawy Prawo wodne i Kpa.</p> <p>Prawidłowe naliczanie i egzekwowanie opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód.</p> <p>Zgodne z wymogami Prawa wodnego prowadzenie ewidencji na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych (art. 302 ust. 1 Prawa wodnego).</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących ustalania opłat za usługi wodne, o których mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 § 2 Kpa) oraz niewywiazywanie się z obowiązku informowania stron o niezłaźwieniu sprawy w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Nie wszczęcie, wbrew wymogowi art. 272 ust. 18 i 19 Prawa wodnego, postępowania w celu wydania decyzji ustalającej wysokość opłaty za odprowadzanie wód, podmiotowi który jej nie uiszczył, pomimo uprzedniego otrzymania informacji o jej wysokości.</p> <p>Nieprzestrzeżenie wewnętrznych procedur postępowania z należnościami zaległymi w zakresie terminów przekazywania dokumentacji dotyczącej tych należności do KZGW.</p> <p>Niepodjęcie działań wobec podmiotu, który odprowadzał wody opadowe i roztopowe bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na usługę, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p>

16.	Zarząd Zlewni w Poznaniu	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami Prawa wodnego. Prawidłowe naliczanie opłat za odprowadzanie wód opadowych do wód.</p>	<p>Załatwienie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminów załatwienia sprawy (art. 35 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa). Niewezwanie strony do usunięcia braku formalnego oraz wydanie pozwolenia wodnoprawnego pomimo niekompletności operatu wodnoprawnego załączonego do wniosku. Nierzetelne wywiązywanie się z obowiązku prowadzenia, na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, corocznie aktualizowanej ewidencji zawierającej m.in. dane o ilości wód odprowadzanych do wód oraz systemu odbioru wód opadowych i roztopowych (art. 302 ust. 1 Prawa wodnego).</p>
17.	Zarząd Zlewni w Tczewie	O	<p>Prawidłowe wywiązywanie się z zadań związanych z naliczaniem i egzekwowaniem opłat za odprowadzanie wód opadowych do wód. Rzetelne wywiązywanie się z obowiązku prowadzenia, na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych, corocznie aktualizowanej ewidencji (art. 302 ust. 1 Prawa wodnego). Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Nierzetelna weryfikacja operatu wodnoprawnego w postępowaniu skutkująca błędnym określeniem w pozwoleniu wodnoprawnym wartości odprowadzanych wód i заниzeniem opłat z tego tytułu o 4,9 tys. zł. Niewywiązywanie się z obowiązku publikacji w BIP informacji o wszczęciu postępowań (art. 400 ust. 7 i art. 401 ust. 4 Prawa wodnego). Niewywiązywanie stron do usunięcia braków formalnych oraz wydawanie pozwoleń wodnoprawnych pomimo niekompletności wniosków. Naruszenie zasady czynnego udziału strony w postępowaniu (art. 10 Kpa) poprzez niezapewnienie stronom postępowań o wydanie pozwoleń wodnoprawnych możliwości wypowiedzenia się w sprawie zebranych dowodów, materiałów i zgłoszonych żądań.</p>
18.	Zarząd Zlewni w Szczecinie	O	<p>Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z wymogami Prawa wodnego. Prawidłowe wywiązywanie się z zadań związanych z naliczaniem i egzekwowaniem opłat za odprowadzanie wód opadowych do wód. Rzetelne wywiązywanie się z obowiązku prowadzenia, na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych, corocznie aktualizowanej ewidencji (art. 302 ust. 1 Prawa wodnego). Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Podpisanie decyzji w sprawie opłat za odprowadzanie wód przez osobę nieposiadającą, wymaganego art. 268a Kpa, upoważnienia organu (Dyrektora Zarządu Zlewni) do załatwiania spraw w jego imieniu. Nieprzebranie wewnętrznych procedur postępowania z należnościami zaległymi w zakresie terminów podejmowania czynności windykacyjnych.</p>

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
19.	Zarząd Zlewni w Warszawie	O	<p>Prawidłowe wykonywanie zadań związanych z ochroną ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniem skutkom suszy oraz działań służących prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami.</p> <p>Rzetelne wywiązywanie się z obowiązku prowadzenia, na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych, corocznie aktualizowanej ewidencji (art. 302 ust. 1 Prawa wodnego).</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Niewywiązanie się z obowiązku publikacji w BIP informacji o wszczęciu postępowań w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych (art. 400 ust. 7 i art. 401 ust. 4 Prawa wodnego).</p> <p>Załatwianie spraw dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 § 3 Kpa) oraz po terminach wyznaczonych na podstawie art. 36 Kpa.</p> <p>Sporządzanie i przekazywanie, podmiotom zobowiązanym do opłat za usługi wodne, o których mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, informacji o ustaleniu tych opłat, po ustawowym terminie ich płatności.</p> <p>Nie wystawienie informacji o ustaleniu wysokości opłaty stałej za odprowadzanie do wód – wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych w granicach administracyjnych miast.</p> <p>Wydawanie decyzji określających wysokość opłat za usługi wodne z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, z naruszeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 § 2 Kpa).</p> <p>Niepodjęcie działań windykacyjnych przewidzianych wewnątrznych procedurami postępowania z zaległymi należnościami.</p>
20.	Urząd Miasta Bartoszyce	O	<p>Prawidłowa realizacja zadań w zakresie diagnozowania potrzeb dotyczących budowy, rozbudowy lub przebudowy infrastruktury służącej gospodarowaniu wód opadowych.</p> <p>Wydatkowanie środków na zbadane inwestycje związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Odprowadzanie wód opadowych do wód bez pozwoleń wodnoprawnych wymaganych art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 7 prawa wodnego.</p> <p>Korzystanie z punktów zrztu wód opadowych niezgodnie z warunkami uzyskanych pozwoleń wodnoprawnych.</p> <p>Nieprzeprowadzenie przeglądów separatorów w terminach wymaganych pozwoleńmi wodnoprawnymi.</p> <p>Sporządzanie kwartalnych informacji o ustaleniu podmiotom zobowiązanym opłaty stałej za zmniejszenie naturalnej retencji z naruszeniem terminu określonego art. 272 ust. 10 w zw. z art. 272 ust. 23 Prawa wodnego.</p> <p>Niepodjęcie działań w celu naliczenia opłaty z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej pomimo obowiązku określonego art. 271 ust. 22 Prawa wodnego.</p> <p>Nie zapewnienie w Urzędzie Miasta Bartoszyce wymaganej art. 68 i 69 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi.</p>
21.	Urząd Miasta Ciechanów	O	<p>Wydatkowanie środków na zbadane zadania inwestycyjne związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych w sposób oszczędny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Odprowadzanie wód opadowych do wód bez pozwoleń wodnoprawnych wymaganych art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 7 prawa wodnego.</p> <p>Nierzetelna realizacja zadań dotyczących naliczania opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej, tj. nieustalenie opłat podmiotom, których nieruchomości spełniały wymogi z art. 34 pkt 7 Prawa wodnego.</p> <p>Nie zapewnienie w Urzędzie Miasta wymaganej art. 68 i 69 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi.</p>

22.	Urząd Miasta w Elku	O	<p>Prawidłowa realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, w tym poprzez ujmowanie zdiagnozowanych potrzeb w dokumentach strategicznych i planistycznych.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Nie wywiązywanie się z określonego art. 328 ust. 2 Prawa wodnego obowiązku sporządzenia sprawozdań rocznych z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich oraz ich przekazywania ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej.</p>
23.	Urząd Miasta Garwolin	O	<p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Oprowadzanie wód opadowych do wód bez pozwoleń wodnoprawnych wymaganych art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 7 prawa wodnego.</p> <p>Nie składanie oświadczeń wymaganych art. 552 ust. 2b pkt 2 Prawa wodnego stanowiących podstawę do naliczania opłat przez właściwy miejscowo Zarząd Zlewni.</p> <p>Przekazanie ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej sprawozdania z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich za rok 2018 po terminie określonym art. 328 ust. 2 Prawa wodnego.</p> <p>Nie zapewnienie w Urzędzie Miasta Garwolin wymaganej art. 68 i 69 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi.</p>
24.	Urząd Miejski w Gdańsku	O	<p>Prawidłowa realizacja większości zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Sprawowanie przez Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta nieskutecznego nadzoru nad Gdańskie Wody Sp. z o.o., tj. nie zapewnającego prawidłowego wykonywania powierzonych jej zadań w zakresie uzyskiwania w imieniu Miasta Gdańska pozwoleń wodnoprawnych wymaganych art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego.</p>
25.	DRMG w Gdańsku	O	<p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych inwestycji dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych w sposób oszczędny i wydajny.</p>	<p>W działalności kontrolowanej jednostki w badanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.</p>

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
26.	Urząd Miasta Gdyni	0	<p>Prawidłowe rozpoznawanie potrzeb związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, znajdujące odzwierciedlenie w gminnych dokumentach strategicznych i planistycznych.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań inwestycyjnych w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>W działalności kontrolowanej jednostki w badanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.</p>
27.	Urząd Miejski w Gliwicach	0	<p>Prawidłowa realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, w tym rzetelne zdiagnozowanie stanu istniejącej infrastruktury, potrzeb i możliwości.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych inwestycji związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych w sposób oszczędny.</p> <p>Przyjęcie rozwiązań organizacyjnych zapewniających należyty realizację zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Nierzetelne przygotowanie dwóch zadań inwestycyjnych dotyczących budowy kanalizacji deszczowej, skutkujące koniecznością odstąpienia od realizacji umów zawartych z wykonawcami oraz ich niezrealizowaniem w planowanych terminach.</p>
28.	Urząd Miejski w Gnieźnie	0	<p>Rzetelna realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Rzetelne przygotowanie i realizacja inwestycji związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>W działalności kontrolowanej jednostki w badanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.</p>

29.	Urząd Miasta Katowice	O	<p>Prawidłowa realizacja większości zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań związanych z budowa sieci kanalizacji deszczowej w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Załatwianie spraw dotyczących zmian kierunku natężania odpływu wód opadowych oraz określenia opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej z przekroczeniem terminu załatwienia sprawy (art. 35 § 3 Kpa) oraz niewywiązywanie się z obowiązku informowania stron o niezakończonych sprawach w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy (art. 36 Kpa).</p> <p>Przekazywanie podmiotowi zobowiązanemu informacje o ustaleniu opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej z opóźnieniem, co uniemożliwiało zachowanie kwartalnego okresu rozliczeniowego o którym mowa w art. 272 ust. 10 Prawa wodnego.</p> <p>Nie zidentyfikowanie nieruchomości podlegających opłacie za zmniejszenie naturalnej retencji i nie naliczono tych opłat (art. 272 ust. 22 ustawy Prawo wodne).</p>
30.	Urząd Miejski w Kole	O	<p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań związanych z budowa sieci kanalizacji deszczowej w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Ustalenie wysokości opłat za korzystanie z miejskiej kanalizacji deszczowej przez Burmistrza w umowach zawieranych z podmiotami korzystającymi z tej sieci pomimo nieokreślenia przez Radę, na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej, wysokości tych opłat lub sposobu ich ustalania oraz nieudzielenia Burmistrzowi upoważnienia w tym zakresie.</p> <p>Nie wystawienie faktur podmiotom za korzystanie z miejskiej sieci kanalizacji deszczowej.</p> <p>Zaniechanie prowadzenia windykacji zaległych opłat za korzystanie z miejskiej sieci kanalizacji deszczowej.</p> <p>Nieobciążenie odsetkami za zwłokę podmiotów, które z opóźnieniem uiszczyły opłaty za korzystanie z miejskiej kanalizacji deszczowej.</p> <p>Nie wywiązywanie się z określonego art. 328 ust. 2 Prawa wodnego obowiązku przekazania ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej sprawozdania z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich za rok 2018.</p>
31.	Urząd Miasta Kolobrzeg	O	<p>Skuteczna realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań związanych z budowa sieci kanalizacji deszczowej w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Przekazanie ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej sprawozdania z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich za rok 2019 po terminie określonym art. 328 ust. 2 Prawa wodnego.</p>

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
32.	Urząd Miasta w Koszalinie	O	<p>Prawidłowa realizacja większości zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań związanych z budową sieci kanalizacji deszczowej w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Nie podjęcie przez Prezydenta Miasta działań w celu ustalenia przez Radę, na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej, zasad pobierania opłat za korzystanie z miejskiej sieci kanalizacji deszczowej.</p> <p>Nie wywiązywanie się z określonego art. 328 ust. 2 Prawa wodnego obowiązku sporządzenia sprawozdania z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich za rok 2018 i 2019 oraz ich przekazania ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej.</p>
33.	MWIK w Koszalinie	O	<p>Prawidłowe zarządzanie miejską infrastrukturą służącą zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Określenie stawek opłat za korzystanie z miejskiej kanalizacji deszczowej w sposób niezgodny z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej.</p>
34.	Urząd Miasta Olsztyna	O	<p>Prawidłowa realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, w tym rzetelne diagnozowanie potrzeb i możliwości.</p> <p>Rzetelne przygotowanie i realizacja zbadanych zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Przekazanie ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej sprawozdania z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich za rok 2019 po terminie określonym art. 328 ust. 2 Prawa wodnego.</p>
35.	Urząd Miasta Poznań	P	<p>Prawidłowa realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań inwestycyjnych związanych z budową sieci kanalizacji deszczowej w sposób oszczędny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>W działalności kontrolowanej jednostki w badanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.</p>

36.	Urząd Miasta w Raciborzu	O	<p>Prawidłowa realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, w tym rzetelne rozpoznanie potrzeb z tym związanych i planowanie zadań inwestycyjnych niezbędnych dla poprawy stanu technicznego infrastruktury.</p> <p>Oszczędne wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań inwestycyjnych dotyczących rozbudowy lub modernizacji infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>W działalności kontrolowanej jednostki w badanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.</p>
37.	Urząd Miasta Szczecin	O	<p>Skuteczna realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Wydatkowanie środków na realizację zbadanych zadań związanych z budowa sieci kanalizacji deszczowej w sposób oszczędny i wydajny.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Niewywiązywanie się z obowiązku określenia w formie decyzji opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej w sytuacjach, gdy podmiot zaniecha dokonania zapłaty w terminie określonym w informacji o wysokości opłaty (art. 272 ust. 24 Prawa wodnego).</p> <p>Niepodejmowanie działań windykacyjnych i egzekucyjnych wobec podmiotu, który nie uiścił opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji na rachunek bankowy Gminy.</p> <p>Nieprawidłowe naliczenie wysokości opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej za okres czterech kwartałów 2018 r. poprzez jej zawyżenie.</p> <p>Nie wywiązywanie się z określonego art. 328 ust. 2 Prawa wodnego obowiązku sporządzenia sprawozdania z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich za rok 2019 oraz jego przekazania ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej.</p>
38.	Urząd Miasta w Tczewie	O	<p>Prawidłowa realizacja zadań związanych z analizą potrzeb związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych oraz ujmowaniem wyników tych analiz w dokumentach planistycznych.</p> <p>Prawidłowa realizacja zadań inwestycyjnych z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Należyte przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>	<p>Korzystanie z punktów zrzutu wód opadowych do wód bez pozwoleń wodnoprawnych wymaganych art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 7 prawa wodnego.</p> <p>Niepodejmowanie, pomimo obowiązku określonego w art. 272 ust. 22 Prawa wodnego, działań w celu ustalania podmiotów zobowiązanych do ponoszenia opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej.</p> <p>Nie wywiązywanie się z określonego art. 328 ust. 2 Prawa wodnego obowiązku sporządzenia sprawozdań rocznych z realizacji działań ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarze właściwego dorzecza, zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich oraz ich przekazywania ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej.</p>

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
39.	Urząd Miasta Stołecznego Warszawy	O	<p>Rzeczne przeprowadzenie diagnozy potrzeb w zakresie związanym z wodami opadowymi i roztopowymi.</p> <p>Rzeczne przygotowanie inwestycji związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych oraz wydatkowanie środków na realizację tych inwestycji w sposób oszczędny.</p> <p>Promowanie wśród mieszkańców działań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych oraz wprowadzenie programu dofinansowania przedsięwzięć w tym zakresie.</p>	<p>Nieskładanie przez podmioty reprezentujące Miasto oświadczeń wymaganych art. 552 ust. 2 b pkt 1. Prawa wodnego, co skutkowało nienaliczeniem przez właściwą jednostkę organizacyjną PGW Wody Polskie opłat za odprowadzanie wód do wód.</p> <p>Sporządzanie kwartalnych informacji o ustaleniu podmiotom zobowiązanych opłaty stałej za zmniejszenie naturalnej retencji z naruszeniem terminu określonego art. 272 ust. 10 w zw. z art. 272 ust. 23 Prawa wodnego.</p> <p>Wydawanie decyzji w sprawie określenia wysokości opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej z przekroczeniem terminu określonego art. 35 § 3 Kpa.</p> <p>Niewywiązywanie się z określonego art. 36 Kpa obowiązku informowania stron o niezakończeniu sprawy w terminie z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy.</p> <p>Nieprzebranie wewnętrznych procedur postępowania z należnościami zaległymi w zakresie terminów podejmowania czynności windykacyjnych wobec podmiotów zalegających z opłatami za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej.</p> <p>Obciążanie opłatami za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej podmiotów, które nie były już właścicielami nieruchomości spełniających warunki do naliczenia ww. opłat.</p> <p>Nie stworzenie, przewidzianego w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Stołecznego Warszawy zintegrowanego systemu zarządzania realizacją zadań z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych umożliwiającego sprawowanie nadzoru nad ich realizacją.</p> <p>Nie sprawowanie, pomimo obowiązku określonego art. 69 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, kontroli zarządczej i skutecznego nadzoru w zakresie realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.</p>

* [P] pozytywna / [N] negatywna / [O] w formie opisowej

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Podstawowe znaczenie dla spraw związanych z niniejszą kontrolą mają przepisy ustawy Prawo wodne. Ustawa ta określa ogólne zasady gospodarki wodami, w tym m.in.: zasadę racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości, zasadę wspólnych interesów, współdziałania administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności, a także zasadę zwrotu kosztów usług wodnych, uwzględniających koszty środowiskowe i koszty zasobowe oraz analizę ekonomiczną (art. 9 ust. 1–3). Ustawa wskazuje (art. 14) organy właściwe w sprawach gospodarowania wodami, tj. m.in. organy Wód Polskich, starostów, wójtów oraz burmistrzów lub prezydentów miast. Do zadań organów wykonawczych gmin należy ustalanie i egzekwowanie opłat z tytułu zmniejszonej retencji terenu, wydawanie decyzji nakazowych, o których mowa w art. 234, tj. w razie wystąpienia szkody z powodu zmiany stanu wody (m.in. w związku z odpływem wód opadowych), składanie ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej sprawozdań w zakresie wskazanym w art. 328 (wójt, burmistrz, prezydent), sprawowanie nadzoru nad działalnością spółek wodnych, a także opiniowanie powołania lub odwołania kierownika nadzoru wodnego Wód Polskich (starosta). Ponadto, rada powiatu (miasta) może, na podstawie art. 250 ust. 12, określić w uchwale istotne dla wspólnoty samorządowej problemy gospodarowania wodami (stanowiącej akt prawa miejscowego). W zakresie związanym z tematyką niniejszej kontroli zadania organów Wód Polskich, wynikają przede wszystkim z przepisów art. 240 w związku z art. 397 Prawa wodnego. Należą do nich, m.in.: prowadzenie spraw dotyczących zgód wodnoprawnych¹²⁹ oraz opłat za usługi wodne, współuczestniczenie w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy na poziomie obszarów dorzeczy, projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz przeciwdziałania skutkom suszy, koordynowanie zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności, przemysłu oraz rolnictwa, Podmiotami odpowiedzialnymi za kontrolę gospodarowania wodami, w tym w zakresie korzystania z wód i ochrony zasobów wodnych, a także przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie Prawa wodnego oraz w pozwoleniach zintegrowanych, są zasadniczo Wody Polskie (KZGW oraz rzgw) i dyrektorzy urzędów morskich (art. 335). Korzystanie z usług wodnych, w tym odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w warunkach określonych w art. 35 ust. 3 pkt 7 Prawa wodnego, a także szczególne korzystanie z wód, w którym to mieści się zmniejszenie naturalnej retencji terenowej w sposób określony w art. 34 pkt 4, wymaga – na podstawie art. 389 pkt 1 i 2 tej ustawy – uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Przepisy art. 389–392 określają

Ustawa Prawo wodne

¹²⁹ Stosownie do art. 388 ust. 1 Prawa wodnego zgoda wodnoprawna jest udzielana przez: wydanie pozwolenia wodnoprawnego; przyjęcie zgłoszenia wodnoprawnego; wydanie oceny wodnoprawnej; wydanie decyzji, o których mowa w art. 77 zakaz podejmowania niektórych działań na obszarach wód lub szczególnego zagrożenia powodzią ust. 3 i 8 oraz w art. 176 zakazy w celu zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych ust. 4.

też inne przypadki, w których wymagane jest uzyskania takiego pozwolenia, m.in. wykonywanie urządzeń wodnych. Należy zaznaczyć, że sama budowa kanalizacji służącej odprowadzaniu wód opadowych nie będzie wymagała, zgodnie z art. 16 pkt 65 Prawa wodnego, uzyskania takiego pozwolenia, ponieważ jak wskazano pod lit. f tego przepisu, taki wymóg będzie dotyczył wylotów służących do wprowadzania wody do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych. Katalog innych działań, które wymagają uzyskania zgód wodnoprawnych w pozostałych formach (zgłoszenie, ocena wodnoprawna) został określony w art. 394 i 425, z kolei w art. 395 wskazano wyłączenia z obowiązku wydania pozwolenia lub przyjęcia zgłoszenia wodnoprawnego¹³⁰. Przykładowo, zgłoszenia wodnoprawnego będzie wymagało: wykonanie urządzeń odwadniających obiekty budowlane, o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem; wykonanie stawów, które nie są napełniane w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi lub roztopowymi lub wodami gruntowymi o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m² i głębokości nieprzekraczającej 3 m od naturalnej powierzchni terenu o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem; przebudowa lub odbudowa urządzeń odwadniających zlokalizowanych w pasie drogowym dróg publicznych, obszarze kolejowym, na lotniskach lub lądowiskach (por. art. 394 ust. 1, 7, 9 i 11). Właściwość Wód Polskich w zakresie wydawania zgód wodnoprawnych określono w art. 397. W odniesieniu do tematyki objętej kontrolą głównym podmiotem odpowiedzialnym za wydawanie pozwoleń wodnoprawnych i ocen wodnoprawnych będą dyrektorzy zarządów zlewni, rzadziej dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Tryb wydawania wyżej wymienionych pozwoleń, zgłoszeń i ocen określono w przepisach art. 399–440a.

Zmiana prawnego statusu wód opadowych i roztopowych

Do 23 sierpnia 2017 r. – na podstawie przepisów uozzwioś – wody opadowe i roztopowe były uznawane za ścieki, o ile były odprowadzane do wód lub ziemi, po ujęciu ich w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne oraz pochodziły z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni (art. 2 pkt 8 lit. c w ówczesnym brzmieniu). Jednak z dniem 24 sierpnia 2017 r., w związku z wejściem w życie niektórych przepisów Prawa wodnego (w tym zmieniających ww. ustawę), wody opadowe i roztopowe przestały być uznawane za ścieki¹³¹. Na podstawie art. 35 ust. 3 pkt 7 tej ustawy, odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych – ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast – do wód lub do urządzeń

¹³⁰ Przykładowo: przepisy art. 395 pkt 11–13 określają, że uzyskania pozwolenia wodnoprawnego albo zgłoszenia wodnoprawnego nie wymaga zatrzymywanie wody w rowach, hamowanie odpływu wody z obiektów drenarskich i przechwytywanie wód opadowych lub roztopowych za pomocą urządzeń melioracji wodnych (o zasięgu niewykraczającym poza granice terenu stanowiącego własność zakładu).

¹³¹ Nie dotyczy to jednak sytuacji, gdy wody opadowe lub roztopowe stanowią mieszaninę ze ściekami komunalnymi lub przemysłowymi – por. z przepisami art. 16 pkt 63 i 64 Prawa wodnego.

wodnych, stało się usługą wodną¹³². Z kolei ograniczenie naturalnej retencji na skutek, wskazanego w art. 34 pkt 4, wykonywania na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej, stało się formą szczególnego korzystania z wód. Ponadto, działalność wskazana w ww. przepisach zaczęła podlegać opłatom określonym w Prawie wodnym¹³³, odpowiednio z tytułu usługi wodnej, o której mowa w art. 268 ust. 1 pkt 3 lit. a oraz z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej z art. 269 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego.

Zmiana statusu wód opadowych dotyczy również problematyki ujmowania przychodów i kosztów z tytułu odprowadzania ścieków w taryfach, o których mowa w art. 20 uozzwioś¹³⁴. Dodatkowo, wejście w życie Prawa wodnego spowodowało, również zmianę w zakresie organów regulacyjnych zatwierdzających taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, ponieważ na podstawie art. 27a tej ustawy stały się nimi organy Wód Polskich, tj. dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Zmiana statusu wód opadowych i roztopowych ma również praktyczny wpływ na uprawnienia kontrolne przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz gmin wynikające z art. 7 i 8 uozzwioś, w tym prawo do sprawdzenia ilości i jakości ścieków odprowadzanych do sieci oraz do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, ponieważ dotyczą one dostawy wody i odbioru ścieków. Jednostki samorządu terytorialnego mogą jednak, podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 oraz art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej¹³⁵, uregulować kwestie dotyczące korzystania z komunalnej sieci kanalizacji deszczowej lub odprowadzania wód opadowych na tereny gminy. Z powyższych przepisów wynika bowiem, prawo organów stanowiących lub organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego do ustalania cen i opłat za usługi komunalne użyteczności publicznej oraz za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej lub do określenia sposobu ustalania takich cen i opłat. Zmiany przepisów dotyczących wód opadowych i roztopowych wpłynęły też na zakres obowiązków gmin oraz przedsiębiorstw wodociągowo-

¹³² Tj. korzystaniem z wód w sposób wykraczający poza zakres powszechnego, zwykłego lub szczególnego korzystania z wód (art. 35 ust. 1 Prawa wodnego).

¹³³ Do czasu wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. ustawy Prawo wodne, wprowadzanie ścieków (w tym wód opadowych i roztopowych) do środowiska podlegało opłatom za korzystanie ze środowiska i administracyjnym karom pieniężnym uregulowanym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519, ze zm.) – art. 273 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo wodne;

¹³⁴ Do czasu wejścia w życie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. poz. 472), tj. do 2 marca 2018 r., cena za odprowadzone ścieki obejmowała też wielkość wyrażoną w jednostkach pieniężnych za jednostkę miary powierzchni zanieczyszczonej o trwałej nawierzchni, z której odprowadzane są ścieki opadowe i roztopowe kanalizacją deszczową (§ 2 pkt 10 uchylonego rozporządzenia Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r., w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1701, ze zm.).

¹³⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 712, ze zm.

-kanalizacyjnych w zakresie zapewnienia odprowadzania ścieków obejmujących ww. wody. Mając jednak na względzie fakt, że gospodarowanie wodami opadowymi lub roztopowymi, w świetle przepisów Prawa wodnego, stanowi element gospodarowania wodami, zapewnienie przez gminy mieszkańcom możliwości korzystania z komunalnej infrastruktury kanalizacji deszczowej stanowi wyraz realizacji zadania własnego gminy. Stosownie bowiem do art. 7 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹³⁶, sprawy dotyczące gospodarki wodnej, ochrony środowiska i przyrody, a także kanalizacji mieszczą się w kategorii zadań własnych gmin.

Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Zgodnie z definicją zawartą w art. 16 pkt 69 Prawa wodnego, wody opadowe i roztopowe to wody będące skutkiem opadów atmosferycznych. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych wiąże się także z koniecznością ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz ziemi. Zasady i cele ochrony wód (w tym cele środowiskowe) oraz zasadniczy zakres działań w zakresie ich ochrony przed zanieczyszczeniem wynikają z przepisów działu III rozdziału 1 Prawa wodnego (w szczególności art. 50–63). Należy zaznaczyć, że cele środowiskowe, dla poszczególnych rodzajów wód i obszarów chronionych ustanawia się w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza i weryfikuje co 6 lat (art. 55 ust. 2). Zgodnie z art. 76 ust. 1 pkt 1 i 2, możliwe jest wprowadzanie wód opadowych lub roztopowych, jak również wody z przelewów kanalizacji deszczowej, do wód powierzchniowych lub do ziemi w odległości mniejszej niż jeden kilometr od granic kąpielisk, plaż publicznych lub miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Wody opadowe lub roztopowe można też odprowadzać do jezior i ich dopływów, o ile czas spływu tych wód do jeziora jest krótszy, niż 24 godziny. Należy podkreślić, że takie odprowadzanie jest dopuszczalne, o ile organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych ustali, że nie koliduje ono z celami środowiskowymi dla wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód. Warunki dopuszczalności wprowadzania do wód lub do ziemi wód opadowych lub roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej wynikają z przepisu art. 80 Prawa wodnego. Szczegółowe warunki jakościowe i eksploatacyjne wprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód oraz urządzeń wodnych określają przepisy §17–18 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych¹³⁷ oraz z załącznika nr 12 do tego rozporządzenia.

W Prawie wodnym przewidziano też szereg ograniczeń w zakresie możliwości odprowadzania wód opadowych i roztopowych, m.in. w art.:

- 75a – zakaz wprowadzania wód opadowych lub roztopowych (ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych) bezpośrednio

¹³⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 713

¹³⁷ Dz. U. poz. 1311, weszło w życie z dniem 16 lipca 2019 r.

do wód podziemnych lub do urządzeń wodnych, o ile wody te zawierają substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego określone w przepisach wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 1, jeżeli byłoby to niezgodne z warunkami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 4;

- 77 ust. 1 pkt 2 – zakaz spławiania do wód śniegu wywożonego z terenów zanieczyszczonych, w szczególności z centrów miast, terenów przemysłowych, terenów składowych, baz transportowych, dróg o dużym natężeniu ruchu wraz z parkingami, oraz jego składowania na terenach położonych między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu wód lub w odległości mniejszej niż 50 m od linii brzegu wód;
- 192 ust. 1 pkt 1 i 3 lit. i – zakaz niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych oraz wykonywania w pobliżu urządzeń wodnych robót oraz innych czynności, które mogą powodować uszkodzenie wylotów urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz urządzeń służących do odprowadzania wód do wód;
- 234 ust. 1 pkt 1 i 2 – ciążące na właścicielu gruntów zakazy: zmiany kierunku i natężenia odpływu znajdujących się na jego gruncie wód opadowych lub roztopowych ze szkodą dla gruntów sąsiednich, a także odprowadzania wód na grunty sąsiednie.

Nieprzestrzeganie zakazów wynikających z art. 75a, art. 77 ust. 1, art. 192 ust. 1 pkt 1 oraz art. 234 ust. 1 ustawy – Prawo wodne zostało uznane za wykroczenia, o których mowa w art. 478 pkt 1, 5a lit. a i 6 lit b, art. 477 pkt 6 tej ustawy. Ponadto stosownie do art. 476 ust. 1 Prawa wodnego popełnia wykroczenie ten kto bez wymaganej zgody wodnoprawnej albo z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym korzysta z wód lub wykonuje urządzenia wodne albo inne czynności wymagające pozwolenia wodnoprawnego.

Kolejne ograniczenia w zakresie możliwości odprowadzania wód opadowych lub roztopowych wynikają z przepisów innych ustaw, tj.:

- zakaz wprowadzania ścieków bytowych i ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych przeznaczonych do odprowadzania wód opadowych lub roztopowych będących skutkiem opadów atmosferycznych, a także wprowadzania tychże wód oraz wód drenażowych do kanalizacji sanitarnej (art. 9 ust. 1 uozzwioś, w brzmieniu obowiązującym od 24 sierpnia 2017 r.);
- obowiązek ochrony przed zanieczyszczeniami powstającymi w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów poprzez stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających rozprzestrzenianie zanieczyszczeń, a w szczególności zabezpieczeń przed przedostawaniem się zanieczyszczonych wód opadowych lub roztopowych będących skutkiem opadów atmosferycznych do gleby lub ziemi (art. 173 pkt 1 lit. b Prawa ochrony środowiska).

Z przepisu art. 5 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego wynika natomiast obowiązek projektowania i budowy obiektów budowlanych oraz ich poszczególnych części wraz związanymi z nimi urządzeniami budowlanymi w sposób określony w przepisach, z zapewnieniem warunków użytkowych obiektów w zakresie usuwania ścieków i wody opadowej. Szczegółowe

regulacje w ostatnim z wyżej wymienionych zakresów zawierają przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹³⁸ (por. §§ 28, 29, 122, 126, 127, 315–319).

W przypadku badania zadań inwestycyjnych w zakresie zagospodarowania wód opadowych zastosowanie mogą mieć, zależnie od źródeł finansowania, przepisy ustawy – Prawo ochrony środowiska w zakresie dotyczącym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (tytuł VII, dział II, rozdział 4) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania regionalnej pomocy publicznej inwestycyjnej na cele z zakresu ochrony środowiska¹³⁹. W przypadku zadań inwestycyjnych finansowanych w ramach programów finansowanych z UE mogą mieć zastosowanie przepisy ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020¹⁴⁰, a także rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania horyzontalnej pomocy publicznej na cele z zakresu ochrony środowiska¹⁴¹. Do planowania, finansowania realizacji oraz rozliczenia tych zadań tych będą miały zastosowanie przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁴², a do udzielania zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁴³.

Opłaty za odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych do wód

Opłata z tytułu odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód składa się z opłaty stałej oraz opłaty zmiennej – zależnej od istnienia urządzeń do retencjonowania wody z terenów uszczelnionych (art. 270 ust. 11)¹⁴⁴. Opłaty te dotyczą wód opadowych i roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych w granicach administracyjnych miast.

Wysokość opłaty stałej, zgodnie z art. 271 ust. 4, uzależniona jest m.in. od maksymalnej ilości wód, wyrażonej w m³/s, odprowadzanych do wód, a określonej w pozwoleniu wodnoprawnym lub pozwoleniu zintegrowanym¹⁴⁵. Jej zapłata powinna zostać dokonana w czterech równych ratach kwartalnych, na rachunek bankowy Wód Polskich (art. 271 ust. 6). Tryb ustalania opłaty stałej z ww. tytułu przez PGW Wody Polskie został określony w art. 271 ust. 1 i polega na przekazywaniu podmiotom obowiązany do ponoszenia opłat za usługi wodne informacji rocznej, zawierającej także sposób obliczenia tej opłaty.

¹³⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1065, ze zm.

¹³⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1797.

¹⁴⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 818.

¹⁴¹ Dz. U. poz. 2250.

¹⁴² Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

¹⁴³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

¹⁴⁴ Podmioty zobowiązane do ponoszenia opłat za usługi wodne wskazano w art. 298 Prawa wodnego.

¹⁴⁵ Zgodnie z tym przepisem opłatę stałą ustala się jako iloczyn jednostkowej stawki opłaty, czasu wyrażonego w dniach i określonej w pozwoleniu wodnoprawnym albo w pozwoleniu zintegrowanym maksymalnej ilości wód, wyrażonej w m³/s, odprowadzanych do wód.

Wysokość opłaty zmiennej ustala się jako iloczyn jednostkowej stawki opłaty, ilości odprowadzonych wód, wyrażonej w m³, i czasu, wyrażonego w latach, z uwzględnieniem istnienia urządzeń do retencjonowania wody z terenów uszczelnionych oraz ich pojemności (art. 272 ust. 5). Stawki jednostkowe, od których zależy zarówno wysokość opłaty stałej, jak i zmiennej uwzględniające istnienie urządzeń retencyjnych na terenach uszczelnionych, zostały określone, odpowiednio w §6 i §8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za usługi wodne¹⁴⁶. Podobnie jak w przypadku opłaty stałej, zadaniem Wód Polskich jest przekazywanie podmiotom zobowiązanym, informacji zawierającej sposób obliczenia opłaty zmiennej (art. 272 ust. 17), a okresem rozliczeniowym jest kwartał (art. 272 ust. 10). Istotne dla kwestii wymiaru opłaty zmiennej są również przepisy art. 552 i 552a określające sposób ustalania ilości odprowadzonych wód opadowych lub roztopowych, zwłaszcza w sytuacji, gdy wymóg opomiarowania nie dotyczy tychże wód.

Podmiotom obowiązującym do ponoszenia opłat za usługi wodne przysługuje prawo złożenia reklamacji co do wysokości opłaty wynikającej z otrzymanej informacji, a tryb jej rozpatrywania określono w art. 273–273a. W razie nieuwzględnienia reklamacji, a także w razie stwierdzenia zaniechania wykonania obowiązku ponoszenia opłaty stałej lub zmiennej przez podmiot zobowiązany, właściwy miejscowo dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich¹⁴⁷ może (na podst. art. 14 ust. 6 pkt 2 i art. 271 ust. 7 lub 272 ust. 19 oraz art. 273 ust. 6) ustalić wysokość tych opłat w drodze decyzji.

Ograniczenie naturalnej retencji terenu na skutek działalności człowieka, w sposób określony w art. 34 pkt 4 Prawa wodnego podlega opłacie. Zależy ona od wielkości powierzchni uszczelnionej, rozumianej jako powierzchnia zabudowana, wyłączona z powierzchni biologicznie czynnej oraz zastosowania kompensacji retencyjnej (art. 270 ust. 7). Wysokość opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej ustala się, zgodnie z art. 272 ust. 8, jako iloczyn jednostkowej stawki opłaty, wyrażonej w m² wielkości utraconej powierzchni biologicznie czynnej oraz czasu wyrażonego w latach. Wysokość jednostkowej stawki tej opłaty wynika natomiast z § 9 rozporządzenia w sprawie jednostkowych stawek opłat za usługi wodne¹⁴⁸. Organem upoważnionym do ustalenia tej opłaty jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, który przekazuje podmiotom zobowiązującym informację zawierającą sposób obliczenia tej opłaty (art. 272 ust. 22). Opłatę należy wnieść na rachunek bankowy właściwego urzędu gminy (miasta) w terminie 14 dni od dnia doręczenia informacji (art. 272 ust. 23). Podobnie jak w przypadku opłaty za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych, ww. organy, mogą w przypadku zaniechania wniesienia opłaty wydać

Opłaty za ograniczenie naturalnej retencji

¹⁴⁶ Dz. U. poz. 2502, ze zm.

¹⁴⁷ W zakresie działania tego organu znajduje się ogół spraw związanych z ustalaniem opłaty stałej i zmiennej, w tym wydawanie decyzji administracyjnych jako organ I instancji.

¹⁴⁸ Zgodnie z art. 269 ust. 2, opłata ta nie dotyczy jezdni dróg publicznych oraz dróg kolejowych, z których wody opadowe lub roztopowe są odprowadzane do wód lub do ziemi przy pomocy urządzeń wodnych umożliwiających retencję lub infiltrację tych wód, natomiast podmioty zwolnione z tej opłaty wskazano w art. 269 ust. 3.

decyzję określającą jej wysokość, a okresem rozliczeniowym jest kwartał (art. 272 ust. 24 i 25). Wpływy z tytułu omawianej opłaty, zgodnie z art. 299 ust. 5, stanowią w 90% przychód Wód Polskich, a pozostałe 10% stanowi dochód budżetu gminy. W przypadku opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji terenu zastosowanie będą również miały przepisy dotyczące możliwości wniesienia reklamacji i trybu jej rozpatrywania.

**Ewidencja
prowadzona
przez Wody Polskie**

Zapewnieniu właściwej realizacji zadań związanych z ustalaniem i poborem powyższych opłat powinna służyć prowadzona przez zarządy zlewni Wód Polskich ewidencja, o której mowa w art. 302 Prawa wodnego zawierająca, aktualizowaną co roku informację, m.in. o ilości wód odprowadzanych do wód oraz wielkości i rodzaju uszczelnionej powierzchni, systemu odbioru wód opadowych lub roztopowych oraz wielkości retencji w procentie wielkości spływu (art. 240 ust. 4 pkt 15 i art. 302 ust. 1 pkt 3 i 4 Prawa wodnego). Ponadto, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej i regionalne zarządy gospodarki wodnej Wód Polskich powinny, zgodnie z przepisami art. 329, prowadzić system informacyjny gospodarowania wodami zawierający, m.in. informacje dotyczące punktowych i obszarowych źródeł zanieczyszczeń, a także urządzeń wodnych (art. 329 ust. 2 pkt 7 i 12, art. 240 ust. 2 pkt 11 i ust. 3 pkt 28 Prawa wodnego).

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219).
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713).
4. Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 712, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2019 r. poz. 1437, ze zm.).
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.).
7. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.).
8. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.).
9. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818).
10. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870).
11. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Dz. U. poz. 2324, ze zm.), które utraciło moc z dniem 15 listopada 2019 r., a z tym dniem weszło w życie rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Dz. U. poz. 2262).
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie (Dz. U. poz. 2506).
13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. poz. 1311) – weszło w życie z dniem 16 lipca 2019 r.
14. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie właściwości miejscowej dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w sprawach z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (Dz. U. poz. 510, ze zm.) – weszło w życie z dniem 10 marca 2018 r.

ZAŁĄCZNIKI

15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za usługi wodne (Dz. U. poz. 2502, ze zm.).
16. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. poz. 472) – weszło w życie z dniem 3 marca 2018 r.
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2013 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami w obszarach dorzeczy (Dz. U. poz. 578, ze zm.) – utraciło moc z dniem 2 lipca 2019 r.
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (Dz. U. poz. 2150) – weszło w życie z dniem 8 listopada 2019 r.
19. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. poz. 1967).
20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregocy (Dz. U. poz. 1959).
21. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łaby (Dz. U. poz. 1929).
22. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Jarft (Dz. U. poz. 1919).
23. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dunaju (Dz. U. poz. 1918).
24. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna (Dz. U. poz. 1915).
25. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1911).
26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1841).
27. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. poz. 1938).
28. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregocy (Dz. U. poz. 1813).

29. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie rodzajów inwestycji i działań, które wymagają uzyskania oceny wodnoprawnej (Dz. U. poz. 1752) – weszło w życie z dniem 28 września 2019 r.
30. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71), które zostało uchylone z dniem 11 października 2019, a z tym dniem weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839).
31. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1065, ze zm.).
32. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania regionalnej pomocy publicznej inwestycyjnej na cele z zakresu ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1797).
33. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania horyzontalnej pomocy publicznej na cele z zakresu ochrony środowiska (Dz. U. poz. 2250).
34. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 1282).
35. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 2479), uchylone z dniem 1 stycznia 2020 r. przez rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których uzależniony jest obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 2450).
36. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z 26 lipca 2016 r. w sprawie wykazu robót budowlanych (Dz. U. poz. 1125).
37. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2477), uchylone z dniem 1 stycznia 2020 r., a z tym dniem weszło w życie rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie średniego kursu złotego do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2453).
38. Uchwała nr 92 Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Założeń do Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021–2027 z perspektywą do roku 2030” (M.P. poz. 941) – weszła w życie z dniem 5 października 2019 r.

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Infrastruktury
8. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
9. Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
10. Senacka Komisja Środowiska
11. Komisja Nadzwyczajna do spraw Klimatu Senatu RP
12. Biuro Analiz Sejmowych

6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli

MINISTER INFRASTRUKTURY

Warszawa, dnia 22 grudnia 2020 r.

Znak sprawy: DK-3.0813.19.2020

Pan Marek Opiola
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

związku z otrzymaną Informacją o wynikach kontroli pn. „Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych”, zgodnie z art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*, przedstawiam poniżej stanowisko do ww. dokumentu.

Odnosząc się do wniosków sformułowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli na str. 18 przedmiotowej *Informacji*, uprzejmie informuję, że zgłoszone wnioski zostały poddane analizie, w wyniku której uznano ich zasadność. W związku z powyższym zostaną zrealizowane w całości poprzez wprowadzenie w projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne, będącym obecnie w opracowaniu, przepisów:

- a) nakładających na PGW Wody Polskie obowiązek przekazywania właściwym organom wykonawczym gmin wydanych pozwoleń wodnoprawnych na szczególnie korzystanie z wód, podlegające opłacie za usługi wodne, o której mowa w art. 269 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310, ze zm.);
- b) wprowadzających sankcje za brak złożenia lub brak złożenia w terminie oświadczenia, o którym mowa w art. 552 ust. 2 ustawy Prawo wodne.

Dodatkowo, z treści przedmiotowej *Informacji* (str. 7) wynika, że „zagadnienie zagospodarowania ww. wód marginalnie ujmowane było w dokumentach planistycznych i programowych opracowanych przez PGW Wody Polskie (...)”. Odnosząc się do przywołanego wyżej stwierdzenia należy wyjaśnić, że PGW Wody Polskie sporządzają Program Planowanych Inwestycji (PPI), który obejmuje wykaz planowanych inwestycji realizujących różne cele, z których głównym jest zapewnienie ochrony przed powodzią i suszą, a pośrednio również zapewnienie odpowiedniego poziomu retencji wód. Przykładem inwestycji ujętej w PPI i spełniającej wiele funkcji w gospodarce wodnej jest budowa wielofunkcyjnych zbiorników wodnych – zapewniających ochronę przed powodzią i suszą, retencję wód w celu zapewnienia wody do spożycia, jak i do celów rolniczych czy gospodarczych, a także dla potrzeb śródlądowego transportu wodnego i hydroenergetyki.

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Sekretarz Stanu

Marek Gróbarczyk

niepodlega

POLSKA
STOLECIE OBYCZAJA
NIEPODLEGŁOŚCI